

Přední desky

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2024

Marta Havlíčková

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

Adaptace adoptovaných dětí do rodin a mateřských škol

bakalářská práce

Autor: Marta Havlíčková
Studijní program: Učitelství pro mateřské školy
Vedoucí práce: Mgr. Monika Sedmíková
Oponent práce: Ing. et Ing. Mgr. Marie Herynková, Ph.D.

Hradec Králové

2024

Zadání bakalářské práce

Autor: Marta Havlíčková

Studium: P21K0169

Studijní program: B0112A300001 Učitelství pro mateřské školy

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

Název bakalářské práce: **Adaptace adoptovaných dětí do rodin a mateřských škol**

Název bakalářské práce Adaptation of adopted children to families and kindergartens
AJ:

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se věnuje tématu adopce a následné adaptace do rodiny a mateřské školy. Cílem práce je ukázat, jak v konkrétních rodinách adaptace probíhala, jak děti reagovaly na prostředí domácností a poté i na samotnou mateřskou školu. V první části budou rozebrány odborné poznatky, které popisují celý proces adopce a adaptace dětí do rodin. Další poznatky spojené s teorií se budou věnovat prostředí mateřské školy, roli učitele, jaké by měl učitel připravit prostředí pro příchod dětí do mateřské školy. V druhé části bude propojena teorie s konkrétními příklady rodin, které si adoptovaly dítě a prošly si adaptací jak do rodiny, tak do mateřské školy. Metodologicky bude mít práce podobu výzkumu. Nejvíce se práce bude věnovat konkrétním případům rodin. Jaké bylo zázemí rodin před rozhodnutím adoptovat dítě a jestli se něco změnilo. V případě změny následná péče o rodinu i děti. Závěr práce bude obsahovat reflexi rodin a reflexi celého mého výzkumu.

MATĚJČEK, Zdeněk. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny.

Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8. VÁGNEROVÁ, Marie. Psychický vývoj dítěte v náhradní rodinné péči. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012. ISBN 978-80-87455-14-2.

MATĚJČEK, Zdeněk, Marie POKORNÁ a Petr KARGER. Rodičům na nejhezčí cestu. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1029-0. GABRIEL, Zbyněk a Tomáš NOVÁK. Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1788-3.

Zadávací pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Monika Sedmíková

Oponent: Ing. et Ing. Mgr. Marie Herynková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 2.3.2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Adaptace adoptovaných dětí do rodin a mateřských škol* vypracoval(a) pod vedením vedoucí(ho) závěrečné práce samostatně a uvedl(a) jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne ...

Podpis autora modrou barvou

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Monice Sedmíkové za odborné vedení práce, cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří se účastnili výzkumu. V neposlední řadě děkuji své rodině a partnerovi, kteří mi byli po celou dobu psaní bakalářské práce velkou oporou.

Anotace

HAVLÍČKOVÁ, Marta. *Adaptace adoptovaných dětí do rodin a mateřských škol*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2024. 111 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá adaptací dětí do rodin a mateřské školy. Specializuje se na rodiny, které již provedly adopci a získaly tak zkušenosti s adaptací a případnými překážkami. V rámci této práce jsem uskutečnila rozhovory s respondenty, kteří mají adoptované dítě. Konkrétně se rozhovoru zúčastnilo pět žen a jeden muž. Zjistila jsem, že adaptace probíhala v každé rodině odlišně vzhledem k různým faktorům. Věk dítěte, podmínky, za kterých dítě přicházelo do rodiny, a přístup rodiny k adaptaci jsou hlavními faktory ovlivňujícími adaptaci. Během rozhovorů se účastníci shodli v mnoha bodech, například v důležitosti podpory během adopce. Každý z nich měl někoho, kdo ho podporoval, což bylo uvedeno jako jeden z hlavních aspektů, které na ně měly vliv. V rámci výzkumu adaptace do mateřské školy se respondenti rozdělili do dvou skupin. První skupina projevila zájem o komunikaci s pedagogem a sdílení rodinného tématu, jako je adaptace. Druhá skupina naopak odmítala sdělit tuto informaci pedagogovi. Výzkum tak potvrdil rozdílnost ve zkušenostech každé rodiny, které mohou sloužit pro rodiny, pedagogy a odborníky v oblasti adopce a pedagogiky.

Klíčová slova: adaptace, rodina, mateřská škola

Annotation

HAVLÍČKOVÁ, Marta. *Adaptation of adopted children to families and kindergartens*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2024. 111 pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis deals with the adaptation of children to families and kindergarten. It specializes in families that have already undergone adoption and thus gained experience with adaptation and potential obstacles. In the course of this work, interviews were conducted with respondents who have adopted children. Specifically, five women and one man participated in the interviews. It was found that adaptation varied in each family due to various factors. The age of the child, the circumstances under which the child came to the family, and the family's approach to adaptation are the main factors influencing adaptation. During the interviews, participants agreed on many points, such as the importance of support during adoption. Each of them had someone who supported them, which was cited as one of the main aspects influencing them. In the research on adaptation to kindergarten, respondents were divided into two groups. The first group showed interest in communicating with the teacher and sharing family topics, such as adaptation. The second group, on the other hand, refused to share this information with the teacher. The research thus confirmed the diversity of experiences in each family, which can serve families, educators, and experts in the fields of adoption and education.

Keywords: adaptation, family, kindergarten

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

Obsah

1	Úvod.....	11
2	Současný stav poznání	13
2.1	Česká republika a náhradní rodinná péče	13
2.1.1	Adopce - osvojení	13
2.1.2	Pěstounská péče	14
2.1.3	Poručenství s péčí	15
3	Vývoj dítěte v předškolním věku.....	16
3.1	Fyzický vývoj	16
3.2	Jazykový vývoj	17
3.3	Sociální a emocionální vývoj.....	18
3.4	Kognitivní vývoj.....	19
3.5	Hra	20
4	Rodina.....	22
4.1	Česká rodina	22
4.1.1	Z hlediska velikosti.....	22
4.1.2	Z hlediska úplnosti.....	22
4.1.3	Z hlediska vývoje.....	23
4.2	Rodinné konference	23
4.3	Rodinná politika.....	24
5	Potřeby dětí	26
5.1	Potřeba identity	27
5.1.1	Strach z identity	27
5.1.2	Kdo jsem?	28
6	Attachment.....	29
6.1	Historie attachmentu	29
6.1.1	Náhradní matka.....	29

6.1.2	Nezvyklá situace	30
6.1.3	Attachment u adoptovaných dětí	30
7	Mateřská škola	32
7.1	Nástup do mateřské školy	32
7.1.1	Komunikace mezi rodičem a učitelem.....	33
8	Metodologie	35
8.1	Výzkumné šetření – cíl výzkumu	35
8.1.1	Hlavní výzkumná otázka	35
8.1.2	Výhody kvalitativního výzkumu a sběr dat	36
8.1.3	Výběr respondentů	37
8.1.4	Představení respondentů	38
9	Analýza výsledků.....	40
9.1	Adopce osobní zkušenosti a motivace	40
9.2	Adaptace do rodiny a její nástrahy	48
9.3	Mateřská škola jako podpora pro rodinu	52
10	Diskuze	58
	Závěr	60
	Zdroje.....	62
	Seznam příloh	67

1 Úvod

Téma mé bakalářské práce se dělí na dva okruhy: adaptace a adopce. Adopce mě zaujala zejména díky zkušenosti z rodiny, kde manželský pár přijal dvě děti. Jejich příběh a všechny výzvy, které s sebou jejich cesta přinesla, mě velmi zaujaly a přiměly zamyslet se nad tím, jakým procesem musí projít adoptivní rodiny. Druhou oblastí, která má nezastupitelné místo v mé práci, byla adaptace, se kterou jsem se setkala během svého působení v mateřské škole. Zde jsem se podílela na vytváření adaptačního programu pro nově nastupující děti, což byl pro některé z nich velmi náročný proces. Tuto zkušenost jsem spojila s tématem adopce a začala přemýšlet, jak se tyto dvě oblasti mohou vzájemně ovlivňovat a podporovat.

Myslím si, že i když jsou obě témata, adopce a adaptace, již zmiňována v některých zdrojích, dosud jsem nenarazila na literaturu, která by je spojovala a zkoumala jejich vzájemné vztahy. Proto jsem se rozhodla, že svoji práci zaměřím na to, jak mohou tyto dva procesy spolu fungovat v harmonii a jaký vliv mají na život adoptivních rodin.

Teoretická část této práce se zabývá hlavní problematikou adopce, právním pohledem na tento proces v České republice a všemi aspekty, které dítě a adoptivní rodina musí projít před tím, než dítě nastoupí na základní školu. Zabývám se otázkou, jaké jsou klíčové kroky při procesu adaptace a jaká je role sociálních pracovníků v podpoře adoptivních rodin během této náročné cesty.

Praktická část se zaměřuje na charakteristiku respondentů a jejich rodin a popisuje proces adaptace do rodiny. Rodina má pro dítě významnou roli, a proto se v mém výzkumu věnuji právě této oblasti. Věk dítěte, kdy je přivedeno do prostředí nové rodiny, hraje velkou roli v procesu adaptace, a proto si myslím, že není jednotný návod na to, jak tuto adaptaci provést. Místo toho existuje několik rad a tipů, které budu v této části zmiňovat společně se zkušenostmi respondentů.

Dále analyzuji adaptaci do mateřské školy a zkoumám roli, kterou hraje mateřská škola v procesu adaptace, a význam vztahu mezi učitelem a rodinou ve školním prostředí. Tato část práce je pro mě zvláště důležitá, protože se úzce váže na mé pracovní prostředí. Komunikace mezi učitelem a rodinou má významný vliv na adaptaci dítěte do mateřské školy. Popisuji reakce jednotlivých respondentů, protože každý má odlišné zkušenosti.

V metodologické části detailně uvádím výběr a použití výzkumné metody, charakterizují cílové skupiny respondentů, způsob sběru dat a jejich následnou analýzu. Samozřejmě uvádím i plán výzkumných otázek.

Během zpracování mé bakalářské práce jsem si uvědomila, že povědomí o samotné adopci je poměrně vysoké, ale jakmile přichází řeč na téma adaptace do rodiny a mateřské školy, většina lidí se od toho odvrací. Proto věřím, že konkrétní informace a příběhy respondentů poslouží jako pomoc při rozhodování a hlavně při usnadnění adaptace.

2 Současný stav poznání

2.1 Česká republika a náhradní rodinná péče

V České republice je od 1.1.2014 účinný občanský zákoník, který upravuje institut osvojení v zákoně č. 89/2012 Sb. „*Procesem vyřizování žádostí, posuzováním žadatelů o zprostředkování osvojení se zabývá zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, naposledy významně novelizovaný od 1. 1. 2013. Soudy postupují při svěřování dětí do osvojení podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu.*“ (Bubleová a kolektiv, 2018, str. 6)

Základní rozdělení náhradní rodinné péče podle Bubleové (2018) :

- Svěření do péče jiné osoby než rodiče
- Osvojení (adopce)
- Zprostředkovaná pěstounská péče
- Nezprostředkovaná pěstounská péče
- Pěstounská péče na přechodnou dobu
- Poručenství s péčí

2.1.1 Adopce - osvojení

Adopce, též známá jako osvojení, je pojmem, který se používá různě, nicméně v české literatuře se častěji užívá termín "osvojení". Pokud dítě nemá z jakéhokoli důvodu rodinu, má právo na náhradní výchovnou péči. Toto právo je dítěti zajištěno jak v souladu s občanským zákoníkem, tak i v souladu s mezinárodními smlouvami. Institut osvojení je upraven v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který je platný od 1. 1. 2014. (Bubleová, 2018). V procesu osvojení sehrává klíčovou úlohu dospělá osoba, která se rozhodne přijmout roli osvojitele. Tato volba vychází z přesvědčení, že svým životním stylem dokáže zodpovědně a citlivě interagovat s adoptovaným dítětem, přičemž tato interakce přinese prospěch nejen dítěti, ale i celé společnosti.

Osvojitel musí být dospělou osobou, která je schopna zaručit, že poskytne dítěti potřebnou péči, lásku a podporu. Kromě toho musí mít schopnost vytvořit stabilní

a bezpečné prostředí, ve kterém se dítě může zdravě vyvíjet. Při výběru osvojitele se většinou neklade přesný věkový rozdíl mezi dítětem a osvojitelem, ale spíše se zkoumá schopnost osvojitele plnit výše uvedené podmínky pro odpovědné rodičovství. (Bubleová, Vránová, Vránová, Frantíková, 2011). Proces osvojení zpravidla může trvat nějaký čas. A v jeho průběhu dochází mezi osvojitelem a adoptovaným dítětem k postupnému vývoji vztahu. Tento vztah bývá srovnatelný s vztahem mezi biologickým rodičem a dítětem. Osvojenec tak nachází nový domov a rodinu, kde se mu dostává lásky, péče a podpory, což jsou klíčové faktory pro jeho zdravý emocionální a psychický vývoj.

2.1.2 Pěstounská péče

Podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, se člověk stává pěstounem, když přijme dítě do své rodiny, má trvalý pobyt v České republice a zároveň podepíše závazek poskytnout dítěti vhodnou péči. (Bubleová, 2014). Pěstounství však zahrnuje mnohem více než pouhé "hlídání dětí a pobírání peněz od státu", jak si může někdo ve společnosti myslet. Vztah mezi pěstounem a dítětem je postaven na podobné bázi jako vztah mezi rodičem a dítětem, avšak pěstoun nesmí zapomínat, že dítě není jeho vlastní. Může mu poskytnout lásku, vzdělávat ho a věnovat mu veškerou péči, ale vždy musí respektovat osobnost dítěte a být si vědom toho, že dítě může adoptovat jiná rodina. Pěstoun musí mít neustále na paměti, že jeho role je poskytnout dítěti bezpečné prostředí, udržovat s ním pozitivní vztahy, naplňovat jeho vývojové potřeby a řešit případné odchylky ve vývoji. Zároveň je povinen chránit dítě a v případě, že má kontakt s biologickými rodiči, umožnit tuto interakci. Pěstounství je náročná profesní činnost, která vyžaduje od pěstouna pracovat jako člen profesionálního týmu 24 hodin denně. (Pěstounství je profese, 2015)

Pěstounskou péči můžeme rozdělit do třech základních skupin: pěstounská péče zprostředkovaná, nezprostředkovaná a pěstounská péče na přechodnou dobu. Všechny tři skupiny mají jeden společný charakter a to, že dítě vyrůstá v rodině, pečovatel dítěte vychovává a zastupuje ho v běžných záležitostech.

Prvním odlišným charakteristickým znakem v každé kategorii je pečující osoba. Ve zprostředkované péči se stává pečovatelem osoba, která je zařazena do evidence osob, které jsou vhodné pro dítě. Osoby vybírá Krajský úřad.

Do nezprostředkované péče zpravidla vstupují prarodiče, či jiní rodinní příslušníci a do pěstounské péče na přechodnou dobu je zařazena osoba z evidence, která je zapsaná jako pečovatel v náhradní rodinné péči (dále NRR). V každé kategorii, také dostává pěstoun příspěvek, nebo odměnu, která vychází z platných nařízení. (Bubleová a kolektiv, 2021)

2.1.3 Poručenství s péčí

Soud může ustanovit poručníka pro dítě, zejména pokud dojde k situaci, kdy dítě ztratí oba rodiče, jsou zbaveni rodičovské zodpovědnosti, výkon rodičovské zodpovědnosti je pozastaven nebo jim byla omezena svéprávnost.

Poručník má obecně stejné povinnosti jako rodič, avšak nenese vyživovací povinnost vůči dítěti. Je též zákonným zástupcem, ale rozhodnutí v podstatných otázkách týkajících se dítěte musí být schváleno soudem. V případě, že poručník poskytuje dítěti osobní péči, má nárok na stejné hmotné zabezpečení jako pěstoun prostřednictvím dávek pěstounské péče. (Bubleová a kolektiv, 2018)

3 Vývoj dítěte v předškolním věku

Vývoj dítěte začíná už v prenatálním období. Toto období obvykle trvá 9 kalendářních měsíců po 28 dnech. Během celého období se vystřídají tři etapy: období od oplození do uhnízdění blastocysty, embryonální období a fetální období. V každém z nich se vyvíjí důležité orgány pro fungování celého těla a systému. Dítě je plně závislé na matce a jejím těle, proto ho ovlivňují i mateřské hormony. Veškeré látky jsou přenášeny placentou do krve, a to i negativní látky jako jsou drogy a alkohol. (Vágnerová, Lisá, 2021). Biologické matky touto cestou mohou velmi ovlivnit fyzický i psychický stav dítěte na celý život. Během života je dítě vystavováno dalším faktorům a musí na ně nějakým způsobem reagovat, ale zároveň má už nějakou genetickou vazbu na svoje rodiče a tu už nezmění. Proto když si rodina adoptuje dítě a nezná jeho původ, může být pro ně náročné se vypořádat se všemi zdravotními i jinými komplikacemi. Naopak rodiny, které znají biologické rodiče a jejich zdravotní stav, se mohou vypořádávat se všemi různými komplikacemi snadněji.

V období předškolního věku dochází k postupnému zdokonalování již předchozích dovedností a schopností. Dítě začíná rozlišovat své vztahy k vrstevníkům a ostatním lidem. Pozoruje se výrazný pokrok v oblasti myšlení, paměti a koncentrace pozornosti. Celkový vývoj směřuje k dosažení tělesné, psychické a sociální zralosti. Dochází ke zlepšení pohybové koordinace, plynulosti a elegance pohybů. Děti rády hrají společenské hry a projevují větší samostatnost v sebeobsluze. Jejich kresba se stává pokročilejší a rozvíjí se jejich fantazie. Děti nadále vyhledávají podněty od dospělých pro svůj další rozvoj, zdokonalují svoji slovní zásobu, řeč a získávají nové znalosti. (Vacušková, Vacuška, Ryšavá, 2003)

3.1 Fyzický vývoj

Předškolní věk zahrnuje klíčové období pro rozvoj tělesných dovedností a obratnosti dětí. Aktivity v tomto věku jsou zásadní pro jejich účast v různých společenských činnostech a interakcích s ostatními vrstevníky. Pohyb a jeho přesnost jsou důležité pro fyzický vývoj, protože tyto dovednosti ovlivňují rychlost běhání, skákání a další aktivity, jako je manipulace s materiálem např. s míčem nebo zdolávání překážek. Někdy se může stát, že dítě vykazuje menší zručnost a pohyblivost, což může vést k preferenci klidových aktivit. Některé děti se mohou cítit nejistě a bojácně a mohou se vyhýbat činnostem, které

vyžadují jemnou či hrubou motoriku a grafomotoriku. Nedostatek těchto dovedností může mít negativní dopad na rozvoj dítěte, protože jim chybí prostředí, které by jim pomohlo tyto nedostatky kompenzovat. Tento nedostatek může ovlivnit jejich schopnosti a dovednosti v dalším vývoji. (Bednářová, Šmardová, 2021)

Fyzický vývoj dítěte je klíčovým aspektem jeho celkového rozvoje. Hrubá a jemná motorika jsou dvě základní skupiny, které se v tomto procesu uplatňují.

Hrubá motorika:

Zahrnuje pohyby celého těla a pracuje s velkými svalovými skupinami.

Patří sem udržování polohy těla, koordinace horních a dolních končetin a rytmičtější pohyby.

Hrubá motorika je důležitá pro stabilitu a pohyb těla.

Příklady cvičení zahrnují chůzi v rytmu, poskoky a kroužení pažemi, chůzi v terénu, prolézačky, ...

Jemná motorika:

Zaměřuje se na pohyby prstů a zápěstí.

Zahrnuje grafomotoriku (pohybovou aktivitu při psaní a kreslení), logomotoriku (pohybovou aktivitu mluvních orgánů), mimiku (pohybovou aktivitu obličeje), oromotoriku (pohyb dutiny ústní) a vizuomotoriku (pohybovou aktivitu se zpětnou zrakovou vazbou).

Jemná motorika se rozvíjí například při stříhání, skládání papíru, modelování, kresbě, manipulaci s drobnými předměty a dalších činnostech. (Bednářová, Šmardová, 2021)

3.2 Jazykový vývoj

Řeč je pro dítě velmi významná, protože nejen že ovlivňuje myšlení, ale má vliv i na kvalitu učení a poznávání. Nejdůležitějším prvkem řeči je dorozumívání, pomocí kterého je schopno dítě komunikovat, utvářet si vztahy a vnímat své postavení ve skupině.

Úroveň řeči je podmíněna aspekty, které ji ovlivňují. Mezi nejvýznamnější patří jemná a hrubá motorika, které výrazně rozšiřují možnost poznávání. Dítě díky motorice dokáže

zkoumat svět kolem sebe, manipuluje s předměty, dokáže je vnímat všemi smysly a tím získává zkušenosti a informace. Vývoj řeči je úzce spojen s vnímáním zvuků a vizuálních informací, které jsou důležité pro porozumění a reprodukci jazykových prvků. První slova jsou obvykle spojována se zrakovými nebo sluchovými vjemy, které na dítě působí z jeho okolí. A poslední faktor, který ovlivňuje vývoj řeči dítěte je rodina a sociální prostředí, ve kterém se dítě nachází. Rodiče až někdy nevědomky velmi intenzivně ovlivňují řeč dítěte ať už výchovným stylem, který zvolili, nebo přehlčováním dítěte informacemi, které dítě nedokáže ani pochopit. Proto by každý rodič měl s dítětem komunikovat a vždy zohledňovat všechna vývojová a věková specifika, která ovlivňují dítě. Všechny tyto faktory jsou velmi významnou složkou vývoje dítěte, a pokud dojde k jejich narušení, nebo oslabení může to ovlivnit celý vývoj řeči. (Bednářová, Šmardová, 2017)

Ve světě byly provedeny výzkumy ve vývoji řeči na osvojených dětech. Price (2006) zjistil, že děti osvojené z Číny prokázaly širokou variabilitu v rozvoji anglického jazyka, přičemž některé se pohybovaly v normálním rozmezí nebo nad ním. Podobně Glennen1 (2005) uvádí, že většina dětí osvojených z východní Evropy dosahovala průměrných skóre v anglickém jazyce v rámci normálních mezí. Nicméně Glatzhofer (2010) identifikoval sociální komunikační status jako rizikový faktor pro vývoj jazyka u dětí osvojených z institucionální péče ve východní Evropě. To naznačuje, že rané sociální a jazykové prostředí může hrát významnou roli ve vývoji řeči. Navíc Gramatkovski (2019) zdůraznil význam sociálního dialogu a rozvoje dalších schopností při zlepšování řeči u předškolních dětí.

3.3 Sociální a emocionální vývoj

Socializace dítěte v předškolním období tvoří velmi významnou složku a spočívá v tom, že se dítě dokáže začlenit do nějaké skupiny lidí, kteří tvoří společenskou skupinu. Od rychlosti začlenění se odvíjí formy sociálního chování.

Langmajer (1983) ve své teorii popsal a rozdělil socializační proces na tři vývojové fáze:

1. Vývoj sociální reaktivity – tato fáze je důležitá pro rozdílnost emočních vztahů k osobám, které se nachází v blízkosti dítěte. Reakce v této sociální sféře se projevuje v chování a komunikaci s rodinou a při hledání a utváření komunikace s osobami z širšího sociálního prostředí.

2. Vývoj sociálních kontrol - tyto kontroly silně souvisí s hodnotami orientace, které se snaží o to, aby se dítě dokázalo začlenit do prostředí, které už obsahuje širší skupinu lidí. Zde si dítě na základě vnímání zpětné vazby od okolí, nebo rodiče, osvojuje určité normy, které přijímá a následně uplatňuje ve svém chování.

3. Osvojování rolí – zde se dítě snaží přijmout vzorce chování a postupně se do nich snaží proniknout, protože to od něj rodina a společnost očekává. V rodině k těmto vzorcům významně přispívá chování rodičů, které dítě vnímá a následně odlišuje jejich postavení. Role matky a otce nese velký význam pro dítě, protože dítě přejímá obvykle stejné postavení a tyto vzorce si později přenáší do své rodiny. (in Lisá, Kňourková, 1986)

3.4 Kognitivní vývoj

Kognitivní vývoj dítěte je fascinujícím procesem, který ovlivňuje jeho schopnosti a myšlení. Jean Piaget, švýcarský filosof a vývojový psycholog, se touto problematikou intenzivně zabýval. Kognitivní vývoj zahrnuje zvyšování inteligence a schopností správně uvažovat. Tento proces se odehrává prostřednictvím poznávacích funkcí, které se postupně formují a rozvíjejí.

Základní poznávací funkce podle Kohoutka (2008):

Vnímání - dítě vnímá svět kolem sebe – barvy, tvary, zvuky.

Fantazie a představivost - děti mají úžasnou schopnost tvořit si své vlastní světy a představovat si různé situace.

Myšlení a usuzování - postupně se učí logicky uvažovat, řešit problémy a hledat souvislosti.

Inteligence - je schopnost adaptovat se na nové situace, učit se a řešit úkoly.

Pozornost a paměť - Dítě se učí soustředit na důležité věci a uchovávat si informace.

Kognitivní vývoj není pouze záležitostí raného dětství, ale probíhá celý život. Díky těmto funkcím získáváme zkušenosti, které nás posilují a umožňují nám dosahovat dalších úspěchů. A nejen to, kognitivní vývoj je také klíčovým prvkem sociálního učení. Děti se učí od nás, od svého okolí, a tyto dovednosti je provázejí po celý život. (Kohoutek, 2008)

Jean Piaget přispěl do vývojové psychologie významnou teorií, která se zabývá kognitivním vývojem. Ve své teorii se převážně věnoval kognitivním funkcím, které nazval psychologii inteligence. Piaget označil čtyři faktory, které mají velký význam pro duševní vývoj. První označil jako organický růst, který je významný převážně pro nervovou soustavu. Druhý pojmenoval jako učení a zkušenosti, které získáme při manipulaci s předměty. Třetí faktor jsou sociální vztahy a na ně navazuje jednota činnosti vývojových faktorů, která spadá do čtvrtého faktoru. (Blatný, 2017). O Piagetově teorii se zmiňuje ve své studii profesor Kohoutek.

Studie Rudolfa Kohoutka nazvaná „Kognitivní vývoj dětí a jeho vliv na školní vzdělání“ (2008), poskytuje hlubší vhled do rozvoje kognitivních schopností u dětí. Kohoutek rozděluje kognitivní vývoj do čtyř stádií, přičemž předoperační a symbolické stádium se věnuje dětem v předškolním období. V této fázi se děti učí používat symboly a abstraktně přemýšlet. Fantazie hraje důležitou roli, zejména při hrách, které si děti samy vymýšlejí. Toto období také zahrnuje rozvoj organizačních schopností, jako je pochopení příčinnosti, množství, kategorizace, klasifikace a perspektivy. Tyto poznatky mají důležitý dopad na pedagogickou praxi, jelikož poskytují náhled na to, jakým způsobem děti chápou svět kolem sebe a jakým způsobem se učí.

3.5 Hra

Nejdůležitějším prvkem ve vývoji dítěte je hra. Je to nejpřirozenější aktivita a činnost, pomocí které dítě získává zkušenosti, poznává věci kolem sebe, společnost a v neposlední řadě také sebe. Dítě dokáže do hry odrazit celou svoji osobnost a hra mu předá pocit seberealizace, smysluplnost a radost.

Dítě v předškolním věku prochází různými fázemi, přičemž každá z nich přináší nové poznatky o tom, jak dítě vnímá a prožívá hru. Mezi druhým a třetím rokem jsou děti přitahovány manipulačními hrami a hrami "jen tak pro radost", a převládá u nich paralelní

hra. Sledují ostatní děti a mohou se k nim na chvíli přidat, ale často se také zabývají individuálními aktivitami a brání si své hračky. Mezi třetím a čtvrtým rokem začínají děti projevovat zájem o pohybuující se hračky a upřednostňují konstruktivní hry, jako je stavění z kostek, skládání puzzle nebo kreslení. V tomto období se začínají děti více zapojovat do sociálních interakcí a více si hrají ve skupinách. Oblíbené hry se často týkají běžných činností nebo jsou zaměřeny na interakce s ostatními. Mezi čtvrtým a pátým rokem děti projevují stále větší nezávislost a aktivně vyhledávají hry samy. Hra se stává pro dítě jedním z nejdůležitějších prvků jeho každodenního života. Před nástupem do základní školy si děti stále rády hrají, ale už se zajímají i o hry s pravidly a didaktické hry. Hra může být využita jako prostředek spontánního učení nebo jako nástroj diagnostiky, který umožní lépe porozumět potřebám a schopnostem dítěte a efektivněji s ním pracovat. (Bednářová, Šmardová, 2021)

Vaskivska (2018) zdůrazňuje, že předškolní období je jedním z klíčových etap pro rozvoj dítěte, ovlivňující jeho osobnost a fyzické i duševní zdraví. Z tohoto důvodu se pedagogové snaží aktivně naplnit všechny tyto aspekty ve snaze podporovat optimální vývoj dětí. *„K dosažení cílů jsou široce využívány inovativní pedagogické technologie, jako jsou moderní systémy raného rozvoje, jejichž hlavním cílem je podle jejich autorů rozvoj kognitivních, emocionálních a nekognitivních schopností dítěte.“* (Vaskivska, 2018, s. 7)

4 Rodina

4.1 Česká rodina

Česká rodina za poslední léta prošla významnými změnami, ovlivněnými politickými, ekonomickými a sociálními faktory. (Maříková, 2004). V dnešní době už rodina nemá pouze definici matka, otec a děti. I když v každé domácnosti by měli hrát zásadní roli rodiče, kteří tvoří klíčovou úlohu při výchově, vzdělávání a vedení dětí. (Rafai, 2016). Ovšem každý si rodinu představuje jinak, a pro každého znamená něco jiného. Pro někoho může být rodina složená ze dvou členů, pro někoho se rodina stává rodinou až s příchodem dítěte. Během let se rodina velmi posouvala a vždy splňovala určité standardy, které byly kladeny na společnost. Například křesťané rodinu vnímali jako instituci, která je stanovena Bohem, a hodnoty jsou zpochybňovány společností. (Jatminko, 2020)

Základní rozdělení typů rodin podle Stodůlkové a Zapletalové (2015)

4.1.1 Z hlediska velikosti

První kategorií je rodina rozšířená. V této rodině žije společně několik generací dohromady. Obvykle se jedná o rodiče, děti, prarodiče, strýce, tety a jiné příbuzné. Označují se jako rodina protože, spolu žijí, udržují kontakt, mají společné zážitky a vzpomínky.

Ať už byl příčinou vývoj, nebo jiný činitel v dnešní době se obvykle objevují malé rodiny, kdy jádrem rodiny jsou rodiče a děti.

Rodina vícegenerační se skládá z rodičů, dětí a prarodičů. Individuálním typem vícegenerační rodiny je rodina sendvičová, přičemž rodiče jsou vytíženi starostmi o své děti i své stárnoucí rodiče.

4.1.2 Z hlediska úplnosti

Pokud je rodina úplná, jedná se o rodinu, kde žijí všichni členové společně v jedné domácnosti. Obvykle rodiče předávají dětem vzorce chování, komunikují mezi sebou a podporují se. Všechny tyto vzorce chování bude dítě pravděpodobně používat i ve své rodině. Naopak rodina neúplná se skládá z jednoho rodiče, dítěte a jeden z rodičů chybí. Obvykle se stane to, že si dva lidé nerozumí a následuje rozvod, nebo jeden z rodičů umře.

Dále se může objevit rodina skrytě neúplná, kde jeden z rodičů je přítomen, ale pouze pro své zájmy. Na chodu domácnosti se nijak nepodílí a neplní své povinnosti. Posledním typem je rodina dvoukariérová. Rodiče se zaměřují na svoji kariéru a nepodílí se na chodu domácnosti. Jejich povinnosti obvykle přebírají chůvy, nebo vychovatelky, které se snaží nahradit roli rodičů. Může se stát, že dítě přejímá chůvu za svého rodiče a biologičtí rodiče ztrácí autoritu a celou náklonost dítěte. (Stodůlková, Zapletalová, 2015)

4.1.3 Z hlediska vývoje

V tomto případě jde obvykle o to, do jaké rodiny se dítě narodí a samotný vliv rodiny na dítě. Do rodiny orientační se dítě narodí, vyrůstá zde a rodiče mu pomáhají se v životě utvářet a rozvíjet. Sekundární rodina, nebo také rozmnožovací se vyznačuje tím, že se od ní očekává potomstvo. Poslední rodina druhotně vzniklá utváří druhou rodinu například po rozvodu s novým partnerem a žijí společně s vlastními i nevlastními potomky. (Stodůlková, Zapletalová, 2015)

Všechny typy rodin mají vždy vliv na dítě. A právě do těchto rodin se může dostat adoptované dítě. Není na místě polemizovat o tom, která rodina je správná a která nesprávná, ale rodiče by měli vždy respektovat to, že si osvojili dítě. Jejich rozhodnutí o adopci nese s sebou závazek poskytnout dítěti lásku, péči a stabilitu, a to bez ohledu na případné obtíže, nebo nepříjemnosti, které mohou v životě rodiny nastat. Je důležité, aby rodiče vždy mysleli na dobro svých dětí a jednali s ohledem na jejich potřeby a pocity. Adoptované dítě potřebuje cítit, že je milováno a podporováno ve své nové rodině, a to i v obtížných situacích.

4.2 Rodinné konference

Rodinné konference vznikly na Novém Zélandu, kde se inspirovali původními obyvateli. V České republice se nepoužívá pojem konference, ale spíše rodinné setkání, nebo rada. Obvykle jde o setkání rodiny a blízkých, kteří společně se snaží najít nejlepší východisko pro ohrožené dítě. Koncept vychází z přesvědčení, že rodina disponuje obrovským potenciálem. Deleguje práva a povinnosti za řešení problému samotné rodině, posiluje rodičovské dovednosti, zlepšuje rodinné vazby a je prevencí umístění dítěte do ústavní péče. (Pavlíková, Martínková, Ženíšková, 2015)

Rodinné konference mohou být místem, kde se diskutuje o široké škále témat týkajících se rodiny a výchovy dětí. Adopce je jedním z těchto témat, které může být na rodinných konferencích diskutováno. Konkrétně mohou být diskutovány otázky spojené s procesem adopce, jako jsou práva adoptovaných dětí, psychologické aspekty adopce pro adoptivní rodiče a děti, vliv adopce na rodinnou dynamiku a další podobná témata. Rodinné konference mohou poskytnout prostor pro sdílení zkušeností, poradenství a podporu pro rodiny, které se zabývají adopcí nebo o ní uvažují. Takové konference mohou být užitečné jak pro adoptivní rodiče, tak i pro odborníky pracující v oblasti péče o děti a rodinné problematiky.

4.3 Rodinná politika

Rodinná politika je v podstatě soubor opatření a iniciativ s cílem posilovat rodinu. Jelikož je politika rodiny průřezová, působí ve všech oblastech veřejného života, včetně bydlení, vzdělání, zdravotnictví, zaměstnanosti a infrastruktury. Nicméně respektuje i soukromí rodin a jejich schopnost samostatně rozhodovat. Rodinná politika se zaměřuje na podporu rodin ve vykonávání jejich přirozených rolí, aniž by se snažila tyto role nahradit, nebo zasahovat do jejich soukromí. Je důležité, aby brala v úvahu všechny etapy vývoje rodiny a respektovala jejich potřeby v různých situacích.

Hlavním cílem rodinné politiky je vytvořit prostředí, které je přátelské k rodině. Toho se dosahuje jak legislativními, tak nelegislativními prostředky. Rodinná politika usiluje o odstranění překážek, které mohou rodinám bránit v jejich stabilitě, a zároveň vytváří podmínky pro jejich fungování a posiluje vědomí rodinných hodnot ve společnosti. Důraz je kladen na povědomí o hodnotě manželství, rodičovství a rodiny, stejně jako na zodpovědnost rodičů a členů rodin. Důležité je také posílení sociální a ekonomické soběstačnosti rodin a podpora mezigenerační solidarity. Zvláštní pozornost by měla být věnována dětem z rodin se specifickými potřebami, aby měly rovné šance vzdělání a uplatnění v životě, bez ohledu na socioekonomický status jejich rodiny. (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2008)

Rodinná politika a adopce mají společný cíl podporovat a chránit práva a blaho dětí. Vytváří legislativní rámec a programy, které ovlivňují proces adopce, stanovují pravidla a procedury pro osvojení dětí a poskytují podporu adopčním rodinám. Součástí rodinné politiky mohou být i opatření zaměřená na podporu biologických rodin, aby mohly lépe

pečovat o své děti a minimalizovat potřebu adopce. Zároveň rodinná politika může zahrnovat opatření k posílení sociálního a právního rámce pro adopci, včetně zlepšení procesu osvojení, ochrany práv dětí a poskytování psychosociální podpory adoptivním rodinám. Takto propojená rodinná politika a adopce mohou společně přispívat k vytváření prostředí, které je pro děti bezpečné, podpůrné a plné lásky a péče.

5 Potřeby dětí

Každé dítě na světě, zdravé či nemocné má své potřeby. Na rodičích a dalších pečujících osobách je, aby ty potřeby uspokojovali. Všechny potřeby musí být naplňovány tak, aby vývoj dítěte odpovídal maximálním možnostem. K. E. Allen a L. R. Marotz rozdělili základní potřeby dítěte do pěti kategorií. První kategorií představují tělesné potřeby. Jedná se o zajištění bydlení, jídla, tepla, oblečení, čistoty, odpočinku a lékařské podpory. V oblasti psychických potřeb by se rodič měl zaměřit na poskytování lásky, bezpečí a důvěry osvojenému dítěti. Neméně důležitá je potřeba učit se, která zahrnuje hru, práci se zkušenostmi, komunikační dovednosti a potřebu opakování vzoru chování. Nedílnou součástí je i potřeba biologická, kam patří např. potřeba potravy, hygienických požadavků a potřeba zdravého vývoje. Poslední kategorii pak představuje úcta, sebevědomí, vstřícné a vlídné prostředí pro život, ocenění úspěchu a potřeba sebehodnocení.

O další rozdělení se pokusil J. Dunanovský, který potřeby dítěte rozdělil na základní biologické, základní psychické, základní sociální a základní vývojové. (in Sikorová, 2011)

Jednou z nejznámějších teorií potřeb je „*A Theory of Human Motivation*“, známá též jako Maslowova pyramida potřeb, od amerického psychologa Abrahama Harolda Maslowa. Maslow navrhl uspokojování potřeb dle určitého schématu, kde se postupuje od potřeb nejnižších po nejvyšší. Jakmile jsou uspokojeny potřeby nižšího řádu, může se jedinec věnovat potřebám vyššího řádu. Maslow kategorizuje potřeby do pěti hlavních skupin, uspořádaných od nejvyšších po nejnižší. Nejnižší potřeby jsou fyziologické, následují potřeby bezpečí a jistoty, potřeby sounáležitosti a lásky, potřeby uznání a úcty a nejvyšší potřeba je seberealizace. Bělohlávek kritizuje tuto teorii a jeho hlavním obsahem kritiky je komplikovanost celého schématu, a že systematické uspokojování potřeb nemusí vždy fungovat postupně. (in Turečková, Buryová, 2023)

Maslowova pyramida však není vytvořena jako pyramida, jak je často znázorňována, ale spíše jako vizuální žebřík, což bylo původní Maslowovo zamýšlení. (Bringman, Cummings, Ballard, 2020)

5.1 Potřeba identity

Jednou z dalších významných potřeb je potřeba identity. S přibývajícím věkem dítěte přichází k období, kdy začíná klást různé otázky, na něž adoptivní rodiče nemusí vždy znát odpověď. To může být způsobeno nedostatkem informací.

Je zásadní, aby se tato situace vyskytovala co nejméně, protože odmítání mluvit s dítětem o jeho původu může být pro něj závadné. Rodiče by měli být pro své dítě oporou, aktivně s ním komunikovat a vytvářet prostředí, kde není téma původu považováno za tabu. Umožnění otevřené komunikace pomáhá dítěti cítit se v bezpečném prostředí a vědět, že se na své rodiče může spolehnout, ať už se jedná o otázky týkající se jeho původu či jiné životní záležitosti. To vytváří pevný základ pro důvěru a porozumění v rámci celého života dítěte. (Bubleová, Vávrová, Frantíková, Vančáková, 2013)

Důležité je, aby rodiče měli k dispozici veškeré dostupné informace o původu svého adoptovaného dítěte. Pokud mají k dispozici úplné informace, mohou lépe porozumět dítěti a jeho potřebám. Otevřená a upřímná komunikace může také zahrnovat postupné sdílení informací s dítětem v souladu s jeho věkem a schopnostmi porozumění. Adoptivní rodiče by měli být připraveni na různé reakce a otázky dítěte a mít ochotu poskytnout mu podporu a stabilitu v procesu hledání vlastní identity.

5.1.1 Strach z identity

I přes různé názory na problematiku „identity“ se objevuje opatrnost v jejím užívání. Existují obavy, že tento termín může projít procesem, kdy nějaká autorita přisoudí výrazu širší a hlubší význam, což by mohlo vést k nadměrné abstrakci a zanedbání menších, ale zároveň podstatných aspektů identity. Historicky byla identita spojována s jedinou esencí, jako výsledek spojení vajíčka a spermie. V současné době však pro tento biologický základ existuje konkrétní označení – DNA. S tímto vývojem vnímání identity dochází k posunu od jednotné esence k chápání identity jako komplexního a dynamického jevu, který se formuje a mění v průběhu celého života. (Konečná, 2012). Celkově lze konstatovat, že hledání identity je fascinujícím procesem, který odráží naši neustálou interakci s okolním světem a naše vnitřní transformace.

5.1.2 Kdo jsem?

Hledání identity je základním prvkem lidského života, který provází každého z nás. Identitu můžeme chápat jako složitý a mnohostranný koncept, který odráží naše postavení ve světě a naše vztahy s ním. Definice identity je však subjektivní a proměnlivá, a tak se může lišit podle jednotlivých pohledů a interpretací.

Průběh hledání identity začíná již v dětství, kdy dítě začíná vnímat svět a postupně rozlišuje, co může ovládat svým vlastním chováním a co ne. „*Tato hranice mezi ovladatelným a neovladatelným začíná vymezovat jáství, tedy hranici mezi já–ty nebo já–svět.*” (Klimeš, 2008, s. 6). Dítě tak postupně utváří první koncepci své identity, která je často spojena s vnímáním sebe sama v kontrastu k okolnímu světu. Identita není jednotná, a můžeme mít mnoho různých identit, které nás definují v různých kontextech. Mezi ně patří sociální, kulturní, národní, pohlavní a osobní identita. Tyto roviny se vzájemně prolínají a vytvářejí komplexní mozaiku naší totožnosti. (Klimeš, 2008)

6 Attachment

6.1 Historie attachmentu

Historie attachmentu sahá do 80 let 20. století, kdy s první teorií přišel anglický psychoanalytik John Bowlby (1970). V jeho teorii popisoval myšlenky, že spojení matky a dítěte je velmi silné pouto a jejich vzájemný vztah je velmi stěžejní pro sociální, emocionální a kognitivní vývoj dítěte. Své myšlenky rozvíjel a formuloval do teorie attachmentu. (in Winnete, 2018)

John Bowlby uvedl hlavní principy své teorie. Dítě vnímá svou matku jako ochránce, který mu poskytuje bezpečí a péči. V tomto klíčovém období se formuje chování dítěte pod vlivem matčina chování, které se zaznamenává v jeho paměti. Vývoj tohoto vrozeného systému ochrany a bezpečí nemusí být omezen pouze na matku, ale může být ovlivněn i prostředím a pečovatелеm, kteří jsou v blízkosti dítěte. „Jedná se o vrozený vývojový a motivační systém, který lze přirovnat například k žízni a touze po vodě“ (Winnette, 2018)

6.1.1 Náhradní matka

Podobně jako u vývojového systému, který ovlivňuje dítě a jeho vazbu na matku, se zdá, že i u opic existuje podobný mechanismus. Tuto myšlenku rozpracoval výzkumník Harry Harlow ve svém slavném experimentu s opicemi a jejich mláďaty v letech 1957 až 1958. Mláďata opic byla oddělena od svých matek na začátku svého života a umístěna do klece s "umělými matkami". Jedna z těchto "matek" byla kovová a poskytovala mláděti potravu, zatímco druhá byla měkká s obličejem. Opičí mláďata spíše vyhledávala měkkou matku, ke které se mazlila a uchýlovala se k ní, když měla strach. Po celém experimentu dospěl Harlow k závěru, že mláďata, která vyrůstala s "umělou matkou", měla v dospělosti problémy ve vztazích s ostatními opicemi. Tato mláďata byla šikanována, vykazovala stálý strach, úzkost a samičky nebyly schopny správně pečovat o svá mláďata. Zjistil také, že pokud bylo mládě odděleno od své matky déle než 90 dní, změny, které u něj nastaly, nebylo možné zvrátit (Harlow, Suomi, 1971).

6.1.2 Nezvyklá situace

Zatímco Harlow prováděl svůj výzkum na mláďatech opice, americko – kanadská psychologička Marry Ainsworth reagovala na vzájemné vztahy mezi matkami a dětmi. Svůj výzkum zahájila sledováním matek a dětí v Ugandě. Její práce ji postupně začala přinášet výsledky, kdy si začala všimnout reakce dětí, kdy, jak a za jakých podmínek reagují na matku. V roce 1961 vytvořila experiment „Nezvyklá situace“ (Strange situation), který se používá dodnes. Tento experiment se obvykle provádí u dětí ve věku od 6 měsíců do dvou a tří let. (O’Connell, 2013)

Experiment zahrnuje několik fází, včetně hry matky s dítětem, příchodu cizí osoby, odchodu matky, návratu matky a reakcí dítěte v těchto situacích. Děti reagovaly různě, což vedlo k identifikaci různých typů chování v nepřítomnosti matky. Jeden z typů reakce na tuto situaci spočívá v tom, že matka a dítě zůstávají ve spojení a v její nepřítomnosti dítě nadále zkoumá svět. Dalším typem chování v nepřítomnosti matky je úzkostné. Dítě pláče, lepí se na matku a nenechá ji odejít. Posledním typem chování je, že dítě si ani nevšimne, že se matka vzdálila. (The Strange Situation and Attachment, 2020). V roce 1990 americká psychologička Mary Main rozšířila tento experiment o další typ chování. Děti reagovaly na matku velmi specifickým způsobem. Když se k ní chtěly schovat a pomazlit, bylo vidět, že to chtějí, ale něco jim v tom fyzicky brání. Později se ukázalo, že tato reakce byla pozorována u dětí, které pocházely z rodin, kde byly fyzicky a psychicky týrané matkou nebo jiným rodičem. (Waters, 2013)

6.1.3 Attachment u adoptovaných dětí

Samotný výzkum byl prováděn i u adoptovaných dětí, a výsledky naznačují, že děti adoptované před dosažením dvanáctého měsíce věku mají tendenci vykazovat téměř stejnou úroveň jistoty ve vazbě na své rodiče. Naopak u dětí, které byly adoptovány až po prvním roce života, se tato úroveň výrazně snižuje (Dries, 2009). V případě dětí adoptovaných mezinárodně může být jejich chování ambivalentní, a to v kontrastu s dětmi z pěstounských rodin, které před adopcí vykazují vyšší míru vazby (Niemann, 2011). Proto následně byla navržena psychoterapie vývojové vazby jako jedna z možností pro adoptované děti z historií zneužívání a zanedbávání. (Howe, 2006)

Teorie attachmentu měla významný dopad na naši společnost, odhalující sílu mateřského pouta mezi matkou a dítětem. Matčina přítomnost, láska a péče mají schopnost formovat

celý život dítěte. Způsob, jakým se matka chová ke svému potomstvu, jaké vzory mu předává a jakým způsobem vyjadřuje lásku, ovlivňuje dítě výrazně. Díky této vazbě se může z dítěte stát dospělý jedinec, který má zdravé sebevědomí, zná své hodnoty a umí se správně chovat k ostatním lidem.

Naopak nedostatečné mateřské pouto může mít negativní dopad na psychický vývoj osobnosti. Dospělý člověk, který prožil nedostatek lásky a podpory v dětství, může trpět nedostatkem sebevědomí, projevovat úzkosti a mít potíže ve vztazích. Tento nedostatek pevného vztahu může sebou nést i problémy v partnerském životě, kdy jedinec může pociťovat nejistotu, poddávat se partnerově vlivu a ztrácet schopnost autonomního rozhodování.

Je důležité si být vědom těchto aspektů, neboť správná formace attachmentu má klíčový vliv na celkové blaho a psychické zdraví jednotlivce.

7 Mateřská škola

Předškolní období, často definované jako období mezi třetím až šestým rokem věku dítěte, je klíčovou fází jeho vývoje. Během těchto let dochází k významným pokrokům, jak ve fyzickém, tak ve společenském a kognitivním rozvoji. Jedním z důležitých prvků tohoto období je začlenění dítěte do mateřské školy, kde má příležitost objevovat nové dovednosti a projevovat svou kreativitu. Mateřská škola není pouze místem vzdělávání, ale také prostředím, kde se děti učí spolupracovat, komunikovat a rozvíjet své sociální dovednosti. Je to doba, kdy děti začínají budovat své první vztahy s vrstevníky a učitelkami, což má dlouhodobý vliv na jejich další rozvoj. Ve školce mají děti možnost rozvíjet svou zvědavost a získávat nové poznatky prostřednictvím her, aktivit a experimentů. Je důležité, aby byla mateřská škola pro děti inspirativním a podnětným prostředím, které je motivuje k učení a objevování světa kolem sebe. (Kot'átková, 2008)

7.1 Nástup do mateřské školy

Před nástupem dítěte do mateřské školy prožívají rodiče často období nervozity a nejistoty, neboť si těžko dokážou představit, co je vlastně čeká, a stejně tak i samotné děti. V těchto okamžicích je klíčová podpora a klid. Mateřská škola má za úkol vřele přijmout děti i jejich rodiče a navázat s nimi partnerství, které by mělo fungovat na obou stranách. Pro usnadnění přechodu do mateřské školy je vhodné vést s dítětem otevřené a podpůrné rozhovory o tom, co je ve školce čeká. (Kot'átková, 2008). Mimo to organizují mateřské školy tzv. dny otevřených dveří, které umožňují rodičům i dětem nahlédnout do prostředí školky a seznámit se s ním předem. V případě nástupu adoptovaného dítěte existují různé přístupy. Některé rodiny volí neinformovat třídní učitele či ředitele o adopci svého dítěte, a to v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů č. 101/2000 Sb., který jim tento přístup umožňuje. (MPO, 2017). Nicméně, podle občanského zákoníku mají rodiče povinnost sdělit dítěti informaci o jeho adoptování, a to ještě před zahájením školní docházky, jak stanovuje zákon č. 89/2012 Sb. Tímto zákonem je rodičům uložena povinnost říci dítěti pravdu o jeho adopci. (Občanský zákoník)

Pokud se rodiče rozhodnou informovat ředitele mateřské školy o adopci jejich dítěte, navazují tak partnerství, které usnadňuje integraci dítěte mezi ostatními vrstevníky. Tento krok není zaměřen na klasifikaci dítěte jako "adoptovaného", ale slouží k přípravě na možné situace, které mohou vyžadovat zvláštní pozornost. Dobře připravená učitelka

dokáže řešit situace s lehkostí a profesionálním přístupem, což napomáhá plynulé adaptaci dítěte v novém prostředí. Uvedu konkrétní příklad, kdy se může tato informace ukázat jako užitečná. Během výuky se často probírá téma rodiny. Pokud učitelka nezná specifickou situaci dítěte a předpokládá, že jeho rodiče jsou biologičtí, může to vést k nedorozumění. Situace se může stát ještě komplikovanější, pokud informaci o adopci dítěte zprostředkuje některé z dětí. Díky předchozímu sdělení o adopci učitelce je možné situaci řešit s empatií a porozuměním, což vede k harmonickému prostředí ve třídě a posiluje důvěru mezi dětmi, učiteli, rodiči a mezi všemi zainteresovanými.

7.1.1 Komunikace mezi rodičem a učitelem

Klíčovou složkou partnerství mezi rodičem a učitelem je komunikační proces. Bez adekvátní komunikace není možné udržovat plnohodnotný vztah. Při navazování sdělování s druhou stranou předáváme informace, vyjadřujeme své stanovisko, sdílíme emoce a naznačujeme, jak by měla další komunikace pokračovat. (Vybíral, 2009). Když mluvíme o komunikaci, často si představujeme dialog nebo výměnu informací. Samotné slovo "komunikace" pochází z latinského slova "comunicare", což znamená sdílení nebo společné porozumění. Sociální komunikace mezi dvěma lidmi může zahrnovat jak verbální, tak neverbální prvky. Hlavním cílem komunikace je nejen sdílet informace, ale také měnit myšlení, pracovat s emocemi a postoji. Kvalitní komunikace může výrazně zlepšit mezilidské vztahy tím, že lidem umožní lépe porozumět sobě i druhým. Díky tomu mohou lidé lépe řídit své emoce a efektivněji řešit složité situace, které se v životě vyskytují. Zlepšená komunikace může také přinést větší míru porozumění a spolupráce mezi lidmi, což napomáhá vytváření harmonických vztahů a udržení stability ve společnosti. Je důležité si uvědomit, že komunikace není pouze verbální, ale zahrnuje i neverbální signály, jako je tón hlasu, gesta a mimika. Tyto prvky mohou mít v komunikaci stejně velký význam jako samotná slova. Komunikace je tak klíčovým prvkem v každodenním životě, který ovlivňuje naše mezilidské vztahy a společenskou dynamiku. (MŠMT, 2023)

V Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání je věnována pozornost podmínkám, které by měla mateřská škola splňovat pro efektivní vzdělávání dětí. Jednou z klíčových podmínek je zapojení rodičů jako partnerů do vzdělávacího procesu. Učitelé a rodiče by měli spolupracovat jako tým, aby podpořili individuální potřeby každého

dítěte. Rodiče by měli mít možnost aktivně se angažovat v životě školy a třídy, kam chodí jejich dítě. To zahrnuje možnost účasti na různých programech a akcích, které mateřská škola pořádá. Navíc rodiče mohou přispívat vlastními nápady a aktivitami, které napomáhají k celkovému rozvoji třídy. Komunikace mezi rodiči je také důležitým prvkem, kde si vzájemně sdělují informace o pokroku jejich dětí ve škole. Tato spolupráce mezi učiteli a rodiči je klíčová pro podporu optimálního rozvoje dítěte a vytváření příznivého prostředí pro jeho učení a růst. (RVP PV, 2021)

Jakými metodami lze udržovat a posilovat partnerský vztah s rodiči? Jak předejít situaci, kdy se ocitneme v roli podřízených, kde rodiče stanovují podmínky a my, jako učitelé, přikyvujeme? Jak se vyhnout pokušení ega u učitele, zejména pokud jsou rodiče introvertní? Myslím si, že klíčem k úspěšné spolupráci je nalezení rovnováhy mezi aktivní komunikací a respektem vůči rodičům, což vede k vzájemnému porozumění a efektivní spolupráci ve prospěch dítěte. Důležité je být otevřený, projevovat empatii a umět naslouchat, což je základním kamenem budování a udržení partnerského vztahu založeného na vzájemném respektu a důvěře. Sdílení informací a pravidelná komunikace, ať už osobním setkáním, telefonickými rozhovory nebo prostřednictvím elektronických médií, představují základní pilíře úspěšné spolupráce mezi školou a rodinou.

Susan Graham-Clay (2005) uvádí, že v dnešní společnosti se učitelé snaží navazovat partnerství s rodiči k podpoře učení studentů. Silná komunikace je základem tohoto partnerství a budování pocitu komunity mezi domovem a školou. Ve svém článku popisuje různé možnosti komunikace dostupné učitelům, včetně rozvíjejícího se využití technologie. Některé z těchto praktických návrhů se mohou zdát velmi základní těm, kteří již aktivně podporují zapojení rodičů, ale bohužel mnoho učitelů není trénováno ani neprovádí proaktivní komunikaci s rodiči. V článku jsou také zvažovány překážky efektivní komunikace spolu s potenciálními řešeními. Komunikace může být jednosměrná, kdy učitelé informují rodiče o událostech, aktivitách nebo pokroku dětí, nebo vzájemná, kdy probíhá interaktivní dialog mezi učiteli a rodiči. Učitelé by měli aktivně využívat obě strategie k maximalizaci sdílení informací s rodiči. Písemná komunikace je pravděpodobně nejefektivnější a nejúčinnější způsob, jak poskytovat cennou trvalou korespondenci mezi školou a domovem. Je to trvalý produkt, který vyžaduje pečlivé zvážení formátu a obsahu. (Graham – Clay, 2005)

8 Metodologie

8.1 Výzkumné šetření – cíl výzkumu

Cílem výzkumu je detailně prozkoumat proces adaptace adoptovaných dětí do nové rodiny a následně do prostředí mateřské školy. V první části se věnuji metodologii, kde se snažím objasnit, jaký výzkum jsem si zvolila, a jaké metody jsem použila. Tato část zahrnuje mé zkušenosti a je propojena s poznatky z odborné literatury.

V druhé části práce popisují konkrétní výpovědi respondentů, kteří si prošli celým procesem adopce a adaptace dětí do rodiny. Zaměřuji se na zkoumání toho, jak tyto rodiny zvládaly změny a jaký vliv měla adaptace na samotné rodiče i dítě. Analyzuji, jak společně zvládli tyto velké životní změny a jakou podporu jim poskytli sociální pracovníci a další odborníci. Poslední větší kapitolou je samotná adaptace dítěte do mateřské školy a spolupráce rodiny s pedagogy.

Pro dosažení cíle této práce jsem využila metodu kvalitativního výzkumu, konkrétně metodu rozhovoru se členy rodin. Závěrečná část mé práce obsahuje reflexi získaných poznatků a zhodnocení celého výzkumu s důrazem na praktické využití získaných poznatků.

8.1.1 Hlavní výzkumná otázka

Když jsem se zabývala formulací hlavní výzkumné otázky, věnovala jsem pozornost celému rozsahu výzkumné problematiky a cílům mé bakalářské práce. Snažila jsem se, aby hlavní výzkumná otázka (HVO) reflektovala různorodost tématu a podněcovala k hlubšímu zkoumání.

HVO: "Jakým způsobem se adaptují adoptované děti do nové rodiny a jaký vliv má adaptace na jejich následné začlenění do mateřské školy?"

Z hlavní otázky následně vyplynuly dvě vedlejší výzkumné podotázky.

VO1: Jaký význam má podpora ze strany učitelů při adaptaci adoptovaných dětí do mateřské školy?

VO2: Jaké jsou hlavní výzvy, se kterými se adoptující rodiny potýkají při adaptaci adoptovaných dětí?

8.1.2 Výhody kvalitativního výzkumu a sběr dat

Kvalitativní výzkum se používá k označení metodologických přístupů, jejichž cílem je dosáhnout hlubšího a interpretovaného porozumění sociálnímu světu. Tyto přístupy se zaměřují na poznávání sociálních a materiálních podmínek života lidí, včetně jejich zkušeností, perspektiv a historie. Kvalitativní výzkum si klade za cíl zkoumat, interpretovat nebo získat hlubší porozumění sociálním fenoménům. (Kemperaj, 2013). Vzhledem k náročnosti zvoleného tématu jsem se rozhodla provést kvalitativní výzkum, který by podpořil mé analýzy a pomohl čtenáři lépe porozumět procesu adaptace. Mám za to, že konkrétní příklady rodin budou významným doplňkem mé práce, neboť nastíní realitu adaptace a umožní budoucím rodičům získat ucelenější představu o tom, jaký proces musí absolvovat. Výhodou kvalitativního výzkumu je jeho schopnost komunikovat s jednotlivcem, což umožňuje hlubší porozumění jeho postojům a reakcím v různých situacích. Velkou část kvalitativního výzkumu tvoří rozhovory, pozorování a analýza dokumentů (Novotná, Špaček, Jantulová, 2019), které poskytují bohatý materiál k důkladnému popisu jevu (Hendl, 2006).

Pro svůj výzkum jsem si zvolila hloubkový rozhovor (in – depth interview), který můžeme rozdělit na dva typy, polostrukturovaný a nestrukturovaný rozhovor. (Švaříček, Šedřová, 2007). Já jsem si vybrala polostrukturovaný rozhovor, který je ceněným nástrojem v různých výzkumných oblastech. Tyto rozhovory nabízejí flexibilní přístup, který umožňuje objevení nových a neočekávaných aspektů zkoumaného fenoménu. (Adams, 2015). Jsou obzvláště vhodné pro zkoumání komplexních problémů a umožňují účastníkům aktivně přispívat novými myšlenkami a tématickými okruhy (Wilson, 2014). Zvolená metoda umožňuje lépe zachytit hloubku a složitost procesu adaptace a získat bohatý materiál k analýze a interpretaci.

8.1.3 Výběr respondentů

Kritéria

- Věk 30 let a více
- Adoptované dítě
- Zadaptované dítě do rodiny
- Zkušenosti s adaptací do mateřské školy

Pro úspěšné provedení výzkumu je nezbytné pečlivě vybrat vhodnou skupinu respondentů, kteří budou ochotni se na něm podílet. Zvolila jsem tedy záměrný výběr, jehož cílem je vybrat respondenty s předem stanovenými kritérii, jež jsem si dopředu určila. (Vojtíšek, 2012). S ohledem na téma adopce jsem jako první kritérium stanovila, že rodina musí mít zkušenosti s touto problematikou. Dále jsem zohlednila věkový aspekt a rozhodla se zaměřit na respondenty ve věku třicet let a více. Toto rozhodnutí jsem si odůvodnila důležitostí životních zkušeností a vlivem věku na ně. Dalším kritériem bylo, že rodina musí mít alespoň jedno dítě, které přijali do své péče ještě před nástupem do mateřské školy. Tím jsem se snažila získat respondenty s relevantními zkušenostmi a perspektivou na téma adopce v raném věku dítěte.

Při setkání s respondenty jsem kladla důraz nejen na samotný průběh rozhovoru, ale také na etické zásady. Všichni účastníci byli pečlivě poučeni o průběhu a cíli výzkumu. Před samotným zahájením rozhovoru jsem jim podrobně přiblížila témata, která budou probírána, aby se na ně mohli připravit. Každého z nich jsem rovněž individuálně požádala o souhlas s nahráváním celého interview. Ještě jednou jsem připomněla, že mají právo kdykoliv ukončit nahrávání, nebo změnit své stanovisko i po skončení. Po dohodě podepsali účastníci dokument, který potvrzuje jejich zapojení do výzkumu a souhlas s použitím poskytnutých informací. (Walker, 2013)

8.1.4 Představení respondentů

OLINA

Olině je 52 let. Se svým manželem bydlí na samotě nedaleko většího města a mají velký statek. Společně se o něj starají s manželovým bratrem a jeho rodinou. Olina pracuje jako zdravotní sestra na operačních sálech třicet let. Mezi její koníčky patřil vždy sport. Několik let se věnovala házené, jízdě na kole a turistice. Než adoptovali s manželem první dítě, byla Olina na pětíměsíční misi v Kosovu. Nyní mezi její největší koníčky patří rodina a péče o statek. S manželem adoptovali jednoho syna a druhého mají v poručnické péči.

HANA

Dvačtyřicetiletá Hana pracuje na základní škole umění jako učitelka klavíru. S manželem společně adoptovali syna, který nyní navštěvuje třetí třídu. Momentálně bydlí v Německu, kam se přestěhovala na tři roky se svým manželem a synem. Manžel zde pracuje jako voják, syn navštěvuje německou základní školu a Hana se stará o domácnost. Jejími koníčky jsou hudba, sport a knihy. Mezi své koníčky zařadila i výchovu syna. Svůj každodenní den popsala následovně. *„Vypravím syna do školy, uklidím a uvařím. Když se syn vrátí ze školy, věnujeme čas německé škole, poté má syn přestávku a další čas věnujeme české škole, do které se bude vracet.“* (Hana)

PETRA

Petře je 43 let, se svým manželem je 14 let a spolu vychovávají dceru, kterou si před čtyřmi lety osvojili. Petra pracuje jako školní psycholožka na základní a střední škole. Díky své profesi má také zkušenosti ve zdravotnictví. Společně s manželem jsou z velkého města, jejich sen byl bydlet na vesnici, či v menším městě na Vysočině. Mezi své koníčky uvedla turistiku, četbu knih a také se krátkou dobu věnovala józe. Nyní na koníčky nemá moc času, veškerý čas věnuje dceři a práci.

MARIO

Mario je jednapadesátiletý manažer a se svojí manželkou si adoptovali dva chlapce, kterým je momentálně patnáct a třináct let. Mario a jeho manželka mají vysokoškolské vzdělání, mezi své koníčky zařadil cestování, práci se zvířaty a sám by se popsal jako milovník koček a psů. S manželkou adoptovali dva syny, kterým je momentálně patnáct a třináct let.

JANA

Janě je 47 let a pracuje jako zdravotní sestra na operačních sálech. Mezi své koníčky radí sport, hudbu, divadlo a vyrábění dekorací a vazeb. Jana se po jedenácti letech manželství rozvedla a sama si osvojila holčičku. Jeden z důvodů rozpadu manželství byl právě ten, že bývalý manžel Jany nesouhlasil s osvojením dítěte, což bylo pro Janu velmi důležité. Jana je tedy samoživitelka a stará se o dceru sama.

9 Analýza výsledků

Analýza výsledků výzkumného šetření je závěrečnou kapitolou mé bakalářské práce. Hlavním cílem výzkumu je demonstrovat význam adaptace do rodiny a mateřské školy pro adoptované děti i pro celou rodinu. Zaměřuji se na to, jak rodiny zvládly tuto klíčovou životní změnu a jakou podporu jim v této fázi poskytli sociální pracovníci a další odborníci. Cílem je získat hlubší a detailní pohled na proces adaptace adoptovaných dětí a celý proces adopce z perspektivy rodiny. V závěru práce pak reflektuji získané poznatky a jejich využití v praxi.

Z úvodního představení si můžeme všimnout, že každý účastník výzkumu má za sebou úplně jiný příběh. Rozdíl se obvykle objevily v počtu adoptovaných dětí, složení rodiny i samotném přístupu k osvojení.

9.1 Adopce osobní zkušenosti a motivace

Proč zrovna adopce?

Všichni respondenti se nějakou dobu snažili o dítě, až se nakonec, po několika neúspěšných pokusech, rozhodli, že vyzkoušejí cykly umělého oplodnění. Shodli se na tom, že tato fáze byla velmi náročná, protože žena podstoupila podávání hormonů, a celá situace měla velký dopad na psychiku páru.

My jsme jako nejdřív podstupovali jako nějaký dva cykly umělého oplodnění, to bylo asi, po dejme tomu, po pěti letech manželství no a potom, to bylo spíš na popud manžela, že nechtěl podstupovat ty „ivéefka“, protože mně to jako nedělalo úplně dobře, takže vlastně nadhodil to téma a celkem rychle jsme se domluvili, že to zkusíme. (Petra)

Nemohla jsem mít děti, takže jsme se s manželem rozhodli pro umělé oplodnění a tam jsme byli asi třikrát, kde to bylo hrazený pojišťovnou. Ještě jsme chtěli zkusit jeden cyklus, ale nakonec jsme se rozhodli, že ty peníze pak dáme raději do těch dětí. (Olina)

(...), ten náš příběh je úplně klasický, že jo, svatba, děti nepřicházejí, několik cyklů „ivéef“ no a tím pádem byla už další možná legální cesta jenom jedna. (Mario)

No, já jsem se moc dlouho nerozhodovala. Já tím, že mi to celou dobu jakoby nepodepsal a mě už utíkaly léta, takže já jsem se potom už nerozhodovala. (Jana)

Hana ve své výpovědi zdůraznila, že dosud nedokázali objevit skutečnou příčinu své neplodnosti. Všechny testy, kterým se podrobili, ukázaly pozitivní výsledky. Lékaři páru potvrdili, že jsou zcela zdraví a není žádný důvod, proč by neměli počít dítě přirozenou cestou – neměla být schopná otěhotnět. Tato situace se odlišuje od zkušeností ostatních respondentů, kteří byli schopni identifikovat příčiny svých potíží s početím.

(...), takže jsme začali jezdit na kliniku do Brna, tam nás vyšetřili oba a řekli nám, že jsme oba dva v pořádku, takže my do teď nevíme, kde byl problém. Máme za sebou několik cyklů umělého oplodnění a ani jedno se nezadařilo. Pak už to bylo takový náročný, protože přece jen člověk do sebe pořád rve jen nějaký hormony a i po psychický stránce to bylo těžký. (Hana)

Překážky na cestě za dítětem

Každá cesta přináší své vlastní překážky a výzvy, a respondenti se shodovali v názoru, že celý proces adopce byl velmi náročný. Přestože se setkávali s obtížemi, ale žádná překážka nebyla tak zásadní, aby je odradila od jejich rozhodnutí a zanechali adopci.

Jako největší překážku jsem vnímala tu komunikaci s rodinou malého. (Olina)

(...) a na žádnou velkou překážku jsme asi jako nenarazili, prostě jsme to brali tak, jak to je. Jako ono se vždycky něco najde, ale nebylo tam nic co bysme nezvládli. (Mario)

Nepříjemná situace nastala jedině ta, že jsme si u soudu zažádali o předčasné opatření, protože jsme si říkali, že bychom si syna dovezli domů dřív, protože u těch pěstounů co byl, tak pán zrovna umíral, tak jsme ho chtěli co nejdřív dostat domů do „bezpečí“ a soudce nám to zamítnul, protože prý zahlcujeme soudy zbytečnými papírama a zbytečnými žádostma, ať si počkáme. (Hana)

Já jsem člověk, který když potom do toho zabředne, nebo pro něco se rozhodne, tak jakoby se snažím to dotáhnout do konce. Jestli nějaký překážky byly, tak jsem stejně furt šla za tím, že prostě tu holčičku, nebo prostě to dítě chci. (Jana)

Petra vnímala jako jednu z těchto překážek tlak ze strany okolí, který byl často velmi intenzivní.

(...) možná jako překážka bylo, že jsem potom ze strany okolí vnímala takový tlaky, jestli to je jako v pořádku, že to nebude jednoduchý, že to není vlastní krev, jestli to není velký sousto, tak možná jsme museli překonávat takový tlaky. (Petra)

Podpora rodiny

V tématu podpory se respondenti rozdělili do dvou skupin. Jedna skupina vnímala největší podporu od svých rodin, zatímco druhá skupina se o rozhodnutí adoptovat dítě své rodině nezmínila. Rozhodli se tuto informaci zadržet pro sebe, aby se vyhnuli otázkám, které by mohly být bolestivé nebo nepříjemné.

Určitě rodina, jedna i druhá strana, neměli s tím problém, a pak když jsme si kluky přivezli, byla to pro všechny lebeda. (Olina)

No, tak my jsme se spolu navzájem podporovali. Vlastně to bylo všechno daleko příjemnější, ta podpora, než při tom umělém oplodnění. My jsme se jako neptali o svolení rodiny, a potom, když už jsme do toho šli, tak s tím vlastně neměli žádný problém. (Petra)

(...) rodiče, ty mě umožnili bydlet s nima jakoby doma, po rozvodu jsem se přestěhovala k rodičům, takže jsem potřebovala souhlas i jejich, jestli jako můžu do toho jít, jestli tam můžem bejt dvě, ale pomohla mi i švagrová. (Jana)

Naopak Mario s manželkou a Hana se rozhodli tuto informaci nezveřejňovat, protože měli názor, že svým rodinám ji sdělí až poté, co bude dítě na cestě, a právní stránka všeho bude vyřešena.

(...) my jsme hlavně, a i to tam možná hrálo roli, to že jako když to budeme strašně rozebírat a mluvit o tom a podobně, tak ty rodiny by do toho jako, teď to řeknu, hodně kecaly způsobem, který by nás akorát znervózňoval, a současně, kdyby to třeba nějak nevyšlo, tak by se to taky zbytečně rozebíralo a tak dále. (Mario)

Jako po tý formální stránce jsme narazili ve Varech na tu doprovodnou agenturu, která nám pomáhala, a tam byl pán, který nám pomáhal po právní stránce s papírama, takže

to nám hodně dalo. Rodina to nevěděla, takže nemohli, ale kdo nás nejvíce podpořil, jsme byli my dva, že nás to celé tak jako utužilo, dalo nás to dohromady. (Hana)

Rozhodování s sebou přináší myšlenky, které mohou ovlivnit naše rozhodování.

Strach jsme měli vlastně takový, jako že člověk neví, ale nebylo to nic, proč bychom řekli, že vlastně ne. Ani při těch přípravách, prostě super lidi. Byli tam třeba páry, které se s tím pořád praly, takže manžel nechtěl a maminka se s tím rvala sama. (Olina)

Petra mluvila o tom, že vlivem předsudků ji začalo odrazovat to, že by chtěla adoptovat dítě romského původu. Postupně si však uvědomila, že tyto předsudky jsou pouze vnějšími vlivy, které na ni působily.

Tak jsme jako zvažovali dítě romskýho etnika, kterýho jsme se, vlastně já vlivem předsudku, jsem se jako nějak obávala, nějakýho jeho přirozenýho temperamentu, který se jako úplně neslučuje s nějakým tím naším. (...) Pak jsem si uvědomila, že je to blbost, že to moje přemejšlení, je na základě těch předsudků, a že ty děti jsou každý jiný, takže jsme vlastně na to přistoupili, pak jsme se možná domlouvali na nějakým polovičním romským dítěti (...). (Petra)

Našel jsem článek, nevím, jestli ta zkušenost byla ojedinělá to úplně nemůžu zas tolik posoudit, ale že když přijдете do kojeneckého ústavu, že na vás ty batolátka z těch postýlek jako budou natahovat ty ručičky, a že se budou chtít pochovat, ale že vlastně to dítě už nikdy nebude mít plnohodnotný emoce, (...). (Mario)

(...), když jsme si dali žádost a na sociálce, tak nám tenkrát řekli v Brodě, že máme být v klidu, že do pěti let se dočkáme, že je to průměrná čekací doba, tak jsem to tam hned vořvala, protože to mě dostalo teda. (Hana)

(...), zrazování psychologem, ať si nejdřív najdu partnera. To tam byl i posudek, to že jsem jako zdravotní sestra, která po noční jezdila na ty na přednášky, který jsme měli, nebo na ten kurz (...). (Jana)

Kde získat informace?

Každý respondent se setkal s odlišnou nabídkou informací a podpory. Zvláště výrazný rozdíl byl patrný v jejich osobním zájmu o danou tematiku a připraveností využít poskytnutou podporu. Jana a Olina vyjadřovaly velkou vděčnost za každou informaci a pomoc, neboť pro ně bylo celé téma nové a nepoznané.

(...) v Želivě na tři dny myslím si, to sme tam byli přes vikend, takže každej den jsme tam měli nějaký sezení, právě s tímhle i tam přijeli konkrétně ty pěstouni, kteří o sobě byli ochotni něco říci, takže tohleto, a mohli jsme se vlastně potkávat pak mezi sebou, nebo si telefonovat, takže jsme se znali s některýma, kteří třeba bydlí blízko. (Olina)

(...), dcera byla v péči na přechodnou dobu, takže já jsem si přebírala dítě jakoby od přechodných pěstounů a já jsem k nim jezdila (...) dostala jsem i možnost od nich tam ubytování, že jsem mohla bejt celej den prostě s tím dítětem, takže my jsme na sebe už jakoby navazovali a poslední setkání, než jsme jeli domů, tak jsem tam strávila asi tři, nebo čtyři dny. (Jana)

Mario a Petra naopak nepotřebovali aktivně vyhledávat podporu, neboť se cítili schopni najít si potřebné informace sami. Avšak oba respondenti si uvědomovali hodnotu a význam každé poskytnuté pomoci. Petra, díky své profesi, měla přehled o tom, co je třeba zařídit, a proto pro ni nebylo tak důležité aktivně shánět informace, které již sama dobře znala.

(...) nevyhledávali jsme nějakou podporu, protože z naší strany tam bylo nějaký rozhodnutí a i vzhledem k tomu, že jsme do toho šli už ve věku, kdy už člověk tak nějak rozum docela má. (...) ty informace vstupní jsme si zjistili, tak nějak na internetu co tam máme použít a podat jako žádost, a tak když jsme procházeli tím procesem, tak nám vždycky řekli tohle ještě chce jeden papír, který jsme pak dodali. (Mario)

(...) vzhledem k tý mojí profesi, tak celkem nějak o tom jako něco vím, nebo jsem si to myslela a asi jsem si jako přečetla nějakou knížku, ale tak to bylo spíš jako z mojí iniciativy, že by mě někdo něco nějak v tom pomáhal, to si nemyslím. (Petra)

Od toho pána z Varů a taky hodně z těch přípravných kurzů, to byli asi tři prodloužený vikendy. Byli jsme tam my, jako budoucí adoptivní rodiče, pěstouni a pěstouni na přechodnou dobu. To nám dalo snad úplně nejvíc, protože nám řekli všechny možný

situace co můžou nastat a to nám otevřelo oči. Paní doktorka nám ukázala i modely rodin a přímo situace, který můžou nastat. (Hana)

Příprava na adopci

Příprava na adopci u všech respondentů probíhala velmi podobně. Každý si musel projít předadopčním kurzem. Na kurzu mezi sebou rodiny sdílely své příběhy a konzultovaly různé možnosti adopce.

No hlavně, jak jsme jezdili na ty kurzy, a pak to byla petelice. Malýmu byl rok, a já jsem nevěděla vůbec nic, jak jako ženský čtou a připravujou se a kurzy a já nevím co všechno, tak prostě nic, to sme neměli, vůbec jsme nevěděli. Pak přišlo vlastně oznámení, že mají pro nás vybranýho kluka, jestli chceme, tak ať přijedeme, se jako na něj podívat. (Olina)

Jsme udělali všechno jako lege artis, že jsme vlastně oslovili ten OSPOD a proběhly všechny ty šetření, který jako mají proběhnout, pak jsme právě prošli tou přípravou, a pak jsme byli zařazení mezi čekatele, (...) to přišlo tak jako, vlastně když jsme se to dozvěděli, začali jsme jí navštěvovat u přechodnejch pěstounů a věděli jsme, že tak jako do měsíce plus minus by mohla bejt u nás, takže jsme zařizovali, sháněli, prostě všechno co je potřeba pro dítě. (Petra)

No tak asi úplně běžně, oběhali jsme všechny úřady, podali jsme si žádost a pak už jsme čekali. Pak jsme teda ještě jezdili na ty kurzy a pak to vlastně přišlo poměrně rychle. (...). Děťátko se nám líbilo, tak jsme řekli, jako že do toho jdeme s tím, že tam to bylo ještě trochu komplikovaný tím, že vlastně syn byl z anonymního porodu a tím pádem to ještě nebylo právně volný. Takže se to vymyslelo tak, že oni byli ochotný nám to dítě zatím jako svěřit s tím, že se to ale vlastně bude ještě dodržovat, takže to bylo tak, že nebudeme mít tu jistotu. (Mario)

„Tak příprava před tím, než jsme jako syna dostali, tak jsme jezdili na ty kurzy, to bylo jako hrozně fajn, tam jsme se vlastně dozvěděli úplně všechno, a pak nám hodně s tou přípravou jako pomohli ty pěstouni. A pak když jsme se vlastně dozvěděli, že syna dostaneme, tak nás to hodně překvapilo, jak to bylo rychlý. (...) Musela jsem okamžitě skončit v práci. Manžel měl práci na směny a ještě jsme chtěli jezdit do těch Varů za malým. Potom nám to vlezlo do peněz, protože najednou jsme těch výdajů měli víc. Pak

jsme věděli, že má velikost 74, takže jsme naběhli do Tesca a smáli jsme se, že jsme jak pretty woman, vzali jsme multipack těch pěti bodyček, sedmdesát čtyřka to berem!“
(Hana)

Já jsem se připravovala tak, že jsem vlastně jezdila na ty kurzy, a hodně informací jsem se snažila získat sama. Jakože jsem si něco přečetla a i sama jsem vyhledávala nějaký informace, třeba jako ve formě přednášek, prostě abych byla jako připravená. (Jana)

Překvapení

Většina respondentů byla velmi překvapena tím, jak se jejich život jednoho dne změnil tak rapidním způsobem. Olina ve své výpovědi zdůraznila, jak náročné byly první týdny adaptace, než se vše ustálilo a začalo fungovat. Naopak Petru překvapila samotná příprava na dítě, kdy ona i její manžel nebyli úplně připravení sdílet svůj příběh.

Prostě obrácený všechno, že jo, hlavně to bylo vůči němu, protože člověk si tak jako uvědomuje, že on vlastně tam určitým způsobem byl doma (...) ty první dny, když třeba usínal, tak nemohl vůbec usnout, tak jsem třeba v houpacím křesle uspávala, akorát ten začátek byl vražednej, no, než se člověk zvykne, pak už to bylo takový, že už to šlo. (Olina)

(...), tak vůbec ta práce ve skupině, taková nějaká ta sebezkušenost. Pro mě třeba to ani nebylo tak nepříjemný, jako třeba pro máho muže, to bylo takový, že se mu do toho moc jako nechtělo a jak to tam nějak sdílel s ostatními, nebo spíš nesdílel to téma. Jako měli sme sdílet zkušenosti a byly tam i takový hry, tak ty tam dělaly trošku problém, ale nakonec vlastně se do toho jako zapojil velmi dobře. (Petra)

Nás překvapila paní psychologka z krajského úřadu, my jsme vůbec nevěděli, do čeho jdeme, samozřejmě, že jo, protože to se člověk vůbec nikde nedočte a nenaučí tu realitu toho stohu těch papírů, co se musí sehnat, a všeho možnýho. (Mario)

(...), nečekala jsem vstřícnost ze sociálního odboru v kraji, kde byla moc milá paní a moc hezky s námi mluvila, i to, že jsem jakoby šla sama do toho, podpořila, to byl opravdu člověk na svém místě. (Jana)

Naopak Hana si sama uvědomila, že ji nejvíce překvapilo, jak celý proces proběhl rychle.

Vlastně, jak to šlo všechno rychle. (Hana)

Každý někdy lituje ...

Je přirozené, že každý někdy lituje svých činů. Petra a Hana se shodly, že samy za sebe nelitují svých vlastních kroků. Avšak pokud by měly představu o tom, co je čeká a jak celý proces adopce probíhá, rozhodly by se pro osvojení dříve. Hana dále poznamenala, že je přesvědčená, že kdyby podali žádost o adopci dříve, mohli by nyní mít již dvě děti.

Asi ne, spíš jsem si tu otázku nedala, protože člověk s tím nic neudělá, ale možná kdybych to všechno věděla dřív, tak bychom s tou adopcí začali dřív, a že bychom tu žádost zkusili dát ještě jednou, aby nebyl syn sám, protože teď už bychom byli druhožadatelé a asi by nám dali jen dítě do pěstounské péče. (Hana)

Asi bych do toho šla dřív, jo. Tak to je jediný, že vlastně dneska, když se tak podívám, úplně na to jako upřímně, tak bych úplně jako přeskočila nebo vyřadila ty umělý oplodnění a šla bych rovnou na tu adopci. (Petra)

Olina si myslí, že by změnila požadavky, které si mohli uvést před samotnou adopcí. S manželem si do požadavků uvedli minimum, a nyní by nad tím přemýšlela jinak.

(...) my jsme nevěděli vlastně jak tu žádost si podat, takže měli sme vlastně někoho, kdo nám s tím radil, tak se ptali jestli máme nějaký podmínky, jako co chceme, co nechceme, tak to vůbec jsme neměli nic připravenýho ani že jo, a ani nás nenapadlo, že bysme si mohli nějaký podmínky klást. (Olina)

To ani nešlo, a vlastně, tam na to vlastně není možnost. Tam je jediná možnost, která asi stejně nic neurychlí. Možná se to dá zablokovat tím, když se člověk projeví, jako že je v uvozovkách „magor“. (Mario)

Asi nic bych neměnila. (Jana)

9.2 Adaptační do rodiny a její nástrahy

Sociální pracovníci

Podle výpovědí respondentů ohledně kontrol sociálních pracovníků se účastníci rozdělili do dvou skupin. Všichni, s výjimkou Jany, sdíleli názor, že kontroly sociálních pracovníků nebyly náročné a proběhly v souladu s očekáváním. Respondenti uváděli, že sociální pracovnice vždy poskytla potřebné rady a vysvětlila jim své postupy.

Byla to návštěva, nebo nějaká ta konzultace. Měla probíhat jednou za dva měsíce, takže i vlastně předtím tam za námi asi dvakrát byli, jedna to byla přepadovka, a pak už se s náma jakoby spíš telefonicky domlouvala. (Olina)

Moc často ne, se přiznám, a jako nevím, čím to bylo, slyšela jsem i od jiných rodin, že třeba u nich dělali ty šetření víc, nebo častěji. My jsme v tomhle tom ohledu to měli celkem jako jednoduchý, že u nás byli asi na jednom rozhovoru, jako v naší domácnosti. (Petra)

(...), byla taková, neříkám, formální, měla takový poměrně vlídný přístup. Ona taky jako když přijde a vidí nás, my jsme takový bezelstný vesničtí lidé, že jo, co po nás může chtít, ne. Ale pak to bylo, a jestli to byla dvakrát, ale to bych řekl, tak maximálně dvakrát, maximálně třikrát, nějaká jakoby kontrola proběhla, ale bylo to způsobem nějakýho povídání, nějaký kouknutí, ale byla to vlastně spíš návštěva, než aby to byla nějaká jako kontrola. (Mario)

My jsme narazili na strašně moc fajn paní, která nám taky hodně poradila. Ona se k nám přijela podívat vlastně, až když jsme si přivezli syna, protože tenkrát říkala, že když nás vidí, tak nám věří. Ale prohlídka probíhala velmi rychle, vůbec neprobíhalo takové to, že by procházela byt s bílou rukavicí (smích...), viděla, že máme pro syna připravený herní koutek v obýváku, takže se nebyla podívat ani v pokojíčku. (Hana)

Naopak Jana uvedla, že není spokojena se spoluprací ze strany sociálních pracovníků. Jana byla v intenzivnějším kontaktu se sociálními pracovníky, protože její dcera byla před osvojením v poručnické péči. Kontroly probíhaly jednou za dva měsíce, ale Jana zaznamenala, že sociální pracovníci s ní komunikovali velmi povrchně a zaměřovali se pouze na materiální stránku věci.

Nejsem s tím spokojená, hodně se ptají jenom na dceru a když bych chtěla nějaké vzdělávání, protože zrovna ta moje organizace by měla doporučovat nějaké vzdělávání,

to dělají v rámci města, takže to jde bokem. (...) Ptali se, jestli byla nemocná, co dostala k narozeninám, co dostala na Vánoce, kde jsme byly na výletě, co děláme prostě během dne, takže se spíš ptají na tu materiální stránku a ne na pocity, třeba kontrolují jestli opravdu, protože já jí mám rozštěpovou, chodíme k zubaři, jestli chodíme, jestli jezdíme do Prahy jako k lékaři, u kterýho byla operovaná jako malá. (Jana)

Jsem adoptovaný

Při zjišťování informovanosti dětí o svém adopčním původu se respondenti shodli, a všichni popsali téměř stejné postupy, které využívali. Nejvíce se objevily názory, že s dítětem o jeho adopci mluvili od prvních chvil, kdy si ho přivezli domů, obvykle formou pohádky, nebo využívali fotografie, které mělo dítě s sebou.

My jsme to s nima řešili už od malička. Jednou jsem se ptala mladšího, jestli by chtěl k mamince, a on říkala, že by se tam šel jen podívat, a pak bysme šli hnedka zpátky domů. (Olina)

Tak přímo to zjištění, že je adoptovaná, na ní jako nějaký velký dojem zatím neudělalo, takže právě je to jako úplně takovou běžnou součástí naší rodiny. Já jsem s ní o její biologický mamince mluvila hned od začátku. (...). Pořádila jsem jí i takový jako leporelo o prožívání adoptovaných dětí. Jednu dobu jsme hodně četli, teďka se k tomu příležitostně vrací. Já jsem třeba dřív možná nepoužívala termín jako adopce a nějak sem jí to vysvětlovala, teďka už i jako mluvíme o tom přímo. (Petra)

(...), tak jsem mu to formou pohádky vyprávěl, jsem si tak jako něco napsal, (...) a s mladším jsme to pak udělali vlastně velice podobně. Starší syn to prožíval s náma tu adopci toho bráchy, že jo, takže ten si to pamatoval a vždycky to tak nějak s ním probral, (...). (Mario)

On měl štěstí, že z nemocnice šel rovnou do rodiny, takže neprošel žádným ústavem. On tomu prvně nerozuměl, ale potom si začal uvědomovat, že je to úplně normální věc. Že někdy se děti narodí a někdy se děti dostanou. Teď mi říkal, že se těší až se ožení, a že pořád musí přemýšlet o jedné věci, jestli jednou ty děti dostane nebo se mu narodí. (Hana)

O tom, že je adoptovaná, ví od začátku. Když jsem ji přivezla, tak jsem tak jako nenásilně vždycky jako večer povídala tak jako lehce a ona to teď prostě úplně přijala a teď si

myslím, že když by ve škole jí někdo řekl: „Ty nejsi máma“, takže ona se hrdě postaví a řekne: „Mně to nevadí, já mám ségru bráchu“, ona to i tak vypravuje. (Jana)

Pomoc pro usnadnění adaptace

Pomoc pro usnadnění adaptace respondenti hledali převážně od odborníků na přípravných kurzech, kde jim byly nabídnuty informace a konkrétní příklady rodin, které si adaptací prošly. Další velká podpora, která jim byla nabídnuta, a respondenti ji velmi využili, byl kontakt s pěstouny, od kterých si dítě brali.

To, co nám víceméně řekli na té přípravě, ale myslím si, že prostě stejně jako člověk dostane takovou petelici, že víceméně intuitivně a s kámošema, co nám říkali. Úplně si pamatuju, jak nám říkali: „Nedávejte mu šťávu na pití, hned si na to zvykne.“ No, tak co prvně dostal, byla šťáva. (Olina)

Přímo z těch příprav to si nepamatuju, ale my jsme potom byli v takovém jako intenzivním kontaktu s tou naší přechodnou pěstounkou, která byla už jako zkušená a je v tom velmi jako sdílná a otevřená, a my jsme byli i jako ve velmi intenzivním kontaktu s dcerou. (Petra)

(...), jako bylo to takové, jako nepřímým způsobem, samozřejmě nám řekli nějakou charakteristiku toho dítěte. To nám řekly tamty tety v tom kojeňáku, i ta paní ředitelka. Ty byly hrozně příjemný. (Mario)

Hlavně na těch kurzech s paní psychologkou i doktorkou, řekli nám spoustu scénářů, co by nás mohlo potkat. My jsme vždy vše si říkali na rovinu a dokonce jsme i spolupracovali s jednou rodinou, která adoptovala stejně starou holčičku. A další, jak jsme chtěli syna podpořit a vymyslet něco pro něj, tak jsme vymysleli, že bude slavit narozeniny a potom ještě společně slavíme seznámeniny. (Hana)

Hodně jsme to řešili s tou pěstounkou na přechodnou dobu, tam ještě bylo tak jako domluveno, že kdykoliv oni prostě přijedou, kdyby byl nějaký problém, ale vůbec to nebylo jakoby potřeba. My jsme si psali a stali se z nás kamarádi a pravidelně jsme jezdili do těch Karlovejch Varů, tak jsme tam třeba trávili víkend, nebo i jako čtyři dny. (Jana)

Adaptace do širšího rodinného kruhu

Adaptace dítěte do rodiny nezávisí pouze na rodičích, ale také na blízkých a širší rodině, se kterou se rodiče stýkají. Všichni respondenti se shodli, že rodina jejich rozhodnutí podporovala a všichni dítě do rodiny přijali s láskou. Někteří se však vyjádřili, že se setkali s nepříjemnými dotazy z okolí.

Tak rodina nás podporovala celou dobu. Neměli s tím žádný problém a vždycky sme se na ně mohli spolehnout. Jako neříkám, někdy to s klukama nebylo lehký, ale vždycky sme to zvládli a právě i rodina byla ta, která nás jako hodně podpořila. (Olina)

Dobře no, jako fantasticky vlastně, že dcera se prostě stala úplně součástí celý široký rodiny, máme v naší blízkosti přátele, vlastně nikdo nikdy to neprožíval nějak jako že to je něco divnýho, nebo jinýho, vlastně prostě úplně všichni to přijali, že je to naše dcera. Vlastně to zní tak jako dokonale no, ale fakt to tak bylo. (Petra)

Až na nějaké reakce bylo všechno v pořádku, všechno proběhlo většinou velice pozitivně, že jo, včetně dárečků pro miminka. U rodičů manželky to bylo takový trošku jako zpočátku opatrnější, ale nakonec měli kluky hrozně rádi. Oni si moc toho staršího už neužili, hlavně teda děda, ten už si kluky vůbec neužil, a babička ještě celkem jo, to byly jako miláckové samozřejmě. (Mario)

No, my jsme nebyli úplně nejmladší, tak se jim asi i ulevilo. A pak jak jsme si syna dovezli a on byl modrooký blondák, tak to bylo dobrý. (smích) Jen občas okolí, že jedna sousedka začala říkat, že jsme adoptovali dítě, abych si porodem nekazila postavu a tak, tomu se člověk jenom zasměje. (Hana)

(...), jo tak rodina mi pomohla hodně už od začátku, ale třeba, okolí mi řeklo, že jako že bych do toho neměla chodit, že to může vyvést v životě víc paseky, a tak prostě někomu se to nelíbí prostě, jako to se může stát jo. (Jana)

9.3 Mateřská škola jako podpora pro rodinu

Komunikace mezi učitelem a rodinou

Když jsme se začali s účastníky výzkumu bavit přímo o mateřské škole, tak se respondenti rozdělili opět do dvou skupin. Jedna skupina byla velmi otevřená vůči škole a nástup dítěte konzultovali jak s ředitelkou mateřské školy, tak s třídními učitelkami, aby učitelky věděly, z jaké rodiny dítě pochází. Druhá skupina naopak neposkytla pedagogům žádnou takovou informaci, protože se buď báli, aby jejich dítě nedostalo nálepku, že je adoptované, nebo jim to přišlo jako velmi intimní informace, kterou učitelky nepotřebují vědět.

Jo, tak kluci vlastně chodili do školky na vesnici, takže všechno bylo tak jako v pohodě. Mluvila jsem prvně s ředitelkou, ta mi jako hnedka nabídla pomocnou ruku, a vlastně to dopadlo úplně skvěle, i učitelky byly skvělé. Nepamatuju si, že by tam byl nějaký problém. (Olina)

To vůbec, to jsme je neupozorňovali no ne, jako tak nemusíme upozorňovat, to je celkem jasný, ale na zápise jsme to asi jako zmínili, nebo já nevím, možná tam byl jenom nějaký ten zápis a přinesli jsme snad nějaký papír, to tenkrát řešil jako manžel, a myslím, jako že to zmínil, že to jako je, ale nekonzultovali jsme to, jestli jako můžem. Paní učitelky asi prostě to vnímali, nebo nevím, ještě jsme se o tom nebavili, ani jako že by ony samy měly potřebu si v tom nějak udělat jasno. (Petra)

Ne, já jsem totiž usoudil, nebo jako a než jsem si to do dneška, že teď se to určitě nebude psychologům a sociologům líbit, ale já si za takovým názorem stojím a řeknu, takhle každý dítě zlobí a každé dítě je nějaký a musí se na to reagovat podle toho, jak se to dítě chová, jak se projevuje, jaký je a ne podle nějakýho předsudku. Já jsem ze svých zkušeností i z jiných zkušeností moc přesvědčený, že když se to těm učitelům, ať už v tý školce, a nebo v tý škole neřeknu, že to je nakonec lepší, (...). (Mario)

Jojo, my jsme chtěli, aby byl mezi dětma a chtěli jsme malou školku v okolí a chtěli jsme mu dopřát postupný a klidný nástup. Nám se strašně líbil přístup paní ředitelky, ona byla taková stará škola ve smyslu, že všechno řekla tak, jak bylo. Všechno nám ukázala a říkala na rovinu. Potom se změnila ředitelka, a to už nebylo tak pěkné, tak jsme přešli do větší školky. (Hana)

(...), nebyl vůbec problém, já když jsem věděla, že stoprocentně dostane tuhle paní učitelku a ona bude mít zájem se o tom bavit, tak ať za ní zajdu. No takže jsem zašla a řekla jsem jí, jak se věci maj a domluvily jsme se, že kdyby byl jakýkoliv problém, cokoliv by se jí nelíbilo, tak ať mi to hned dá vědět, že takhle spolu budem spolupracovat jakoby vzájemně, abysme dceři pomohly nějakým stylem prostě s tou adaptací. S ředitelkou mateřský školky jsem to taky řešila a neměla žádný problém. (Jana)

Adaptace do mateřské školy

Respondenti se shodli, že byli ve všech mateřských školách velmi spokojeni. Všem byla nabídnuta postupná adaptace, ale někteří respondenti ji nemohli zcela využít, protože je tlačil nástup do zaměstnání. Všechny rodiny se setkaly s vlídným přijetím, ale nikomu nebyla nabídnuta podpora nebo informace, které by ulehčily dítěti nástup do mateřské školy. Největší problém měla Olina, kdy po nástupu do mateřské školy její mladší syn byl v pořádku celý rok a v létě přestal mluvit, komunikoval pouze s Olinou a se svým bratrem.

Všechno bylo dobrý a vlastně oba dva se do školky těšili, takže nebyl důvod jim to nějak dávkovat. Spíš mně říkali, ať jdu už pryč, že se do školky těší. No a pak nastalo kolem třetího roku to, že ten mladší přestal mluvit, vůbec nevím, co se stalo. Stalo se to na dovolený, manžel šel plavat a on si hrál na břehu a najednou se otočil, začal brečet a utíkat. Nikdo neví, co se stalo, a to přestal na den mluvit. Tak prvně po dobrým, pak už jsem na něj začala startovat a pak druhý den zase dobrý. Když jsme jeli domů, tak zase přestal, celou cestu nemluvil, pak jsme přijeli domů a ukázal mi knížku a říká: „, Jé mami, tady je ta knížka, prosím číst“, no a on pak přestal mluvit s manželem, se všema s dospělejma nemluvil, jenom se mnou a bráchou, tak to byla vlastně petelice pro nás největší. (Olina)

Úplně běžně jsme o tom mluvili, vyzdvihovala jsem pozitiva, ale ona se na začátku velmi těšila do té školky mezi děti a teďka je to trošku spíš horší, že se jí tam jako nechce chodit. Tenkrát to bylo takový jako nový, takže to se těšila celkem vlastně. A to zase odpovídá trošku tomu, jak jsem říkala, že tak když úplně na začátku ten první tejdén, tak vlastně ani jako nějak extrémně neplakala, nebo, tak si říkám, že někdy jestli právě nepolyká jako víc ty svoje emoce, no ale, takže to vlastně proběhlo jako dobře. (Petra)

Úplná adaptace pro ty kluky jako vůbec nebyla, nebo takhle, ten starší musel být hned ve školce dlouho, protože manželka nastupovala do práce. On tam v podstatě musel být od půl sedmi asi do čtyřech, takže to bylo docela jako pro něj docela jako náročný, asi tak, zvládnul to. Jako oba si zvykli no, jako bylo to celou dobu docela bez problému. (...). U toho mladšího to bylo horší, ne snad že by měl strach, že si ho nevyzvedneme, nebo něco v tom, to smysl asi mělo, ale prostě ty tři měsíce ve školce byly takový náročnější, ale učitelka říkala vždycky, že pláče, jako než já odejdu, a pak si už normálně hraje. (...). (Mario)

On tím, že špatně mluvil, tak byl trošku problém a párkrát se nám počůral, takže to byly tyto malé problémy. Potom jsem tam viděla změnu, když se nám změnila paní ředitelka, to se mu moc do školky nechtělo. Ta první ředitelka s nimi dělala spoustu aktivit a činností, a ta druhá si stěžovala, že děti vyhrabaly hodně hraček, ale ona mezitím seděla u počítače, takže tam byl asi problém. (Hana)

(...), jsem měla nastoupit do práce třináctýho září, tak jsem jí tam chodila prostě na chvilku dávat a prostě to prodlužovala, takže to vlastně u nás vůbec nedělalo problém, neplakala. (Jana)

Komunikace s rodinami

Olina, Hana a Jana se shodly na tom, že jim pomáhaly schůzky s rodinami se stejnými zkušenostmi. Pomohlo jim, že se mohly podělit o své zážitky i problémy, a obvykle se jim dostalo pochopení a zároveň zpětná vazba. Respondentky se shodly, že bylo vždy přínosné mluvit s někým, kdo je ve stejné situaci. Naopak Mario a Petra se na začátku scházeli s rodinami, ale nyní v tom nepokračují. U Maria a jeho ženy vztah s jinou rodinou překročil v přátelství, ale adopci spolu neřeší. Rodina, se kterou byla Petra v kontaktu, řeší osobní problémy, a proto kontakt přerhly.

Jo občas jo, jedna rodina má podobně starou holku, takže s nima se občas vidíme, ale ono toho času moc taky není. Ale když se jako sejdeme, tak je to fajn, že člověk vidí, že to není jen u něho doma, že občas ty problémy a starosti mají i jiný, že na to není prostě sám. (Olina)

Neděláme to moc, ale máme jednu rodinu, která má teďka vlastně už asi rok adoptovanou holčičku, a tak s těma se tak občas setkáváme, ale teďka to trošku, jak mají právě tu holčičku, tak mají jako jiný starosti, tak je to trošku míň. Mysleli jsme si, že bychom se občas mohli potkat s nějakou tou rodinou z těch příprav, jak jsme se scházeli, ale to tak nějak úplně, no nesetkáváme. (Petra)

V tom našem kurzu byli jako lidi, se kterýma jsme sdíleli cestu, každopádně u nich sme byli asi před tejdnem, ale jako nejsme v trvalým kontaktu vlastně jo. Byli jsme se u nich podívat a spíš se občas vidíme, ale nejsme na sebe vázaný z toho důvodu, že máme adoptovaný děti. (Mario)

Jojo jsme v kontaktu s rodinou, která má stejně starého syna, takže ano. Dokonce k nám přijedou na týdenní dovolenou si projít Holandsko. A zbytek je parta dětí ze školky, chodí i společně do školy a s nimi se taky držíme v kontaktu, aby syn, až se zase vrátíme zpět, měl tady kamarády. (Hana)

Jo, vidáme se, co choděj děcka jakoby do školy, tak vesměs choděj na tu naši základní školu, takže a ona shodou okolností ve třídě má adoptovaného chlapečka a máme teda úplně rozdílný zkušenosti. Ale taky jsme se třeba sešli a povídali jsme si o těch sociálních pracovnicích, a v tom sme se shodli. (Jana)

Doporučení

Na závěr mi respondenti řekli pár slov, která by mohla sloužit jako rada a podpora pro rodiče, kteří si právě prochází podobnou cestou, nebo stojí před podobným rozhodnutím. Obvykle zmiňovali podporu od partnera a také nutnost provést rozhodnutí co nejrychleji.

No, hlavně, aby ti dva spolu celou dobu drželi, a tak nějak fungovali, protože jako opravdu největší opora mi byl manžel. No, a pak to nějak zvládnout, protože někdy je to fakt masakr, ale tak to je s každým dítětem. Pak třeba si opravdu promyslet ty podmínky, co se můžou dát. A taky být vděčnej za každou dobrou podporu, protože to se prostě hodí. (Olina)

Jako spíš pro systém, kterej máme, mám pocit, že dřív se o tom tak jako vlastně moc nemluvilo, taky nebyl takovej problém třeba jako s biologicky, nebo s přirozeným počítím, a lidi potom nemuseli zas nějak jako přemýšlet, ale vlastně teďka jako že se to

vlastně postupně stává takovou jako přirozenou součástí společnosti, aspoň já mám ten dojem, a čím víc to bude jako přirozený, tím míň se toho samozřejmě budeme jako bát. No takže jako veřejně mluvit o tom, že mám adoptovaný dítě, a nemám s tím žádnéj problém, protože já jsem žila v přesvědčení, že to vždycky přinese nějaký jako průšvih, že to vždycky dopadne špatně, bylo to taky ovlivněný jako mojí zkušeností z dětský psychiatrie, kde jsem pracovala, a tam se většinou dostávali, nebo vždycky dostávali ti, kde ten průšvih jako byl, ale vlastně se hrozně málo mluvilo o těch, kteří žili úplně jako spokojenej život s adoptovanými dětmi, a takže to bych asi jako já tenkrát potřebovala slyšet, aby to nebylo takový jako tabu, že to může bejt i dobrý, no, nebo jo, ono se většinou mluví o těch horších věcech než o těch hezkých. Možná ještě bych doporučila, nebo doporučila poradila právě to ty mezirasové adopce, že taky není důvod se toho bát, jako že jsme myslím taky žili v době, kdy jsme si mysleli, že ta genetika hraje jako prim před tou výchovou, že ta výchova toho moc nezmění, a což se taky trošku jako mění, už to ten postoj, že samozřejmě genetika je důležitá, ale že se dá prostě milovat i dítě, který k věcem přistupuje jako jinak, třeba no, a že prostě to jako láska a jako srdce člověka dokáže bejt strašně veliký. (Petra)

V podstatě, že jo, tam jde o to nepodceňovat ten proces v tom úředním smyslu, protože tam je potřeba sehnat strašnou spoustu těch papírů, potrvá napsat spoustu papírů a všechno možný. Druhá věc, jakoby rozhodnout se rychle, protože jakmile je to prostě jakoby rozdíl třicet, nebo pětatřicet no, nemluvím o čtyřiceti letech, tak prostě mimčo je bez šance, protože ty úředníci žijou tou fixní ideou, že věkový rozdíl má být přiměřený, a to oni berou ještě pořád to, co bylo před těma šedesáti lety, že jo, že v 18 jako porodit a podobně, takže my jsme jim to taky trošku vymlouvali, ale že by to rozhodnutí jako bylo rychlejší to ne. Tady asi to řeknu tvrdě, k adopci a o adopci se rozhodují lidé, kteří už stejně nemají žádnou jinou cestu, existují samozřejmě výjimky a zázraky, ale moc jich není. Ještě další věc, fakt to s nikým zas tolik neřešit. Poslední věc, spousta lidí si myslí, že to co se stane v kojenečku, se nedá změnit, ale já si myslím, že se to dá. (Mario)

Aby si byli jistí, že to chtějí oba. Protože já když si vzpomenu, že já jsem to třeba už chtěla, ale musela jsem počkat na manžela, protože on nechtěl, prostě aby mi on při prvním problému vyčetl, že jsem to chtěla já, tak ať si to vyřeším. A právě proto se nám to daří, protože do toho jdeme oba dva na sto procent. Opravdu dobře spolupracujeme. (Hana)

Hlavně aby si prostě našli tu sociální pracovníci, která bude stát za nima, která když budou potřebovat pomoc, tak jim opravdu pomůže, aby pak pomohla třeba i jim nejen tomu dítěti, aby tam byla pro ně. Třeba jo teď se nějak měnil zákon, teď to nějak proběhlo, že oni opravdu budou moct si najít ten městskej úřad, nebo tu sociální sféru, kdy opravdu jim bude moct pomoci. A sociální pracovníce, protože ona se zaručí, nezaručí, když je dobrá a zkušená tak ona prostě poradí. (Jana)

10 Diskuze

Po pečlivém vyhledání respondentů, kteří splňovali přesná kritéria, jež jsem si pro výzkum stanovila, jsem oslovila pět rodin. S dvěma respondentkami jsem se seznámila díky doporučení od svých kolegyň z pracovního prostředí. Tyto kontakty jsem následně využila a telefonicky jsem s nimi navázala komunikaci. S další respondentkou jsem měla možnost kontaktu díky tomu, že její dcera navštěvuje mateřskou školu, kde působím jako učitelka. Poslední dvě respondentky mi byly doporučeny respondenty, kteří se účastnili výzkumu. Všechny účastníky jsem během telefonického rozhovoru detailně seznámila s charakterem výzkumu a s výzkumnými otázkami. Následně jsem s každým z nich individuálně domluvila osobní setkání, kde jsme mohli detailněji probrat veškeré aspekty výzkumu a jejich případné dotazy či obavy.

Každý respondent měl vlastní volbu místa setkání tak, aby mu plně vyhovovalo. Každá schůzka probíhala v jiném prostředí, které respondenti vybrali, a každý byl seznámen s možnostmi, které uchovají jejich anonymitu. První rozhovor se uskutečnil 26. listopadu 2023 a trval 1 hodinu a 22 sekund. Respondentka souhlasila s pozváním ke mně domů, protože jsme se již znaly a cítila se v soukromém prostředí pohodlněji, zejména při diskuzi o citlivých tématech. Na začátku schůzky jsem respondentku detailně seznámila s tématy, která budeme probírat, a s možnostmi zachování anonymity. Informovala jsem ji také o tom, že rozhovor bude nahráván na audiozáznam, který po přepsání bude smazán. Dále jsem ji upozornila, že má možnost neodpovídat na otázky, které by jí byly nepříjemné. Celkově jsem se snažila vytvořit prostředí, ve kterém se respondentka cítila co nejpohodlněji a mohla otevřeně hovořit o svých zkušenostech.

Hlavní obavy jsem měla z časového omezení, které si respondenti museli vyhradit, a některé schůzky se opakovaně přesouvaly. Druhá schůzka proběhla v pracovním prostředí jedné z respondentek. Třetí schůzka byla náročnější na organizaci, protože respondentka momentálně nebydlí v České republice. Nicméně jsme se nakonec domluvily a rozhovor proběhl poklidně a efektivně. Moc se mi líbilo, že respondentka reagovala obsahově dostačujícím způsobem a držela se pokládaných otázek. Poslední dva rozhovory se konaly přímo v mateřské škole a opět v domácím prostředí. Celkově byly schůzky různorodé, každá z nich přinesla cenné poznatky. Každý rozhovor měl svou vlastní jedinečnost a originalitu, ačkoliv jsem ke každému rozhovoru přistupovala s lehkou nervozitou, tak vždy brzy opadla. Nejvíce mě potěšily zpětné vazby, které byly

velmi milé. Dokonce mi dvě respondentky zaslaly druhý den zprávu s poděkováním, že si díky našemu setkání uvědomily spoustu věcí, nebo si jen připomněly jejich dlouhou, ale krásnou cestu za vysněným dítětem. Tato gesta mě velmi dojala a potvrdila mi, že má práce má smysl a přináší užitek.

Bylo pro mě klíčové, aby se respondenti cítili respektováni a podporováni v rámci výzkumu. Proto jsem se snažila přistupovat k nim individuálně, vytvořit příjemnou atmosféru a zajistit, aby z rozhovoru odcházeli s pocitem, že byli vyslyšeni a jejich příspěvek byl hodnotný. Takový přístup je nezbytný pro zachování integrity výzkumu a zajištění spolehlivých výsledků.

Výsledky ukázaly, že za adaptací do rodiny a mateřské školy stojí mnohem více aspektů, které celou cestu ovlivňují. Mezi tyto aspekty patří například individuální potřeby dítěte, komunikace a podpora ze strany rodiny a školy, kvalita vztahů s rodiči a učiteli, adaptabilita prostředí v rodině i ve školním prostředí, a také společenské a kulturní faktory. Je zjevné, že adaptace není jednorozměrný proces, ale složitý a dynamický průběh, který vyžaduje respektování a porozumění různorodým potřebám a situacím, s nimiž se adoptované dítě i jeho rodina setkávají.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jakým způsobem rodiny uskutečnily adaptaci adoptovaného dítěte do rodiny, která hraje velký klíčový moment v životě dítěte. Dále se práce zaměřila na významnou roli, kterou hraje vstup dítěte do mateřské školy jako další důležitý krok ve společenském začlenění. Mým cílem bylo ukázat, různé přístupy rodin k mateřské škole a jaký vliv má komunikace pedagoga s rodičem na začlenění dítěte do třídy.

V teoretické části jsem specifikovala pojmy související s adopcí, přičemž se zaměřila zejména na osvojení, pěstounskou péči a poručenství. Všechny tyto kategorie těsně souvisí s náhradní rodinnou péčí. Další kapitola popisuje vývoj dítěte a jeho specifika, která jsou velmi důležitá pro jeho správný rozvoj. Následuje část, která se věnuje vývoji dítěte a jeho specifickým, která jsou klíčová pro jeho optimální rozvoj. Následně se práce zaměřuje na rodinu, která je rovněž ovlivněna různými faktory, včetně potřeb dětí, jež jsou úzce spojeny s jejich výchovou a rozvojem. Poslední dvě kapitoly se věnují attachmentu a mateřské škole. Tyto části jsem umístila na konec práce, neboť se vzájemně doplňují a nabízejí přesný pohled na význam kroků, které dítě podniká při vstupu do mateřské školy, zvláště pokud je vztah mezi matkou a dítětem silný. Na základě teoretických poznatků bylo zdůrazněno, že adaptace adoptovaných dětí není pouze procesem fyzickým, ale zahrnuje i emocionální a sociální aspekty. Důležitou roli zde hraje jak prostředí rodiny, tak i prostředí mateřské školy a role učitele.

Pro svoji práci jsem zvolila kvalitativní výzkum. Do mého výzkumu se zapojilo pět respondentů, konkrétně čtyři ženy a jeden muž. Všechny výpovědi byly získány pomocí polostrukturovaného rozhovoru a následně zaznamenány do výsledné analýzy. Výsledky analýzy byly rozpracovány do tří hlavních témat. Každé téma poté získalo podtémata, která konkrétněji rozvíjela hlavní myšlenku dané analýzy. Výsledky ukázaly, jak rodiny zvládaly své emoce, jak významnou roli hrála společnost během adaptace do nového prostředí a jaký vliv měla mateřská škola na nástup dítěte.

Výpovědi účastníků výzkumu mi odhalily nová témata a myšlenky, nad kterými je někdy velmi náročné přemýšlet, natož pak je prožívat každý den. Během rozhovorů s respondenty, kteří mají za sebou jedinečné příběhy, jsem získala hodnotný materiál pro sepsání této práce. V praktické části jsem prostřednictvím kvalitativního výzkumu zkoumala konkrétní případy rodin a jejich adaptace. Z analýzy dat vyplývá, že každá

rodina prochází adaptací individuálně a může se lišit jak v procesu adaptace do rodiny, tak i do mateřské školy. Důležitým faktorem se ukázal být vztah mezi rodinou a mateřskou školou, který může významně ovlivnit úspěch adaptace dítěte. Přístupy jednotlivých rodin k adopci a adaptaci jsou velmi individuální. Neexistuje jednotný návod. Vždy záleží na mnoha okolnostech, situaci v konkrétní rodině, ať už té nejužší, nebo široké rodiny. Záleží i na konkrétní mateřské škole a učitelích. Důležitým faktorem v celém procesu je komunikace.

Výzkum, který jsem realizovala, přináší nové pedagogické i psychologické poznatky, které mohou pomoci rodinám na začátku jejich cesty, kdy nemají nikoho, kdo by s nimi mohl sdílet zkušenosti z tohoto tématu. Myslím si, že v mé práci najdou užitečné informace i pedagogové, kteří ve své třídě mají nebo očekávají adoptované dítě. Práce by tak mohla být prospěšná jak pro rodiče, tak pro pedagogy.

„Šťastný je ten, kdo našel štěstí v rodině“

Lev Nikolajevič Tolstoj

Zdroje

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina; ŠMARDOVÁ, Vlasta. Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let. Edika, 2021.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina; ŠMARDOVÁ, Vlasta. Školní zralost. Edika, 2017.

BLAIR, Erik, 2015. A reflexive exploration of two qualitative data coding techniques. Online. Journal of Methods and Measurement in the Social Sciences. 2015-1-19, roč. 6, č. 1. ISSN 2159-7855. Dostupné z: <https://doi.org/10.2458/v6i1.18772>. [cit. 2024-02-22].

BLATNÝ, Marek (ed.). Psychologie celoživotního vývoje. Charles University in Prague, Karolinum Press, 2017.

BRIDGMAN, Todd; CUMMINGS, Stephen; BALLARD, John. Who built Maslow's pyramid? A history of the creation of management studies' most famous symbol and its implications for management education. Academy of management learning & education, 2019, 18.1: 81-98.

BUBLEOVÁ, Věduna a , 2021. Průvodce náhradní rodinnou péčí. Praha. Dostupné také z: <https://www.adopce.com/wp-content/uploads/2023/06/Pruvodce-nahradni-rodinnou-peci-2022.pdf>.

BUBLEOVÁ, Věduna, 2014. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče. ISBN 978-80-87455-19-7.

BUBLEOVÁ, Věduna, et al. Průvodce náhradní rodinnou péčí (5. vyd.). Praha: Středisko NRP, 2013.

GLATZHOFER, Sharrie Lynn. Social communication status as a risk factor for language development in young children adopted from Eastern European institutional care. 2010.

GLENNEN, Sharon. New arrivals: Speech and language assessment for internationally adopted infants and toddlers within the first months home. In: Seminars in Speech and Language. Copyright© 2005 by Thieme Medical Publishers, Inc., 333 Seventh Avenue, New York, NY 10001, USA., 2005. p. 10-21.

GRAHAM-CLAY, Susan. Communicating with parents: Strategies for teachers. School Community Journal, 2005, 15.1: 117-129.

GRAMATKOVSKI, Biljana, et al. The Speech Of Pre-School Children-Opportunities For Its Improvement. JUNIOR SCIENTIFIC RESEARCHER JOURNAL, 2019, 5.2: 41-52.

HARLOW, Harry F.; SUOMI, Stephen J. Production of depressive behaviors in young monkeys. Journal of autism and childhood schizophrenia, 1971, 1.3: 246-255.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum v pedagogice. In: Současné metodologické přístupy a strategie pedagogického výzkumu. Sborník 14. konference České asociace pedagogického výzkumu. 2006.

HICKEY, Gary a KIPPING, Cheryl, 1996. A multi-stage approach to the coding of data from open-ended questions. Online. Nurse Researcher. Roč. 4, č. 1, s. 81-91. ISSN 1351-5578. Dostupné z: <https://doi.org/10.7748/nr.4.1.81.s9>. [cit. 2024-02-22].

HOWE, David. Developmental attachment psychotherapy with fostered and adopted children. Child and Adolescent Mental Health, 2006, 11.3: 128-134.

JATMIKO, Bakhoh. Teologi Keluarga: Kajian Terhadap Kejadian 1-3 Sebagai Dasar Pemahaman Esensi Keluarga Kristen. Sanctum Domine: Jurnal Teologi, 2018, 6.2: 83-103.

KEMPARAJ, Umesh a CHAVAN, Sangeeta, 2013. Qualitative research: A brief description. Online. Indian Journal of Medical Sciences. Roč. 67, č. 3. ISSN 0019-5359. Dostupné z: <https://doi.org/10.4103/0019-5359.121127>. [cit. 2024-03-02].

KLIMEŠ, Jeroným. Budování identity dítěte. Praha: Občanské sdružení Rozum a cit, 2008.

KOHOUTEK, Rudolf. Kognitivní vývoj dětí a školní vzdělávání. Pedagogická orientace, 2008, 18.3: 3–22-3–22.

KONEČNÁ, Hana. O "negenetickém" rodičovství trochu jinak: informace pro zdravotníky. Středisko náhradní rodinné péče, 2012.

LISÁ, Lidka; KŇOURKOVÁ, Marie. Vývoj dítěte a jeho úskalí. Avicenum, 1986.

MAŘÍKOVÁ, Hana. The Czech family at present and in the recent past. In: Families in Eastern Europe. Emerald Group Publishing Limited, 2004. p. 29-47.

MELTZER, David O.; BASU, Anirban a SCULPHER, Mark J., 2016. Theoretical Foundations of Cost-Effectiveness Analysis in Health and Medicine. Online. In: NEUMANN, Peter J.; GANIATS, Theodore G.; RUSSELL, Louise B.; SANDERS, Gillian D. a SIEGEL, Joanna E. (ed.). Cost-Effectiveness in Health and Medicine. Oxford University Press, 2016-12-12, s. 39-66. ISBN 9780190492939. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780190492939.003.0002>. [cit. 2024-02-22].

Metodická příručka: Komunikace se zákonnými zástupci v mateřské škole. MŠMT, 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/methodology/metodicka-prirucka-komunikace-se-zakonnymi-zastupci-deti-v-materske-skole/?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=npi.cz&utm_content=monitoring.

MPO. Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů: platný v současnosti. [online]. [cit. 13. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/ochrana-osobnich-udaju-gdpr/gdpr-dokumenty/-zakon-c--101-2000-sb---o-ochrane-osobnich-udaju-a-o-zmene-nekterych-zakonu-platny-v-soucasnosti--234043/>

NEWCOMER, Kathryn E.; HATRY, Harry P. a WHOLEY, Joseph S. (ed.), 2015. Handbook of Practical Program Evaluation. Online. Wiley. ISBN 9781118893609. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781119171386>. [cit. 2024-02-22].

NIEMANN, Sandra; WEISS, Sandra. Attachment behavior of children adopted internationally at six months post adoption. *Adoption quarterly*, 2011, 14.4: 246-267.

NOVOTNÁ, Hedvika; ŠPAČEK, Ondřej. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. FHS UK, 2019.

Občanský zákoník. [online]. Dostupné z: <https://obcanskyzakonik.propravo.cz/p/obcansky-zakonik.html>

O'CONNELL, A. N.; RUSSO, N. F. Mary D. Salter Ainsworth: an autobiographical sketch. 1983. *Attachment & human development*, 2013, 15.5-6: 448-459.

PAVLÍKOVÁ, Gabriela; MARTÍNKOVÁ, Kateřina; ŽENÍŠKOVÁ, Jana. *Metodika Rodinných konferencí*. 2015.

Pěstounství je profese, 2015. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. ISBN 978-80-7421-115-7.

PRICE, Johanna R.; POLLOCK, Karen E.; OLLER, D. Kimbrough. Speech and language development in six infants adopted from China. *Journal of multilingual communication disorders*, 2006, 4.2: 108-127.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2021 [cit. 2024-03-30] Dostupné z:<https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

RIFAI, Moh. Peranan Orangtua Sebagai Wali, Pembimbing, Dan Pendidik Pada Perkembangan Anak Dalam Perspektif Pendidikan Agama Islam. *Premiere Educandum: Jurnal Pendidikan Dasar Dan Pembelajaran*, 2016, 1.01.

Rodinná politika na úrovni krajů a obcí, 2008. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. ISBN 978-80-86878-82-9.

SIKOROVÁ, Lucie. Potřeby dítěte v ošetrovatelském procesu. Grada Publishing as, 2011.

SOŇA, Kořátková. Dítě a mateřská škola. Grada publishing as, 2008.

STODŮLKOVÁ, Eva; ZAPLETALOVÁ, Eliška. *Pedagogika pro střední školy*. Machart, 2015.

ŠVARŤÍČEK, Roman a ŠEĎOVÁ, Klára, 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.

TUREČKOVÁ, Kamila; BURYOVÁ, Ivona. *Přehled tradičních motivačních teorií*. Silesian University, School of Business Administration Working Papers, 2023, 0073.

VACUŠKOVÁ, Miluše; VACUŠKA, Milan; RYŠAVÁ, Marie. Psychomotorický vývoj dítěte a jeho sledování sestrou. *Pediatric pro praxi*, 2003, 1: 43-45.

VÁGNEROVÁ, Marie a LISÁ, Lidka, 2021. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-4961-0.

- VAN DEN DRIES, Linda, et al. Fostering security? A meta-analysis of attachment in adopted children. *Children and youth services review*, 2009, 31.3: 410-421.
- VASKIVSKA, Halyna O., et al. Psychodidactic determinants of the development of children of preschool age. *Wiadomości Lekarskie*, 2018, 6.71: 1207-1214.
- VOJTÍŠEK, Petr. *Výzkumné metody*. Praha: Vyšší odborná škola sociálně právní, 2012.
- VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie komunikace*. PORTÁL sro, 2009.
- WALKER, Ian, 2013. *Výzkumné metody a statistika. Z pohledu psychologie*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3920-5.
- WATERS, Everett; PETTERS, Dean; FACOMPRES, Christopher. Epilogue: Reflections on a special issue of attachment & human development in Mary Ainsworth's 100th year. *Attachment & Human Development*, 2013, 15.5-6: 673-681.
- WILLIAMS, M a MOSER, T, 2019. The Art of Coding and Thematic Exploration in Qualitative Research. Online. *International Management Review*. S. 15,45. [cit. 2024-02-22].
- WILSON, Chauncey, 2014. Semi-Structured Interviews. Online. In: *Interview Techniques for UX Practitioners*. Elsevier, s. 23-41. ISBN 9780124103931. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-410393-1.00002-8>. [cit. 2024-02-22].
- WINNETTE, Petra. Co to je attachment?: v pěti bodech pro rodiče, pěstouny a odborné pracovníky v oboru péče o děti. *Natama*, 2018.

Seznam příloh

Příloha A: Osnova rozhovoru

Příloha B: Informovaný souhlas

Příloha C: Rozhovor s Hanou

Příloha D: Rozhovor s Petrou

Příloha E: Rozhovor s Olinou

Příloha F: Rozhovor s Janou

Příloha G: Rozhovor s Mariem

Příloha A – Osnova rozhovoru

1) Základní informace o rodině

- Dobrý den, řeknete mi na začátek něco o sobě, rodině, vaše zaměstnání, koníčky, Váš věk a jak dlouho jste manželé?
- Jak dlouho jste přemýšleli nad adoptí? Shodli jste se na adopti společně? Byli jste jednotní ve svém rozhodnutí, nebo jste narazili na nějakou překážku?
- Byl někdo, kdo vás podporoval a pomáhal Vám?
- Co Vás přesvědčilo, že adopce byla správná cesta? Co Vás odrazovalo?

2) Proces adopce

- Co Vás mile překvapilo při celé Vaší cestě? Jaké byly největší překážky?
- Zda, jak a kým Vám byla nabídnuta podpora a zdroje informací?
- Jak probíhala Vaše příprava na adopti dítěte?
- Když už jste byli připraveni, že adoptujete dítě, co všechno jste museli zařídit?
- Bylo něco co vás opravdu překvapilo/zaskočilo a na co jste nebyli připraveni?
- Udělali byste něco jinak? Litujete nějakých svých kroků?
- Zda, jak a jak často probíhaly kontroly ze strany sociálních pracovníků? Jaké máte zkušenosti?

3) Adaptace do rodiny

- Kolik bylo Vašemu dítěti, když jste si ho přivezli?
- Co všechno jste museli mít připravené?
- Jak prožívalo Vaše dítě zjištění, že je adoptované?
- Poradil Vám někdo jak adaptaci usnadnit? Jak pro sebe tak pro dítě?
- Myslíte si, že adaptace závisí pouze na rodiči/rodině, nebo tam hraje roli i dítě?
- Věděli jste něco o rodině, z jaké dítě pochází? Hrálo to nějakou roli?
- Schází se Vaše dítě se svými biologickými rodiči?
- Jak vnímalo adopti Vaše okolí (rodina, přátelé)?

4) Mateřská škola

- Konzultovali jste nástup Vašeho dítěte do mateřské školy s vedením mateřské školy a třídními učitelkami?
- Dostali jste nějakou radu, jak nástup dítěti usnadnit?
- Probíhala postupná adaptace?
- S jakým přijetím jste se setkali?
- Setkáváte se s rodinami, které si také adoptovaly dítě?
- Jak prožívalo adaptaci Vaše dítě? Připravovali jste se na nástup do mateřské školy?
- Co byste poradila rodinám, které stojí na začátku, buď před celým procesem adopce, nebo adaptačním procesem?
- Byly Vám nějaké otázky nepříjemné? Chtěl/a byste něco doplnit?

Příloha B – Informovaný souhlas

Informovaný souhlas s poskytnutím výzkumného rozhovoru

Byl/a jsem informován/a o účelu rozhovoru, kterým je sběr dat pro potřeby výzkumu bakalářské práce Marty Havlíčkové s názvem *Adaptace adoptovaných dětí do rodin a mateřských škol*. Dávám svolení k tomu, aby výzkumnice použila rozhovor pro potřeby své bakalářské práce. Souhlasím s nahráváním rozhovoru a jeho následným zpracováním do písemné podoby. Zvukový záznam rozhovoru nebude poskytnut třetím stranám a po ukončení výzkumu bude smazán. Rozhovor je anonymní/může být uvedeno křestní jméno*. Jsem seznámen/a s tím, jaký bude mít rozhovor průběh. Kdykoliv během rozhovoru mohu odmítnout odpovědět na otázky, na které nechci odpovědět, případně odmítnout účast na výzkumu. Moje účast na rozhovoru je zcela dobrovolná.

Datum:

Podpis respondenta:

Podpis výzkumníka:

*Nehodící se škrtněte

Příloha C – Rozhovor s Hanou

1) Základní informace o rodině

- Dobrý den, řeknete mi na začátek něco o sobě, rodině, vaše zaměstnání, koníčky, Váš věk a jak dlouho jste manželé?

Jsem učitelka na základní umělecké škole, teď jsem teda musela dát výpověď a jsme v Německu. Tam je manžel pracovně, tím pádem mým hlavním koníčkem je teď rodina. Vypravím syna do školy, uklidím a uvařím. Když se syn vrátí ze školy, věnujeme čas německé škole, poté má syn přestávku a další čas věnujeme české škole, do které se bude vracet. Koníčků teď moc není, protože to dělám hlavně pro syna. Protože se budeme vracet, tak chci, aby zůstal v kontaktu se svojí třídou. Manželé jsme pomalu 18 let.

- Jak dlouho jste přemýšleli nad adopcí? Shodli jste se na adopci společně? Byli jste jednotní ve svém rozhodnutí, nebo jste narazili na nějakou překážku?

My jsme vlastně miminko chtěli od svých dvacetišesti, furt se nějak nedařilo, tak jsem podstoupila různý vyšetření, protože nejdřív se vyšetřuje žena, a to bylo všechno v pořádku. Potom jsme se dohodli, že půjdeme na umělý oplodnění, takže jsme začali jezdit na kliniku do Brna, tam nás vyšetřili oba a řekli nám, že jsme oba dva v pořádku, takže my do teď nevíme, kde byl problém. Máme za sebou několik cyklů umělého oplodnění a ani jedno se nezadařilo. Pak už to bylo takový náročný, protože přece jen člověk do sebe pořád rve jen nějaký hormony a i po psychický stránce to bylo těžký. Takže jsme potom tak nějak začali uvažovat a já jsem si říkala, že bychom do toho šli dřív než manžel, ale netlačila jsem na něj, protože jsem si říkala, že je to tak zásadní věc, že musíme chtít oba. No a pak mi bylo třicetři, když jsme si dali žádost a na sociálce, tak nám tenkrát řekli v Brodě, že máme být v klidu, že do pěti let se dočkáme, že je to průměrná čekací doba, tak jsem to tam hned vořvala, protože to mě dostalo teda. Ale nakonec se nám to podařilo neskutečně rychle, jim nakonec vypadla rodina a pak šlo všechno rychle a do roka jsme měli chlapečka doma. Jak jsem už zmiňovala, tak umělý oplodnění se nám nepodařilo, tak jsme si zažádali o adopci. Na úřadě nám řekli, že adopce bude probíhat dlouho a ať nečekáme zázraky a já jsem odletěla na dovolenou se svojí maminkou. Během dovolený mi volalo cizí číslo, tak jsem to nebrala a tak zavolali manželovi, takže on byl první, kdo věděl, že budeme mít chlapečka. Na letišti se mě ptal, jestli se po dovolený těším do práce. Já jsem mu říkala, že ještě ani ne a on mi řekl: „A co

kdyby si ještě nešla?“ Hned jsem věděla, o co jde a ještě ten večer jsme se jeli podívat do Jihlavy na spis chlapečka. A hned druhý den jsme jeli za chlapečkem. Na překážku jsme nenarazili, jen ty kurzy člověku fakt otevrou oči. My jsme to nikde moc neříkali a nechali jsme si to pro sebe, protože jsme chtěli předejít tomu, že se nás bude stále někdo ptát, a tak co novýho a my jim pořád budeme říkat, čekáme a čekáme.

- Nastala nějaká nepříjemná situace?

Nepříjemná situace nastala jedině ta, že jsme si u soudu zažádali o předčasné opatření, protože jsme si říkali, že bychom si syna dovezli domů dřív, protože u těch pěstounů co byl, tak pán zrovna umíral, tak jsme ho chtěli co nejdřív dostat domů do „bezpečí“ a soudce nám to zamítnul, protože prý zahlcujeme soudy zbytečnými papírama a zbytečnými žádostma, ať si počkáme. Pro nás to byla studená sprcha, to jsme opravdu nečekali. Nakonec se tam stejně nějaká klička našla a mohli jsme si syna odvést dřív, ale bylo to náročné. Pan soudce nám řekl, že vše je v zájmu dítěte. Já jsem ten zájem viděla asi trošku jinak. (smích)

- Byl někdo, kdo vás podporoval a pomáhal Vám?

Jako po tý formální stránce jsme narazili ve Varech na tu doprovodnou agenturu, která nám pomáhala, a tam byl pán, který nám pomáhal po právní stránce s papírama, takže to nám hodně dalo. Rodina to nevěděla, takže nemohli, ale kdo nás nejvíce podpořil, jsme byli my dva, že nás to celé tak jako utužilo, dalo nás to dohromady, protože někdo ani neví, jak otěhotní, a my jsme na dítě čekali osm let a spojilo nás to hodně.

- Co Vás přesvědčilo, že adopce byla správná cesta? Co Vás odrazovalo?

Tak nás asi nic nepřesvědčilo, protože jsme chtěli miminko a normální cestou to nešlo, tak jsme neměli moc na výběr. Ale teď vím, že to byla správná cesta, že jsme se synem našli, prostě k sobě patříme. A když budu mluvit o něčem, co nás odrazovalo, tak možná jen nějaký předsudky, ale já jsem to měla vždycky nastavený tak, že prostě budu tady pro to mimčo a věděla jsem, že se budu snažit z něj vychovat poctivého člověka.

2) Proces adopce

- Co Vás mile překvapilo při celé Vaší cestě? Jaké byly největší překážky?

Asi nic, spíš jsme brali věci tak jak jsou, snažili jsme se brát vše pozitivně a doufali jsme, že snad jednou dočkáme.

- Zda, jak a kým Vám byla nabídnuta podpora a zdroje informací?

Od toho pána z Varů a taky hodně z těch přípravných kurzů, to byly asi tři prodloužený víkendy. Byli jsme tam my, jako budoucí adoptivní rodiče, pěstouni a pěstouni na přechodnou dobu. To nám dalo snad úplně nejvíc, protože nám řekli všechny možné situace, co můžou nastat a to nám otevřelo oči. Paní doktorka nám ukázala i modely rodin a přímo situace, který můžou nastat.

- Jak probíhala Vaše příprava na adopci dítěte?

Tak příprava před tím, než jsme jako syna dostali, tak jsme jezdili na ty kurzy, to bylo jako hrozně fajn, tam jsme se vlastně dozvěděli úplně všechno, a pak nám hodně s tou přípravou jako pomohli ty pěstouni. A pak když jsme se vlastně dozvěděli, že syna dostaneme, tak nás to hodně překvapilo, jak to bylo rychlý

- Když už jste byli připraveni, že adoptujete dítě, co všechno jste museli zařídit?

To byla pěkná mela, musela jsem okamžitě skončit v práci. Manžel měl práci na směny a ještě jsme chtěli jezdit do těch Varů za malým. Potom nám to vlezlo do peněz, protože najednou jsme těch výdajů měli víc. Pak jsme věděli, že má velikost 74, takže jsme naběhli do Tesca a smáli jsme se, že jsme jak pretty woman, vzali jsme multipack těch pěti bodýček, sedmdesát čtyřka to berem!

- Bylo něco co vás opravdu překvapilo/zaskočilo a na co jste nebyli připraveni?

Vlastně, jak to šlo všechno rychle.

- Udělali byste něco jinak? Litujete nějakých svých kroků?

Asi ne, spíš jsem si tu otázku nedala, protože člověk s tím nic neudělá, ale možná kdybych to všechno věděla dřív, tak bychom s tou adopcí začali dřív, a že bychom tu žádost zkusili dát ještě jednou, aby nebyl syn sám, protože teď už bychom byli druhožadatelé a asi by nám dali jen dítě do pěstounské péče.

- Zda, jak a jak často probíhaly kontroly ze strany sociálních pracovníků? Jaké máte zkušenosti?

My jsme narazili na strašně moc fajn paní, která nám taky hodně poradila. Ona se k nám přijela podívat, vlastně až když jsme si přivezli syna, protože tenkrát říkala, že když nás vidí, tak nám věří. Ale prohlídka probíhala velmi rychle, vůbec neprobíhalo takové to, že by procházela byt s bílou rukavicí (smích), viděla, že máme pro syna připravený herní koutek v obýváku, takže se nebyla podívat ani v pokojíčku. Měli jsme opravdu štěstí na lidi. Teď už vůbec žádné kontroly neprobíhají. Poslední soud proběhl, když synovi byl rok a to proběhly i změny v matrice. Syn je už náš, matriku taky vymazali a dali mu nový rodný list, takže už s nimi nejsme vůbec v kontaktu.

3) Adaptace do rodiny

- Kolik bylo Vašemu dítěti, když jste si ho přivezli?

V osmi měsících jsme se s ním začali seznamovat a v třičtvrtě roce jsme si ho dovezli domů.

- Co všechno jste museli mít připravené?

Takže oblečení, hygienický pomůcky, umělou výživu, kočár, protože jsme věděli, že se dočkáme, ale pořád jsme nevěděli, jak velké dítě nám dají, takže byla blbost něco kupovat. Takže jsme jeli pro kočár, paní prodavačka se nás ptala, jakou máme představu a já jsem jí řekla, že hlavně potřebujeme kočárek, co by byl rychle, ona si mě prohlédla a řekla: „No, ale kočárek se kupuje až kolem toho porodu“. Tak jsem si pak připadala jak blondýna, a pak jsem jí teda řekla, že potřebuju rovnou sportáček, takže i tohle no.

- Jak prožívalo Vaše dítě zjištění, že je adoptované?

No od malička, vždycky jsme prohlíželi album. On měl štěstí, že z nemocnice šel rovnou do rodiny, takže neprošel žádným ústavem. On tomu prvně nerozuměl, ale potom si začal uvědomovat, že je to úplně normální věc. Že někdy se děti narodí a někdy se děti dostanou. Teď mi říkal, že se těší, až se ožení, a že pořád musí přemýšlet o jedné věci, jestli jednou ty děti dostane nebo se mu narodí. Pro nás tohle znamená, že si věříme, že když chce něco vědět, tak mi mu to řekneme. Máme dobrý vztah i díky tomuhle.

- Poradil Vám někdo jak adaptaci usnadnit? Jak pro sebe tak pro dítě?

Hlavně na těch kurzech s paní psychologkou i doktorkou, řekli nám spoustu scénářů, co by nás mohlo potkat. My jsme si vždy vše říkali na rovinu a dokonce jsme i spolupracovali s jednou rodinou, která adoptovala stejně starou holčičku. A další, jak jsme chtěli syna podpořit a vymyslet něco pro něj, tak jsme vymysleli, že bude slavit narozeniny a potom ještě společně slavíme seznámeniny. No, on je šťastný, pro něj to znamená jedno lego navíc. (smích)

- Myslíte si, že adaptace závisí pouze na rodiči/rodině, nebo tam hraje roli i dítě?

Určitě tam hraje roli i dítě, nemusí si sednout, takže ano, určitě ano.

- Věděli jste něco o rodině, z jaké dítě pochází? Hrálo to nějakou roli?

O matce jsme věděli i proč to udělala, že tam měla sociální důvody. Pak jsme zjistili, že syn má vlastně ještě sestru, ale o té on neví a ona asi ani neví, že má bratra. Také jsme se dozvěděli, že paní skončila někde pod mostem, takže se tam žíví různě, takže se možná nikdy nepodaří dohledat ani tu matku, pokud bude chtít.

- Schází se Vaše dítě se svými biologickými rodiči?

Nene, vůbec.

- Jak vnímalo adopci Vaše okolí (rodina, přátelé)?

No, my jsme nebyli úplně nejmladší, tak se jim asi i ulevilo. A pak jak jsme si syna dovezli a on byl modrooký blondák, tak to bylo dobrý. (smích). Jen občas okolí, že jedna sousedka začala říkat, že jsme adoptovali dítě, abych si porodem nekazila postavu a tak, tomu se člověk jenom zasměje.

4) Mateřská škola

- Konzultovali jste nástup Vašeho dítěte do mateřské školy s vedením mateřské školy a třídními učitelkami?

Jojo, my jsme chtěli, aby byl mezi dětma a chtěli jsme malou školku v okolí a chtěli jsme mu dopřát postupný a klidný nástup. Nám se strašně líbil přístup paní ředitelky, ona byla taková stará škola ve smyslu, že všechno řekla tak, jak bylo. Všechno nám ukázala

a říkala na rovinu. Potom se změnila ředitelka, a to už nebylo tak pěkné, tak jsme přešli do větší školky.

- Dostali jste nějakou radu, jak nástup dítěti usnadnit?

Paní učitelky nám vždy pomohly, ale syn se do školky vždycky těšil, takže tam nebyl nikdy problém. Nikdy jsme asi jako s nima neprobírali, jak vlastně ten nástup usnadnit, to jsme si řešili sami.

- Probíhala postupná adaptace?

Ano, syn nechodil do školky každý den, ale zase potom, když tam byl, tak tam byl i se spaním. Jak mám to odpolední zaměstnání, tak jsme chtěli, aby to zvládl.

- S jakým přijetím jste se setkali?

Jojo, ve školce to bylo vždycky fajn.

- Setkáváte se s rodinami, které si také adoptovaly dítě?

Jojo jsme v kontaktu s rodinou, která má stejně starého syna, takže ano. Dokonce k nám přijedou na týdenní dovolenou si projít Holandsko. A zbytek je parta dětí ze školky, chodí i společně do školy a s nimi se taky držíme v kontaktu, aby syn, až se zase vrátíme zpět, měl tady kamarády.

- Jak prožívalo adaptaci Vaše dítě? Připravovali jste se na nástup do mateřské školy?

On tím, že špatně mluvil, tak byl trošku problém a párkrát se nám počůral, takže to byly tyto malé problémy. Potom jsem tam viděla změnu, když se nám změnila paní ředitelka, to se mu moc do školky nechtělo. Ta první ředitelka s nimi dělala spoustu aktivit a činností, a ta druhá si stěžovala, že děti vyhrabaly hodně hraček, ale ona mezitím seděla u počítače, takže tam byl asi problém. Nikdy nebyl problém, že by přišel, že nejsme jeho rodiče.

- Co byste poradila rodinám, které stojí na začátku, buď před celým procesem adopce, nebo adaptačním procesem?

Aby si byli jistí, že to chtějí oba. Protože já když si vzpomenu, že já jsem to třeba už chtěla, ale musela jsem počkat na manžela, protože on nechtěl, prostě aby mi on při prvním

problému vyčetl, že jsem to chtěla já, tak ať si to vyřeším. A právě proto se nám to daří, protože do toho jdeme oba dva na sto procent. Opravdu dobře spolupracujeme.

- Byly Vám nějaké otázky nepříjemné? Chtěl/a byste něco doplnit?

Ne, všechno v pořádku. Jen bych doplnila, že jsme se zachránili navzájem. Tak dlouho jsme se hledali, až jsme se našli.

Příloha D – Rozhovor s Petrou

1) Základní informace o rodině

- Dobrý den, řeknete mi na začátek něco o sobě, rodině, vaše zaměstnání, koníčky, Váš věk a jak dlouho jste manželé?

Je mi 43, jsem psycholožka, pracuji momentálně jako školní psycholožka na základce a na střední škole, ale mám za sebou i zkušenosti ve zdravotnictví. Jsem vdaná s manželem jsme spolu 14 let a vlastně oba jsme z města. Přestěhovali jsme sem jako na vesnici na Vysočinu před 13 lety. Koníčky teď žádný nemám, ale hodně jsme turisti, nebo spíš tuláci, ráda jsem četla, ale teď už na to taky není moc času, chvíli jsem se věnovala józe.

- Jak dlouho jste přemýšleli nad adopcí? Shodli jste se na adopci společně? Byli jste jednotní ve svém rozhodnutí, nebo jste narazili na nějakou překážku?

My jsme jako nejdřív podstupovali jako nějaký dva cykly umělého oplodnění, to bylo asi, po dejme tomu, po pěti letech manželství no a potom, to bylo spíš na popud manžela, že nechtěl podstupovat ty „ivéefka“, protože mně to jako nedělalo úplně dobře, takže vlastně nadhodil to téma a celkem rychle jsme se domluvili, že to zkusíme. Ono už jako v minulosti, když jsem byla jako hodně mladinká, tak si pamatuju, že jsem měla pocit, že bych neměla potíže s tím adoptovat dítě, nebo přijmout dítě do péče, vím, že jsem si s tou myšlenkou pohrávala. Pak jsem jako přirozeně se chtěla stát mámou, jako tou přirozenou, nebo jako biologickou cestou. Pak jsme se na tom celkem rychle domluvili, ale přesně já nevím ty jo, ono už je to taky pár let zpátky no.“

- A na nějakou překážku jste narazili?

Na žádnou překážku jsme nenarazili, nebo takhle možná jako překážka bylo, že jsem potom ze strany okolí vnímala takový tlaky, jestli to je jako v pořádku, že to nebude jednoduchý, že to není vlastní krev, jestli to není velký sousto, tak možná jsme museli překonávat takový tlaky, ale jinak asi ne a zároveň ten strach tam je přirozenej, ale není to tak že bysme to nepřekonali a nezvládli.

- Byl někdo, kdo vás podporoval a pomáhal Vám?

No, tak my jsme se spolu navzájem podporovali. Vlastně to bylo všechno daleko příjemnější, ta podpora, než při tom umělém oplodnění.

- A rodina se zapojila?

My jsme se jako nežádali o svolení rodiny, a potom když už jsme do toho šli, tak s tím vlastně jako neměli žádnéj problém, a pak když už jsme teda dceru jako měli, tak z ní samozřejmě všichni byli úplně poprděný, takže to šlo jako hodně přirozeně no.

- Co Vás přesvědčilo, že adopce byla správná cesta? Co Vás odrazovalo? Nepřemýšleli jste nad pěstounstvím?

Tak nad pěstounstvím jsme asi neuvažovali, protože jsme chtěli jako vytvořit rodinu a asi jsme se v tu dobu, když jsme o tom přemýšleli, tak jsme se asi úplně necítili do toho jako zapojit tu rodinu dítěte. My jsme asi rovnou jako uvažovali o tý adopci. Právě kvůli tomu, že jsme chtěli být jako rodina se vším všudy. A neodrazovalo nás tak jako nic.

2) Proces adopce

- Co Vás mile překvapilo při celé Vaší cestě? Jaké byly největší překážky?

Že jsme nic neočekávali a ani jsme neměli prostor jako něco očekávat, protože to bylo rychlý. A žádné překážky si neuvědomuju.

- Zda, jak a kým Vám byla nabídnuta podpora a zdroje informací?

Tak pro nás vlastně jako docela tak podpůrně fungovala paní Kubátová z havlíčkobrodskýho ospodu, tak sme potom vlastně žádnou takovou další podporu jako nevyhledávali, tak já i vzhledem k tý mojí profesi, tak celkem nějak o tom jako něco vím, nebo jsem si to myslela a asi jsem si jako přečetla nějakou knížku, ale tak to bylo spíš jako z mojí iniciativy, že by mě někdo něco nějak v tom pomáhal, to si nemyslím.

- Jak probíhala Vaše příprava na adopci dítěte?

Jsme udělali všechno jako lege artis, že jsme vlastně oslovili ten OSPOD a proběhly všechny ty šetření, který jako mají proběhnout, pak jsme právě prošli tou přípravou, a pak jsme byli zařazení mezi čekatele.

- Čekali jste dlouho?

My jsme nečekali moc dlouho, ne, no někdy v lednu nám přišel oficiální dopis, že jsme zařazený a někdy v půlce února nám zavolali, že nás vybrali jako pro dceru.

- Stanovili jste si nějaké podmínky?

Jo stanovili jsme se nějaký podmínky. Co se týká rasy, to sme měli otevřený, že jsme vlastně v rámci těch příprav potom jako během nějakých těch rozhovorů, tak jsme diskutovali právě o tý jako inter - rasový akci. Tak jsme jako zvažovali dítě romskýho etnika, kterýho jsme se, vlastně já vlivem předsudku, jsem se jako nějak obávala, nějakýho jeho přirozenýho temperamentu, který se jako úplně neslučuje s nějakým tím naším. Oba jsme s manželem spíš takový klidnější povahy, introvertní a bála jsem se, že by nás to dítě romskýho etnika převálcovalo, tak jsem se trochu bála. Pak jsem si uvědomila, že je to blbost, že to moje přemejšlení, je na základě těch předsudků, a že ty děti jsou každý jiný, takže jsme vlastně na to přistoupili, pak jsme se možná domlouvali na nějakým polovičním romským dítěti, to už si nepamatuju, ale pak nám vlastně přišla mongolská holčička.

- Když už jste byli připraveni, že adoptujete dítě, co všechno jste museli zařídit?

To byl celkem jako mazec, to přišlo tak jako, vlastně když jsme se to dozvěděli, začali jsme jí navštěvovat u přechodnejch pěstounů a věděli jsme, že tak jako do měsíce plus minus by mohla bejt u nás, takže jsme zařizovali, sháněli, prostě všechno co je potřeba pro dítě.

- Bylo něco co vás opravdu překvapilo/zaskočilo a na co jste nebyli připraveni?

Nás překvapilo, tak vůbec ta práce ve skupině, taková nějaká ta sebezkušenost. Pro mě třeba to ani nebylo tak nepříjemný, jako třeba pro máho muže, to bylo takový, že se mu do toho moc jako nechtělo a jak to tam nějak sdílel s ostatníma, nebo spíš nesdílel to téma. Jako měli sme sdílet zkušenosti a byly tam i takový hry, tak ty tam dělaly trošku problém, ale nakonec vlastně se do toho jako zapojil velmi dobře.

- Udělali byste něco jinak? Litujete nějakých svých kroků?

Asi bych do toho šla dřív, jo. Tak to je jediný, že vlastně dneska, když se tak podívám, úplně na to jako upřímně, tak bych úplně jako přeskočila nebo vyřadila ty umělý oplodnění a šla bych rovnou na tu adopci.

- Zda, jak a jak často probíhaly kontroly ze strany sociálních pracovníků? Jaké máte zkušenosti?

Moc často ne, se přiznám, a jako nevím, čím to bylo, slyšela jsem i od jiných rodin, že třeba u nich dělali ty šetření víc, nebo častěji. My jsme v tomhle tom ohledu to měli celkem jako jednoduchý, že u nás byli asi na jednom rozhovoru, jako v naší domácnosti. Ještě ty sociální pracovníci z toho OSPODU, a pak vlastně, ale to ani nebylo jako nějaká kontrola v rámci těch příprav u nás byly asi párkrát, jako na takovém rozhovoru v tom domácím prostředí, ale jinak si myslím, že ale ani potom teda když už jsme měli dceru doma, tak jako tomu jsme nebyli vystaveni.

3) Adaptace do rodiny

- Kolik bylo Vašemu dítěti, když jste si ho přivezli?

Když jsme si ji přivezli domů, tak byl, počkejte prosím, to jí bylo čerstvě pět měsíců, takže od čtyř měsíců vlastně, jako jsme s ní byli v kontaktu.

- Co všechno jste museli mít připravené?

Postýlku, sedačku, oblečení, já už jsem musela vymalovat, museli jsme tak jako nachystat tu ložnici nějak, aby jsme tam mohli být všichni společně. No tak asi jako úplně stejné věci jako dělají rodiny, který čekají dítě akorát, že oni na to mají 9 měsíců, i když jsem přesvědčená o tom, že to taky dělají všechno měsíc, ale aspoň si to můžou nějak jako promýšlet, nebo nějak se sžívat s tou myšlenkou, že bude ta změna, tak my jsme to měli trochu kratší, ale vlastně jsme to jako zvládli a vlastně jsme si uvědomili, že ono toho není zas tak moc nakonec jako potřeba.

- Jak prožívalo Vaše dítě zjištění, že je adoptované?

Tak přímo to zjištění, že je adoptovaná, na ní jako nějaké velké dojem zatím neudělalo, takže právě je to jako úplně takovou běžnou součástí naší rodiny. Já jsem s ní o její biologický mamince mluvila hned od začátku. Jako používá její jméno běžně, teďka už třeba mi, ale někdy, když se na mě jako tak asi, počkejte já si to musím trochu uvědomit, no prostě někdy jako použije, že s ní něco zažila, nebo prostě si na ni, tak jako vzpomněla z ničeho nic jsme se o ní jako bavili. Pořádila jsem jí i takový jako leporelo o prožívání adoptovaných dětí. Jednu dobu jsme hodně četli, teďka se k tomu příležitostně vrací. Já jsem třeba dřív možná nepoužívala termín jako adopce a nějak sem jí to vysvětlovala, teďka už i jako mluvíme o tom přímo., používám ten termín, ale že by z toho prostě byla jinak jako zaskočená, nebo smutná nebo tím nějak fascinovaná to ne, jako je to prostě součástí života. Já jsem vždycky byla přesvědčená o tom, že bych to takhle udělala, ale vím, že nám to v těch přípravách jako doporučovali, takže možná si ty adoptivní rodiče nechají v tomhle smyslu a směru jako poradit.

- Poradil Vám někdo jak adaptaci usnadnit? Jak pro sebe tak pro dítě?

Přímo z těch příprav to si nepamatuju, ale my jsme potom byli v takovém jako intenzivním kontaktu s tou naší přechodnou pěstounkou, která byla už jako zkušená a je v tom velmi jako sdílná a otevřená, a my jsme byli i jako ve velmi intenzivním kontaktu s dcerou., takže jsme se vlastně i třeba abychom u ní mohli být co nejčastěji, tak jsme se s manželem jako rozdělili, takže jsem tam někdy jela já sama, někdy potom spolu třeba o víkendu, takže my jsme tam byli třeba čtyřikrát tejdne, no a potom vlastně já jsem jako velmi rychle začala přebírat všechny ty kompetence té přechodné pěstounky. Prostě jsem jí tam nechávala nějaký ty svoje věci, nějaký jako svoje vůně a tak, to bylo takový, ale to bylo jako spíš po domluvě, nebo to byly rady od té přechodné pěstounky, jo i ona s tím jako měla jiné zkušenosti z minulosti.

- A jak daleko jste dojížděli?

Naštěstí to nebylo daleko, já jsem tenkrát pracovala v Havlíčkově brodě a odtamtud to bylo někde vlastně jako směrem na Světlou, ale nebylo to moc daleko, takže já jsem někdy jako i jako po práci tam prostě jela a tak.

- Myslíte si, že adaptace závisí pouze na rodiči/rodině, nebo tam hraje roli i dítě?

Celkově to dítě ovlivňuje rodiče, ale ten rodič je tam ten kdo by to měl zvládnout. Takže i když tam vliv dítěte je velký a nezanedbatelný, tak by si rodič neměl nechat ovlivnit natolik, aby to nějak zásadně ovlivnilo tu adaptaci, jinak adaptaci zvládla velmi dobře na první pohled, ale já sama mám vnitřní obavy, ke kterým nemám zatím žádný důkaz, že možná bude mít tendence, zařídít si svoje prožívání tak, aby ostatní neměli starost. Možná někdy to svoje prožívání, možná trochu vytěsni a nedá ho na jevo, aby ti druzí byli v pohodě. Asi to není úplně nejlepší vklad do života, ale třeba to tak nebude. Možná se to odehrávalo a to vlastně ani ona sama jako neví, protože byla prostě malinká a my jsme teda se snažili, aby tam ta trauma z toho odloučení od té biologický maminky se neprohloubilo ještě tím odloučením od té přechodné pěstounky, na kterou přece jenom byla nějak jako zvyklá, takže my jsme ještě i s ní potom zase párkrát, a potom i jako často docela za tou přechodnou pěstounkou jezdili, aby se ten kontakt jako nepřetrhnul, aby ten člověk ta přechodná, aby pro v její fantazii prostě najednou nezmizela z ničeho nic a ona si nemyslela, že ty lidi prostě kolem takhle mizí.

- Věděli jste něco o rodině, z jaké dítě pochází? Hrálo to nějakou roli?

Dostali jsme nějaký jo, no tak my jsme ty informace vlastně úplně dostali celkem příznivý, že nebyl důvod se vlastně nějak obávat, ale samozřejmě, jako nikdy nevíte jestli to je pravda, ale nic jsme jako nezjišťovali dál a dcera vlastně šla z porodnice rovnou do tý pěstounce péče.

- Schází se Vaše dítě se svými biologickými rodiči?

Ne, to ne.

- Jak vnímalo adopci Vaše okolí (rodina, přátelé)?

Dobře no, jako fantasticky vlastně, že dcera se prostě stala úplně součástí celý široký rodiny, máme v naší blízkosti přátele, vlastně nikdo nikdy to neprožíval nějak jako že to je něco divnýho, nebo jinýho, vlastně prostě úplně všichni to přijali, že je to naše dcera. Vlastně to zní tak jako dokonale no, ale fakt to tak bylo.

4) Mateřská škola

- Konzultovali jste nástup Vašeho dítěte do mateřské školy s vedením mateřské školy a třídními učitelkami?

To vůbec, to jsme je neupozorňovali no ne, jako tak nemusíme upozorňovat, to je celkem jasný, ale na zápise jsme to asi jako zmínili, nebo já nevím, možná tam byl jenom nějaký ten zápis a přinesli jsme snad nějaký papír, to tenkrát řešil jako manžel, a myslím, jako že to zmínil, že to jako je, ale nekonzultovali jsme to, jestli jako můžem. Paní učitelky asi prostě to vnímali, nebo nevím, ještě jsme se o tom nebavili, ani jako že by ony samy měly potřebu si v tom nějak udělat jasno.

- Dostali jste nějakou radu, jak nástup dítěti usnadnit?

Vlastně my máme jako výhodu, že ta školka, ta její třída, tam je asijskej chlapeček a jinej adoptovanej chlapeček, tak to je fakt pestrost v tomhleto směru, jako že to má výhodu, no že vlastně to jako hezky vyšlo to tam není jediná jiná.

- Jaké jsou koníčky dcery?

Dcera je velká příběhářka, takže jako hltá příběhy, možná jsem to ovlivnila tím, jak pořád jako mluvím, takže hltá různé pohádky, poslouchá pohádky, prostě ráda jako čte pohádky, nebo cokoli a ráda si hraje na svoje vymyšlený příběhy, kdy ona je teda režisérka a já musím, já jsem vykonavatel její vůle, takže si tak jako prostě hraje příběhy. Vodu miluje teda, to miluje od začátku od dětství, nebo od malinka a naučila se plavat, takže jako to miluje plavání to je jako pořád její velký koníček a hrozně ráda zpívá, takže zpěv. Čekám zájem jako o hudební nástroje, jako a taky ráda kouká na pohádky samozřejmě, aby to nevypadalo, že je taková skvělá.

- Probíhala postupná adaptace?

No, na začátku chodila vždycky jen na chvíli do školky a postupně se to prodlužovalo, ale nic speciálního.

- S jakým přijetím jste se setkali?

Paní učitelky byly velmi milé a přijaly nás velmi hezky.

- Setkáváte se s rodinami, které si také adoptovaly dítě?

Neděláme to moc, ale máme jednu rodinu, která má teďka vlastně už asi rok adoptovanou holčičku, a tak s těma se tak občas setkáváme, ale teďka to trošku, jak mají právě tu holčičku, tak mají jako jiný starosti, tak je to trošku míň. Mysleli jsme si, že bychom se občas mohli potkat s nějakou tou rodinou z těch příprav, jak jsme se scházeli, ale to tak nějak úplně, no nesetkáváme. Máme jedny kamarády, kteří teďka jako vstoupili, nebo už jsou asi jako mezi čekateli na dítě, takže to jsou takový naše jako nejbližší, ale zatím těch jako zatím ty zkušenosti s tím problémem jako adopce, tak to vlastně nějak zásadně jako neřešíme s nikým, spíš sdílíme jako to dítě, nebo tu radost z toho dítěte.

- Jak prožívalo adaptaci Vaše dítě? Připravovali jste se na nástup do mateřské školy?

Úplně běžně jsme o tom mluvili, vyzdvihovala jsem pozitiva, ale ona se na začátku velmi těšila do té školky mezi děti a teďka je to trošku spíš horší, že se jí tam jako nechce chodit. Tenkrát to bylo takový jako nový, takže to se těšila celkem vlastně. A to zase odpovídá trošku tomu, jak jsem říkala, že tak když úplně na začátku ten první tejdén, tak vlastně ani jako nějak extrémně neplakala, nebo, tak si říkám, že někdy jestli právě nepolyká jako víc ty svoje emoce, no ale, takže to vlastně proběhlo jako dobře, ale hodně jsem s ní o tom jako mluvila no, to je takovej můj přístup, jakože jí připravuju na věci tím, že si o nich jako o tom povídáme.

- Co byste poradila rodinám, které stojí na začátku, buď před celým procesem adopce, nebo adaptačním procesem?

Jako spíš pro systém, kterej máme, mám pocit, že dřív se o tom tak jako vlastně moc nemluvilo, taky nebyl takovej problém třeba jako s biologicky, nebo s přirozeným početím, a lidi potom nemuseli zas nějak jako přemýšlet, ale vlastně teďka jako že se to vlastně postupně stává takovou jako přirozenou součástí společnosti, aspoň já mám ten dojem, a čím víc to bude jako přirozený, tím míň se toho samozřejmě budeme jako bát. No takže jako veřejně mluvit o tom, že mám adoptovaný dítě, a nemám s tím žádný problém, protože já jsem žila v přesvědčení, že to vždycky přinese nějaký jako průšvih, že to vždycky dopadne špatně, bylo to taky ovlivněný jako mojí zkušeností z dětský psychiatrie, kde jsem pracovala, a tam se většinou dostávali, nebo vždycky dostávali ti,

kde ten průšvih jako byl, ale vlastně se hrozně málo mluvilo o těch, kteří žili úplně jako spokojený život s adoptovanými dětmi, a takže to bych asi jako já tenkrát potřebovala slyšet, aby to nebylo takový jako tabu, že to může být i dobrý, no, nebo jo, ono se většinou mluví o těch horších věcech než o těch hezkých. Možná ještě bych doporučila, nebo doporučila poradila právě to ty mezirasové adopce, že taky není důvod se toho bát, jako že jsme myslím taky žili v době, kdy jsme si mysleli, že ta genetika hraje jako prim před tou výchovou, že ta výchova toho moc nezmění, a což se taky trochu jako mění, už to ten postoj, že samozřejmě genetika je důležitá, ale že se dá prostě milovat i dítě, který k věcem přistupuje jako jinak, třeba no, a že prostě to jako láska a jako srdce člověka dokáže být strašně veliký.

- Byly Vám nějaké otázky nepříjemné? Chtěl/a byste něco doplnit?

Všechno bylo jako v pohodě, dobře no, a omlouvám se taky, jakože prostě si už spoustu věcí nepamatuju.

Příloha E – Rozhovor s Olinou

1) Základní informace o rodině

- Dobrý den, řeknete mi na začátek něco o sobě, rodině, vaše zaměstnání, koníčky, Váš věk a jak dlouho jste manželé?

Věk je padesát dva, co bych ti o sobě mohla říct, bydlíme deset kilometrů od většího města, na samotě, bydlíme tam ještě s manželovým bráchou. Dělám v jednom zaměstnání od maturity, nějak přes třicet let. Koníček byl vždycky sport, hrála jsem házenou do nějakých dvaceti devíti, a pak už jsme se stěhovali na tu samotu a tam byla už jen makačka, takže to nebylo k zvládnutí, takže jsem s tím skončila. Když jsem byla malá hrála jsem na klavír, ale sport převážil a byla jsem pět měsíců na misi v Kosovu.

- Jak dlouho jste přemýšleli nad adopcí? Shodli jste se na adopci společně? Byli jste jednotní ve svém rozhodnutí, nebo jste narazili na nějakou překážku?

Nemohla jsem mít děti, takže jsme se s manželem rozhodli pro umělé oplodnění a tam jsme byli asi třikrát, kde to bylo hrazený pojišťovnou. Ještě jsme chtěli zkusit jeden cyklus, ale nakonec jsme se rozhodli, že ty peníze pak dáme raději do těch dětí. Pak nám to už připadalo jako vyhozený peníze. Přemýšleli jsme hroznou dobu. Ale velká pomlka mezi umělým oplodněním a rozhodnutím adoptovat nebyla. Jako kdybych se rozhodla já, že nechci, tak by to pro manžela problém nebyl a nepřemlouval by mě, a on byl pro.

- Byl někdo, kdo vás podporoval a pomáhal Vám?

Určitě rodina, jedna i druhá strana, neměli s tím problém, a pak když jsme si kluky přivezli, byla to pro všechny lebeda.

- Co Vás přesvědčilo, že adopce byla správná cesta? Co Vás odrazovalo?

Byl to skok do neznáma, jak jsme jezdili na ty přípravy, tak bylo to hrozně přínosný. Ač jsme slyšeli, že to je zbytečný, že to dlouho trvá, tak si myslím, že od každého tam bylo něco. Oni tam byli i pěstouni a něco nám k tomu říkali, tak si myslím, že to bylo fakt přínosný, že člověk věděl, do čeho aspoň trochu jde. Strach jsme měli vlastně takový, jako že člověk neví, ale nebylo to nic, proč bychom řekli, že vlastně ne. Ani při těch přípravách, prostě super lidi. Byli tam třeba páry, které se s tím pořád praly,

takže manžel nechtěl a maminka se s tím rvala sama, a teď jsme je potkali, vlastně já nevím, po letech, měli vlastně jedno dítě, ale takový jako mezi nima to nebylo úplně ono no, takže asi to dokáže zacvičit s každým.

2) Proces adopce

- Co Vás mile překvapilo při celé Vaší cestě? Jaké byly největší překážky?

To bylo to, že jsme vlastně malýho dostali docela jako brzo, že jsme nečekali dlouho, ale protože pak jsme měli nějaký seminář a byli tam vlastně pěstouni mladý poměrně a že čekají už pátej rok jestli jako měli možná nějaký kritéria podle kterých, že ne rasu a tak dále, na to miminko, je to taky možný, ale prostě to byli z toho takový jakoby špatný. Možná taky, protože už jsme byli starý nám bylo před čtyřicítkou. Možná proto se to takhle rychle podařilo zrychlit. Jako největší překážku jsem vnímala tu komunikaci s rodinou malýho.

- Zda, jak a kým Vám byla nabídnuta podpora a zdroje informací?

Určitě tam bylo spousta jakoby načtení, co kdo chtěl. První ten pobyt byl v Želivě na tři dny myslím si, to sme tam byli přes víkend, takže každej den jsme tam měli nějaký sezení, právě s tímhle i tam přijeli konkrétně ty pěstouni, kteří o sobě byli ochotni něco říci, takže tohleto, a mohli jsme se vlastně potkávat pak mezi sebou, nebo si telefonovat, takže jsme se znali s některýma, kteří třeba bydlí blízko, že nejsou tak daleko a ještě jsme měli vlastně od manžela známý, který už byly pěstounama, takže jsme se taky mohli ptát na co jsme chtěli, takže to bylo taky bych řekla dobrý no, že jsme s nima pokecali, takže jsme vlastně hnedka věděli, že oni měli nějaký problémy s dětma a až do takové situace, že museli vlastně toho jednoho syna vrátit zpátky, protože to bylo prostě nějaký, jako pekelný úplně no, že utíkal dělal prostě nějaký problémy, že prostě fakt to nešlo jako vydržet no. Jsme věděli, že možné je úplně všechno, že úplně asi člověk by nemusel bejt úplně hnedka ztracenej, že se to někdy může stát.

- Jak probíhala Vaše příprava na adopci dítěte?

No hlavně, jak jsme jezdili na ty kurzy, a pak to byla petelice. Malýmu byl rok, a já jsem nevěděla vůbec nic, jak jako ženský čtou a připravujou se a kurzy a já nevím co všechno, tak prostě nic, to sme neměli, vůbec jsme nevěděli. Pak přišlo vlastně oznámení, že mají pro nás vybranýho kluka, jestli chceme, tak ať přijedeme, se jako

na něj podívat, nebo respektive na ten sociální úřad, tam už nám ukázali papíry, ukázali nám fotky nějaký, vlastně k němu dokumentaci a jestli s tím budeme souhlasit, nebo ne a když jsme souhlasili, tak vlastně nás pozvali do toho dětskýho centra za ním a jezdili jsme tam na návštěvy.

- Když už jste byli připraveni, že adoptujete dítě, co všechno jste museli zařídit?

Mám teda kamarády, takže jsem jela za kamarádkou ze zdravotky, která říkala: „Tak mi zavolej, klidně nějaký hadry mám“, takže prostě to byl můj nákup největší, takže tam jsem zajela, přitáhla jsem spousta věcí a z těch věcí jsem si pak vybrala, do kterých jsme ho tam pak oblíkli. Pak už to šlo postupně, jak si taky člověk něco přečetl a hlavně od těch kamarádů no asi.

- Bylo něco co vás opravdu překvapilo/zaskočilo a na co jste nebyli připraveni?

Prostě obrácený všechno, že jo, hlavně to bylo vůči němu, protože člověk si tak jako uvědomuje, že on vlastně tam určitým způsobem byl doma, teď ještě on měl jakoby babičku, dědu a maminku, která byla trošičku jako mimo, takže ty tam ještě chodili za ním každé tejdě na návštěvu víceméně, takže my jsme s nimi vlastně byli v kontaktu. Oni s tou pěstounskou péčí souhlasili, ale stejně to pořád bylo, že jsme ho z toho dětskýho domova ukradli víceméně, nebo ukradli, odvezli prostě pryč, takže najednou byl v cizím prostředí, tak i to bylo těžké pro něj, ty první dny, když třeba usínal, tak nemohl vůbec usnout, tak jsem třeba v houpacím křesle uspávala, akorát ten začátek byl vražednej, no, než se člověk zvyknul, pak už to bylo takový, že už to šlo.

- Udělali byste něco jinak? Litujete nějakých svých kroků?

Asi ne, jako možná s výběrem, nebo prostě my jsme vlastně tam měli napsaný při té žádosti, že my jsme nevěděli vlastně jak tu žádost si podat, takže měli sme vlastně někoho, kdo nám s tím radil, tak se ptali jestli máme nějaký podmínky, jako co chceme, co nechceme, tak to vůbec jsme neměli nic připravenýho ani že jo, a ani nás nenapadlo, že bysme si mohli nějaký podmínky klást, tak ona říkala: „Třeba tak tam napiš, třeba ne výrazný vlastně znaky etnika“, tak tohle je jediný co jsme tam dali, takže vlastně jsme dostali kluka od páru, kde jsou Romové a nebo vlastně už čtvrt Romů, protože to je že maminka s bílým měli a takový to bylo, takže to, ale jako nikdy neměnila bych nic.

- Zda, jak a jak často probíhaly kontroly ze strany sociálních pracovníků? Jaké máte zkušenosti?

Byli se u nás podívat, to bylo ještě před těma kontrolama takový, jak bych to řekla, zvláštní, protože ta sociální pracovnice zase zná člověka, kterej zná nás. Byla to návštěva, nebo nějaká ta konzultace. Měla probíhat jednou za dva měsíce, takže i vlastně předtím tam za námi asi dvakrát byli, jedna to byla přepadovka, a pak už se s náma jakoby spíš telefonicky domlouvala, ted' přemýšlím, opravdu asi jenom dvakrát, nebo jednou. Pak už sme se domlouvali s tím, že budeme psát prostě zprávy, jak se má, co nového, protože i vlastně každých čtrnáct dní, tam potom za ním jezdili rodiče, takže jsme si dali vždycky sraz někde ve městě a vlastně prakticky vždycky o té schůzce se něco dělo, takového že já jsem té sociální pracovníci psala co bylo třeba, co bylo špatně, nebo co se nám nelíbilo, co se nelíbilo hlavně jim, protože ty byly pořád nespokojený s náma.

3) Adaptace do rodiny

- Kolik bylo Vašemu dítěti, když jste si ho přivezli?

Staršímu bylo osm měsíců a mladšímu rok.

- Jak reagoval starší syna na mladšího bratra?

Starší hodně žárlil no, pořád říkal manželovi: „Dej ho na deku a pojď se mnou“. Jednou vlezl pod stůl a ustríhl tam kus peřiny, takže si zvykal těžko. Ted' si žijou vedle sebe, jako asi si poraděj, pomůžou, ale jinak každý sám.

- Co všechno jste museli mít připravené?

Úplně všechno, tak nějak jsem posháněla ty základní věci. Pak jsme museli zařídit i pokojíky pro kluky a dál jsme se pořád starali o ten náš statek. Takže jsem se museli dost v některých věcech uskromnit, takže jsme to měli vždycky tak, že jsme předělávali všechno postupně. Někdy nám to ten starší vyčte, jako proč máme tole takhle udělaný blbě, takže mu vždycky říkám, ať si to udělá podle sebe, protože mně je to jedno. No pořád řešíme takový různý věci.

- Jak prožívalo Vaše dítě zjištění, že je adoptované?

My jsme to s nima řešili už od malička. Jednou jsem se ptala mladšího, jestli by chtěl k mamince, a on říkala, že by se tam šel jen podívat, a pak bysme šli hnedka zpátky domů. Nikdy jsme jim teda neřekli, že by jeden byl adoptovanéj a jeden v poručnický péči. Protože si neumíme představit, jak by reagovali. Možná by tam proběhla nějaká závist.

- Poradil Vám někdo jak adaptaci usnadnit? Jak pro sebe tak pro dítě?

To, co nám víceméně řekli na té přípravě, ale myslím si, že prostě stejně jako člověk dostane takovou petelici, že víceméně intuitivně a s kámošema, co nám říkali. Úplně si pamatuju, jak nám říkali: „Nedávejte mu šťávu na pití, hned si na to zvykne.“ No, tak co prvně dostal, byla šťáva, protože to oni dělali, že jo, v tom centru co byl. Tam měl šťávu, takže takový jenom blbosti co člověka napadnou, jinak víceméně asi intuitivně.

- Myslíte si, že adaptace závisí pouze na rodiči/rodině, nebo tam hraje roli i dítě?

Určitě na obou, jednak jakoby to soužití s mladším bráchou no určitě, protože myslím si, že do té hlavy nikdo nevidí, a že ten temperament prostě tam je úplně neuvěřitelný, vlastně odmala řekla bych, že odmala visí na manželovi, že prostě ho jako bych řekla víc daleko víc bral, nevím v čem to jako nějak, víceméně jsem s ním byla pořád já, protože manžel něco opravoval, něco kutil a takový, ale vždycky na něm byl prostě úplně jako maxi svázaný.

- Věděli jste něco o rodině, z jaké dítě pochází? Hrálo to nějakou roli?

Jojo starší věděl, my jsme tam jezdili docela dost, jednak jako na nějaký nákupy, nebo něco takovýho a vždycky, když jsme jeli kolem toho, nebo jsme tam jako byli, nebo tak, tak jsme mu říkali. Potom to už prostě bylo tak, že on to ani nechtěl slyšet. Otázkou je, jak se s tím vypořádává prostě tady, protože když se člověk na něco zeptal, nebo já už se teda nesmím ptát vůbec na nic, protože to je nech mě bejt a jdi pryč. Ale co to jsem si teda myslela, že vlastně hnedka, jak bude schopnej se orientovat na nějakým facebooku, tak bude pátrat prostě po někom, ale vůbec ho to netáhlo nikdy. Já si myslím, že se jakoby trochu stydí a že asi je hodně rád že nevypadá, že jako je Rom, jako že prostě to nikdo nepozná. A mladšího měli študáci a že se o něj nedokážou postarat a maminka tý holky,

řekla, že má doma ještě jednu holčičku, tý bylo dvanáct, a že by to nezvládla, takže hnedka z porodnice šel rovnou do domova.

- Schází se Vaše dítě se svými biologickými rodiči?

Ted' už ne, oni teda přerušili vztah když mu byli tři roky. Oni tam měli dost zvláštní vztahy, že jak má maminku, ona je jako nějaká lehce postižená, tak že vlastně ted' ji zbavili svéprávnosti, aby nedělala nějaké hlouposti a ten jejich partner jí prostě byl schopnej prodávat někde u silnice, tak ji hospitalizovali na psychiatrii a on přijel za ní na návštěvu a ještě jí tam střelil nějakýmu borcovi ještě, takže ona měla ten život úplně prachbídnej a on ji nastražil takový věci, jakože si na ní bral půjčky, takže ona všechno podepisovala a ty rodiče vlastně pak to museli splácet. Potom se ukázalo po nějakých pár letech, že i ten vlastně jako klukův dědeček tu maminku znásilňoval, její nevlastní táta vlastně, takže už to babička to asi zřejmě nějakou dobu vydržela, a pak ho nahlásila a jeho zavřeli na psychiatrii, byl taky nějak souzenej.

- Jak vnímalo adopci Vaše okolí (rodina, přátelé)?

Tak rodina nás podporovala celou dobu. Neměli s tím žádný problém a vždycky sme se na ně mohli spolehnout. Jako neříkám, někdy to s klukama nebylo lehký, ale vždycky sme to zvládli a právě i rodina byla ta, která nás jako hodně podpořila. A samozřejmě taky kamarádi, jak jsem říkala, kámoška na začátku mi pomohla s tou výbavou pro malýho a tak celkově, prostě spoustu informací a podpory.

4) Mateřská škola

- Konzultovali jste nástup Vašeho dítěte do mateřské školy s vedením mateřské školy a třídními učitelkami?

Jo, tak kluci vlastně chodili do školky na vesnici, takže všechno bylo tak jako v pohodě. Mluvila jsem prvně s ředitelkou, ta mi jako hnedka nabídla pomocnou ruku, a vlastně to dopadlo úplně skvěle, i učitelky byly skvělé. Nepamatuju si, že by tam byl nějaký problém. Jako oni oba dva chodili do školky rádi, teda hlavně ten starší, s mladším tam pak jako byli nějaký ty problémy, ale jako nevidím ten problém v tý školce.

- Dostali jste nějakou radu, jak nástup dítěti usnadnit?

Ani ne, protože se kluci do školky moc těšili, tak jsme to ani moc neřešili. Musím říct, že celkově jsou kluci od malička takový jako samostatný. Takže jsme si jako něco o školce řekli, nebo jsem jim vyprávěla co tam budou dělat, ale s nikým jsem to úplně nekonzultovala, jak bych jim ten nástup mohla usnadnit.

- Probíhala postupná adaptace?

Asi jo, něco takovýho tam probíhalo. Já už si to přesně nepamatuju, ale myslím, že tam bylo něco ve stylu, že jsem je tam prvně dala na chvíli a postupně se to prodlužovalo, ale u nás se to mohlo prodloužit hned, protože kluci s tím neměli problém. Do školky chodili hodně rádi.

- S jakým přijetím jste se setkali?

S parádním, paní učitelky byly ochotný, vždycky tu třídu perfektně vedly a já jsem s nima neměla nikdy žádný problém. Vždycky, když něco potřebovaly, nebo jako i já, tak jsme se na tom domluvili a všechno probíhalo v klidu.

- Setkáváte se s rodinami, které si také adoptovaly dítě?

Jo občas jo, jedna rodina má podobně starou holku, takže s nima se občas vidíme, ale ono toho času moc taky není. Ale když se jako sejdem, tak je to fajn, že člověk vidí, že to není jen u něho doma, že občas ty problémy a starosti mají i jiný, že na to není prostě sám.

- Jak prožívalo adaptaci Vaše dítě? Připravovali jste se na nástup do mateřské školy?

Všechno bylo dobrý a vlastně oba dva se do školky těšili, takže nebyl důvod jim to nějak dávkovat. Spíš mně říkali, ať jdu už pryč, že se do školky těší. No a pak nastalo kolem třetího roku to, že ten mladší přestal mluvit, vůbec nevím, co se stalo. Stalo se to na dovolený, manžel šel plavat a on si hrál na břehu a najednou se otočil, začal brečet a utíkat. Nikdo neví, co se stalo, a to přestal na den mluvit. Tak prvně po dobrým, pak už jsem na něj začala startovat a pak druhý den zase dobrý. Když jsme jeli domů, tak zase přestal, celou cestu nemluvil, pak jsme přijeli domů a ukázal mi knížku a říká: „, Jé mami, tady je ta knížka, prosím číst“, no a on pak přestal mluvit s manželem, se všema s dospělejma nemluvil, jenom se mnou a bráchou, tak to byla

vlastně petelice pro nás největší a to bylo vlastně, to jsem si vzpomněla na ty přípravy, kde oni o tom mluvili a zrovna tak, jako ten starší se dlouhou dobu počůrával, tak to bylo to samý to jsme tam úplně řešili, úplně vidím, jak se tam na to ptali, co byste dělali kdyby se to stalo.

- Co byste poradila rodinám, které stojí na začátku, buď před celým procesem adopce, nebo adaptačním procesem?

No, hlavně, aby ti dva spolu celou dobu drželi, a tak nějak fungovali, protože jako opravdu největší opora mi byl manžel. No, a pak to nějak zvládnout, protože někdy je to fakt masakr, ale tak to je s každým dítětem. Pak třeba si opravdu promyslet ty podmínky, co se můžou dát. A taky být vděčnej za každou dobrou podporu, protože to se prostě hodí.

- Byly Vám nějaké otázky nepříjemné? Chtěl/a byste něco doplnit?

Ne to vůbec, naopak. Děkuju za rozhovor, zase mě to vrátilo zpátky do té doby, kdy jsme to řešili a taky jsem zjistila, na kolik věcí už jsem zapomněla.

Příloha F – Rozhovor s Janou

1) Základní informace o rodině

- Dobrý den, řeknete mi na začátek něco o sobě, rodině, vaše zaměstnání, koníčky, Váš věk a jak dlouho jste manželé?

Koníčky, jakoby sport, příroda, muzika, divadlo, tak jako všechno, prostě od každého něco. Jsem rozvedená, byla jsem vdaná jedenáct let a rozvedli jsme se prostě kvůli dítěti, v tu dobu jsme ho prostě neměli a ten odchod byl právě asi jako kvůli dítěti a to, že jsme si nerozuměli, pak už ta adopce proběhla v pohodě. Já jsem chtěla ještě jakoby za manželství adopci, ale bejvalej manžel mi nepodepsal papír, tak jsem šla do toho sama. Já jsem člověk, který když potom do toho zabředne, nebo pro něco se rozhodne, tak jakoby se snažím to dotáhnout do konce. Jestli nějaký překážky byly, tak jsem stejně furt šla za tím, že prostě tu holčičku chci.

- Jak dlouho jste přemýšleli nad adopcí? Shodli jste se na adopci společně? Byli jste jednotní ve svém rozhodnutí, nebo jste narazili na nějakou překážku?

No, já jsem se moc dlouho nerozhodovala. Já tím, že mi to celou dobu jakoby nepodepsal a mě už utíkaly léta, takže já jsem se potom už nerozhodovala.

- Byl někdo, kdo vás podporoval a pomáhal Vám?

Rodiče, ty mě umožnili bydlet s nima jakoby doma, po rozvodu jsem se přestěhovala k rodičům, takže jsem potřebovala souhlas i jejich, jestli jako můžu do toho jít, jestli tam můžem bejt dvě, ale pomohla mi i švagrová.

- Co Vás přesvědčilo, že adopce byla správná cesta? Co Vás odrazovalo?

Že mě to udělalo šťastnou a úplně se mi převrátil život.

2) Proces adopce

- Co Vás mile překvapilo při celé Vaší cestě? Jaké byly největší překážky?

Nečekala jsem vstřícnost ze sociálního odboru v kraji, kde byla moc milá paní a moc hezky s námi mluvila, i to, že jsem jakoby šla sama do toho, podpořila, to byl opravdu

člověk na svém místě. A jako překážku jsem vnímala zrazování psychologem, ať si nejdřív najdu partnera. To tam byl i posudek, to že jsem jako zdravotní sestra, která po noční jezdila na ty na přednášky, který jsme měli, nebo na ten kurz, tak to bylo takový zvláštní.

- Zda, jak a kým Vám byla nabídnuta podpora a zdroje informací?

Ten krajský úřad, ty semináře, tak oni to měli tak, jakoby tím, že víme už o tom co nás může čekat. Já jsem se připravovala tak, že jsem vlastně jezdila na ty kurzy, a hodně informací jsem se snažila získat sama. Jakože jsem si něco přečetla a i sama jsem vyhledávala nějaký informace, třeba jako ve formě přednášek, prostě abych byla jako připravená.

- Jak probíhala Vaše příprava na adopci dítěte?

Jo, dcera byla v péči na přechodnou dobu, takže já jsem si přebírala dítě jakoby od přechodných pěstounů a já jsem k nim jezdila, dělala běžný věci, chodila jsem do bazénu, pak už jsem tam trávila u těch pěstounů na přechodnou dobu hodně času. Oni byli moc milí a od nich jsem dostala všechny rady, jako to jsem byla mile překvapená, jak se ke mně chovali a dostala jsem i možnost od nich tam ubytování, že jsem mohla bejt celý den prostě s tím dítětem, takže my jsme na sebe už jakoby navazovali a poslední setkání, než jsme jeli domů, tak jsem tam strávila asi tři, nebo čtyři dny.

- Když už jste byli připraveni, že adoptujete dítě, co všechno jste museli zařídit?

Celkově tu materiální stránku, ale hlavně to papírování, abych měla všechno v pořádku. Musela jsem oběhat úřady a různý ty kurzy, bylo to někdy dost náročný.

- Bylo něco co vás opravdu překvapilo/zaskočilo a na co jste nebyli připraveni?

Vždycky se ukáže něco, na co není člověk připravený, ale nebylo asi nic co by mě nějak překvapilo. Já jsem si toho dost zjistila, takže jsem věděla do čeho tak nějak jdu. Ale co mě teda překvapilo a mrzí mě to do teď je ten přístup těch sociálních pracovníků.

- Udělali byste něco jinak? Litujete nějakých svých kroků?

Asi nic bych neměnila.

- Zda, jak a jak často probíhaly kontroly ze strany sociálních pracovníků? Jaké máte zkušenosti?

Já mám doprovodnou organizaci v rámci města, takže opravdu sociální pracovnice, která vlastně má na starost dceru, tak chodila dvakrát do roka a mně zas ta moje a je to rozdělený. Nejsem s tím spokojená, hodně se ptají jenom na dceru a když bych chtěla nějaké vzdělávání, protože zrovna ta moje organizace by měla doporučovat nějaké vzdělávání, to dělají v rámci města, takže to jde bokem. Co bych si mohla zařídit třeba hlídání pro dceru a já si třeba někde odjet, tak to oni nepodporují, dostala jsem třeba knihu, abych si něco přečetla. Dřív byly setkání, to byl prostě celý víkend, ale to teda zajišťovali oni, tak to jako bylo dobrý, teď to, že si na to člověk bere volno, nebo dovolenou. Ptali se, jestli byla nemocná, co dostala k narozeninám, co dostala na Vánoce, kde jsme byly na výletě, co děláme prostě během dne, takže se spíš ptají na tu materiální stránku a ne na pocity, třeba kontrolují jestli opravdu, protože já jí mám rozštěpovou, chodíme k zubaři, jestli chodíme, jestli jezdíme do Prahy jako k lékaři, u kterýho byla operovaná jako malá.

3) Adaptace do rodiny

- Kolik bylo Vašemu dítěti, když jste si ho přivezli?

Když jsem si ji přivezla tak, to jí bylo něco kolem roku.

- Co všechno jste museli mít připravené?

Všechno, musela jsem to celý převrátit a trvalo to měsíce. Měsíc a půl, no tak to trvalo zajistit postýlku a oblečení, že člověk na to skoro nemá čas, do toho jsem chodila do práce, do toho jezdila do Karlovyh Varů, takže všechno to bylo něco náročného. Materiály jsem musela sehnat, úplně všechno se dalo dokoupit a několikrát jela z těch Karlovyh Varů, stavovala jsem se v Ikee a kupovala jsem si věci. Jako dnešní člověk už má možnost prostě na internetu sednout, najet, objednat. Pak si vzpomínám, že jsem dostala postýlku, takže jsem ji celou musela obrousit, koupit barvu a natřít ji, no prostě jedno velký zařizování.

- Jak prožívalo Vaše dítě zjištění, že je adoptované?

O tom, že je adoptovaná ví od začátku. Když jsem ji přivezla, tak jsem tak jako nenásilně vždycky jako večír povídala, tak jako lehce a ona to teď prostě úplně přijala a teď si myslím, že když by ve škole jí někdo řekl: „Ty nejses mámy“, takže ona se hrdě postaví a řekne: „Mně to nevadí, já mám ségru bráchu“, ona to i tak vypravuje. Od začátku jsem jí říkala pohádku, koupila jsem i knížku – „Já nejsem tvoje maminka“, to jsme četli asi jednou a už si myslím, že ani neví, že ji má v knihovně jo, ale já myslím, že to přijde. Od těch pěstounů na přechodnou dobu jsme dostali spoustu videí když byla maličká, dostali jsme knížku a tu si normálně prohlížíme.

- Poradil Vám někdo jak adaptaci usnadnit? Jak pro sebe tak pro dítě?

Hodně jsme to řešili s tou pěstounkou na přechodnou dobu, tam ještě bylo tak jako domluveno, že kdykoliv oni prostě přijedou, kdyby byl nějaký problém, ale vůbec to nebylo jakoby potřeba. My jsme si psali a stali se z nás kamarádi a pravidelně jsme jezdili do těch Karlovejch Varů, tak jsme tam třeba trávili víkend, nebo i jako čtyři dny.

- Myslíte si, že adaptace závisí pouze na rodiči/rodině, nebo tam hraje roli i dítě?

Nemusí si vůbec sednout jakoby ty dva lidi dobře, my jsme dospělí, my musíme jakoby přistoupit k tomu dítěti, to dítě je chudák bezbranný a jde prostě do cizí náruče, že jo, ty děti oni potom navazují daleko víc kontakt s těma cizíma lidma, je to malinko pro ně jednodušší, takže tam už je to potom zas na těch rodičích a určitě nemůžeš je nechat, aby vám pak neodešly prostě s kýmkoliv a kdykoliv.

- Věděli jste něco o rodině, z jaké dítě pochází? Hrálo to nějakou roli?

No rodiče, táta není uvedený v rodném listě a není ani i co se dělaly testy, tak se nepotvrdily, takže bohužel toho tátu nevíme. U maminky víme o koho jde.

- Schází se Vaše dítě se svými biologickými rodiči?

My jsme v kontaktu s babičkou a s jejím bráchou se kterým se teda dcera občas vídala. Jednou se viděla se svojí sestrou, kterou má i na fotce, takže si myslím, že teď je taková doba, že by ji chtěla zase vidět a chtěla s ní mluvit, takže příští rok to budu asi řešit nějak návštěvu v těch Varech.

- Jak vnímalo adopci Vaše okolí (rodina, přátelé)?

Jo tak rodina mi pomohla hodně už od začátku, ale třeba, okolí mi řeklo, že jako že bych do toho neměla chodit, že to může vyvést v životě víc paseky, a tak prostě někomu se to nelíbí prostě, jako to se může stát jo, a ještě, že se pak holka vrátí k té biologické mamince. Ona sama předala děti svoje no, ale jako zrovna dceru nechala v porodnici a vůbec jako neprojevovala zájem, nic. Takže si myslím, že dcera ten zájem mít taky nebude.

4) Mateřská škola

- Konzultovali jste nástup Vašeho dítěte do mateřské školy s vedením mateřské školy a třídními učitelkami?

Tak to nebyl vůbec problém, já když jsem věděla, že stoprocentně dostane tuhle paní učitelku a ona bude mít zájem se o tom bavit, tak ať za ní zajdu. No takže jsem zašla a řekla jsem jí, jak se věci maj a domluvily jsme se, že kdyby byl jakýkoliv problém, cokoliv by se jí nelíbilo, tak ať mi to hned dá vědět, že takhle spolu budem spolupracovat jakoby vzájemně, abysme dceři pomohly nějakým stylem prostě s tou adaptací. S ředitelkou mateřský školky jsem to taky řešila a neměla žádný problém.

- Dostali jste nějakou radu, jak nástup dítěti usnadnit?

Ne, nikdo to s námi nekonzultoval. Já sama jsem jí to říkala jako takovou normální věc. Já osobně si myslím, že čím víc se s těma dětma víc mluví o detailech, tak oni se pak o to víc bojí. Řekla jsem jí všechno na co se může těšit, že tam bude mít kamarády, bude si hrát. Prostě jsem se snažila vyzdvihovat pozitiva, ale nikdo nám nikdy neřekl nějaké tipy, jak vlastně ten nástup usnadnit.

- Probíhala postupná adaptace?

Moc ne, snažila jsem se jí tam na začátku dávat jen na chvílku, ale pak jsem musela do práce. Ona je teda od malička dost samostatná a taková jako vyspělejší než její vrstevníci. Nevím jestli to je tím, že vlastně tyhle děti se o sebe musí postarat přece jenom víc než děti, které jsou od narození se svými biologickými rodiči. Takže nástup pro ní byl snadný a ve školce to měla ráda.

- S jakým přijetím jste se setkali?

S hezkým, takovým normálním. Byla jsem právě domluvená s paní učitelkou, ona byla teda taková jako trochu přísnější, ale vždycky to klapalo. Nikdy jsem neměla problém a ani ze strany učitelky nepřišla stížnost.

- Setkáváte se s rodinami, které si také adoptovaly dítě?

Jo, vídáme, se co choděj děcka jakoby do školy, tak vesměs choděj na tu naši základní školu, takže a ona shodou okolností ve třídě má adoptovaného chlapečka a máme teda úplně rozdílný zkušenosti. Ale taky jsme se třeba sešli a povídali jsme si o těch sociálních pracovnicích, a v tom sme se shodli. Právě to jsem si říkala jestli to mají stejný, jako protože já třeba oproti kamarádce, když už jsme teda bavily o tý dceři, tak my máme rozdílný sociální pracovnice co jsou tady ve městě. Bavily jsme se prostě o zkušenostech právě, že ona říkala, že všechno úplně v pohodě dobrý. Je to prostě jen na tom systému.

- Jak prožívalo adaptaci Vaše dítě? Připravovali jste se na nástup do mateřské školy?

Jak jsem už říkala, jsem měla nastoupit do práce třináctýho září, tak jsem jí tam chodila prostě na chvílku dávat a prostě to prodlužovala, takže to vlastně u nás vůbec nedělalo problém, neplakala.

- Co byste poradila rodinám, které stojí na začátku, buď před celým procesem adopce, nebo adaptačním procesem?

Hlavně aby si prostě našli tu sociální pracovnici, která bude stát za nima, která když budou potřebovat pomoc, tak jim opravdu pomůže, aby pak pomohla třeba i jim nejen tomu dítěti, aby tam byla pro ně. Třeba jo teď se nějak měnil zákon, teď to nějak proběhlo, že oni opravdu budou moct si najít ten městskej úřad, nebo tu sociální sféru, kdy opravdu jim bude moct pomoci. A sociální pracovnice, protože ona se zaručí, nezaručí, když je dobrá a zkušená tak ona prostě poradí.

- Byly Vám nějaké otázky nepříjemné? Chtěl/a byste něco doplnit?

Všechno bylo v pořádku a asi bych nic nedoplnila, už jsem řekla snad úplně všechno, děkuji. (smích).

Příloha G – Rozhovor s Mariem

1) Základní informace o rodině

- Dobrý den, řeknete mi na začátek něco o sobě, rodině, vaše zaměstnání, koníčky, Váš věk a jak dlouho jste manželé?

Takže počkej, já začnu, to taky patří k tomu představení, když jsme měli předadopční kurz, jak seženou takovou tu grupu lidí, který jsou natěšený na děti, dohromady. Bylo to asi šest párů zhruba, že jo, tam bylo v tý přípravě a nahnali nás tam na tom krajském úřadu, nebo v nějakým tom školícím středisku do tý místnosti a my jsme se vůbec neznali, seděli jsme tam v tom kruhu, takhle tam byly židle dokola a my jsme tam přicházeli a seděli jsme a koukali jsme tam na ty lidi, o kterých jsme vůbec nic netušili, a než se to teda rozjelo, úplně ticho prostě, vůbec nikdo nic neříkal, koukali jsme na sebe akorát jsme se pozdravili a mně to bylo takový nějaký blbý, jako že ty lidi vůbec spolu nekomunikují a připadalo mně to jako sezení takovejch těch terapeutických skupin, tak jsem jako na úvod pronesl kouzelnou větu z americkéjch seriálů, že jo, „Dobrý den jmenuji se Mario a jsem alkoholik“, takže to bylo takový jako pěkný uvedení, ale tím se v zásadě prolomily ledy a dodneška s některýma lidma kamarádíme, teď jsme tady měli ty manželé, co taky adoptovali, měli jako na návštěvě a tak, takže to bylo jenom tak. Jsme manželé, muž, počkej kolik mi je, jo padesát jedna a ženě je padesát čtyři. Jsme vysokoškolsky vzdělání, žijeme na vesnici, pracujeme jako manažer a lékařka. Zájmy mám přírodu, cestování, psy a takovýhle. Jsem milovník zvířat, ale hlavně teda psů a koček. Prostě takový normální lidi.

- Jak dlouho jste přemýšleli nad adoptí? Shodli jste se na adopti společně? Byli jste jednotní ve svém rozhodnutí, nebo jste narazili na nějakou překážku?

Takhle já to vezmu od konce, shodli jsme se poměrně jako neříkám snadno, bez nějakých, já nevím, ale jo v zásadě jsme se shodli poměrně jakoby rychle a bez nějakých velkých rozporů, i když samozřejmě to rozhodování trvalo jako dlouho, že jo, řeknu že to byly delší měsíce, nebo kratší roky, ale to nešlo o to, že bysme se nad tím museli strašně dohadovat. A na žádnou velkou překážku jsme asi jako nenarazili, prostě jsme to brali tak, jak to je. Jako ono se vždycky něco najde, ale nebylo tam nic co bysme nezvládli. Ten náš příběh je úplně klasický, že jo, svatba, děti nepřicházejí, několik cyklů „ivéef“ no a tím pádem byla už další možná legální cesta jenom jedna.

- Byl někdo, kdo vás podporoval a pomáhal Vám?

No, my jsme to moc ani vzhledem k situaci nikomu neříkali. Zaprvé, třeba vezmu to s tou nejbližší rodinou, tak vzhledem k nějaké situaci i z naší strany u mamky naší, k fyzické jako vzdálenosti, že jo, Čechy – Morava. A u rodičů manželky i k nějakému třeba věku a zdravotním problémům, tak my jsme se o tom zas moc nešířili. Stejně to rozhodnutí je těch dvou, že jo, je to na rozhodnutí těch rodičů adoptivních, tam s tím posléze můžou, nebo nemusí souhlasit, nebo to přejou s menším či větším nadšením, ale stejně to je vždycky na rozhodnutí těch dvou. Stejně, jako když si dítě pořizujete jakýmkoliv jiným způsobem, že jo, no a my jsme hlavně, a i to tam možná hrálo roli, to že jako když to budeme strašně rozebírat a mluvit o tom a podobně, tak ty rodiny by do toho jako, teď to řeknu, hodně kecaly způsobem, který by nás akorát znervózňoval, a současně, kdyby to třeba nějak nevyšlo, tak by se to taky zbytečně rozebíralo a tak dále. Většinou co jsem s rodinami mluvil, tak to měly stejně, že to s rodinami moc neřešily, že chtěly předejít těm dotazům na to, kdy, jak brzo, když se to třeba nehýbalo ten proces, tak těmhle těm otázkám, ono jsou to pak dotazy takový, jakože jaký si vyberete dítě a měli byste si radši vybrat blond'atý a modrooký. Mimochodem to možná k tomu dojdeme když nám v tý předadopční přípravě říkali, že teda samozřejmě nemůžeme čekat blond'até modrooké dítě, tak někde v matrixu se podařilo, že jako jeden kousek teda bylo blond'até modrooké miminko z kterýho se stal chytřej kluk, takže i takovýhle věci se dějou občas.

- Co Vás přesvědčilo, že adopce byla správná cesta? Co Vás odrazovalo?

Našel jsem článek, nevím, jestli ta zkušenost byla ojedinělá to úplně nemůžu zas tolik posoudit, ale že když přijdete do kojeneckého ústavu, že na vás ty batolátka z těch postýlek jako budou natahovat ty ručičky, a že se budou chtít pochovat, ale že vlastně to dítě už nikdy nebude mít plnohodnotný emoce, že vždycky bude vlastně jako citově deprivovaný, že nikdy už nebude jakoby normální a v tomhleto smyslu, takže vždycky ho bude zajímat jenom bezprostřední zisk, takže tohleto jsem se bál. Tohleto bych jako asi nechtěl jo, jako, my nemáme problém s tím, nebo mně se vždycky líbily spíš děti takový jako rošťáci jo i jsem měl rád, třeba, jako knížky o takovejch těch dětskejch hrdinech, který byly takový ty v zásadě charakterní a sympatický, ale docela jako rošťáci, neštěstí ani jeden z našich dětí není v tomhleto smyslu. Pak tam bylo taky určitý hledisko řekněme ne jenom tady tohleto, ale i třeba zdraví, že jo, my tady na v Severních Čechách máme v podstatě jako jediné odběrové místo a to je kojenecký ústav v Mostě, kde pochopitelně i ta sociální

zřejmě ta sociální skladba těch klientů se bude možná malinko lišit od, já nevím, Prahy nebo Středních Čech, nebo já nevím, takže tam samozřejmě i třeba určitá dispozice zdravotní, nebo ta zdravotní anamnéza vždycky by nemusela být úplně příznivá.

2) Proces adopce

- Co Vás mile překvapilo při celé Vaší cestě? Jaké byly největší překážky?

Nás překvapila paní psycholožka z krajského úřadu, my jsme vůbec nevěděli, do čeho jdeme, samozřejmě, že jo, protože to se člověk vůbec nikde nedočte a nenaučí tu realitu toho stohu těch papírů, co se musí sehnat a všeho možného. Musím říct, že my jsme pak byli i na těch testech a na tom kurzu, tak tady fungovala psycholožka a vlastně i na krajském úřadě, která dává dohromady ty děti a ty adoptivní rodiče a ten jejich přístup bezpečnej, nesmírně vlídnej, milej, no ale na jednu stranu ano, ale na druhou stranu tahleta paní psycholožka a já jsem pak zjistil, že to byl záměr a že to vlastně dělala všem těm rodičům, že byla jinak strašně hodná všechno, ale myslím si, že s každým tím párem vždycky vyvolala aspoň trochu jako konflikt, aby věděla, jak ty lidi budou reagovat jo a jednak jsme to zažili i my a jednak mám ty zpětný vazby jako i z různých jakoby stran což jako asi podle mě pomáhalo k její nějaký diagnostice těch lidí jo, protože vím, že třeba co jsem pak právě taky někde četl v nějakých jako recenzích, kde do jednoho toho páru se docela hodně navázela, že jsou jako ve smyslu, že žijí příliš harmonicky, že mají prostě příliš upravenou domácnost, příliš usedlej harmonickéj život, čímž samozřejmě je i trochu jako vykojila a sledovala ty reakce, a pak jsem pochopil, že to takhle zřejmě dělala s každým párem. Opravdu, že v podstatě nebyl to přístup jakoby nic, ale jako průvodce jo to musím říct, že ten přístup toho jako byl takový průvodcovský přístup, který by člověk úplně u toho státního pracovníka nečekal. Ona měla i pověst, že umí jako spárovat ty rodiče s těmi dětmi a i my z naší praxe a co máme ty kamarády a známý jsme se přesvědčili, že asi fakt jako to dovede.

- Zda, jak a kým Vám byla nabídnuta podpora a zdroje informací?

My jsme byli otestovaný, vyplňovali jsme i nějaký dotazník, prošli jsme si nějakým tím pohovorem a potom, že by na nás měl někdo čas jako psychicky podporovat to ne, to už jako takhle nebylo a my jsme to ani nějak nevyhledávali, nevyhledávali jsme nějakou podporu, protože z naší strany tam bylo nějaký rozhodnutí a i vzhledem k tomu, že jsme

do toho šli už ve věku, kdy už člověk tak nějak rozum docela má. Mám nějaký životní zkušenosti, bylo nám oběma už jako kolem pětatřiceti, takže už taky člověk trochu něco ví, tak jsme v tom rozhodnutím byli nějak pevný a spíš jsme byli možná zvědavý, že jo. Ty informace vstupní jsme si zjistili, tak nějak na internetu co tam máme použít a podat, jako žádost, a tak když jsme procházeli tím procesem, tak nám vždycky řekli: „Tohle ještě chce jeden papír“, který jsme pak dodali. Vždycky nás prostě nasměrovali jaký papíry jim máme přinést, asi jako když si člověk vybíhá nějakou firmu, nebo jako asi podobným způsobem to probíhalo. Možná už je to dneska jinak jo, ale u nás se předpokládalo, že jsme dospělí, psychicky stabilní lidi, tak o nějaký jako psychický podpoře, nebo tak to takhle tedy ne no. Je pravda, že je to patnáct let stará věc, nebo i víc, protože ta doba možná sedmnáct let daleko jo, takže možná se ty věci už nějak změnilo. My jsme to už přestali sledovat, ale tehdy to bylo tak, že skutečně v podstatě by to dneska bylo trochu cynický. Bych to srovnal jakoby ke shánění hypotéky, formálně po té formální stránce, nebo když se zařizují obhájci.

- Jak probíhala Vaše příprava na adopci dítěte?

No tak asi úplně běžně, oběhali jsme všechny úřady, podali jsme si žádost, a pak už jsme čekali. Pak jsme teda ještě jezdili na ty kurzy a pak to vlastně přišlo poměrně rychle.

- Když už jste byli připraveni, že adoptujete dítě, co všechno jste museli zařídit?

Byli jsme na prodlouženým víkendu v Římě a zrovna jsme šli na náměstí svatého Petra a zavolalo nám jako číslo a my jsme se s nima teda domluvili, že nějak asi druhý den, že se vracíme domů to byl jenom nějaký dlouhý víkend a jeli jsme se teda podívat na děťátko. Děťátko se nám líbilo, tak jsme řekli, jako že do toho jdeme s tím, že tam to bylo ještě trochu komplikovaný tím, že vlastně syn byl z anonymního porodu a tím pádem to ještě nebylo právně volný. Takže se to vymyslelo tak, že oni byli ochotný nám to dítě zatím jako svěřit s tím, že se to ale vlastně bude ještě řešit, takže to bylo tak, že nebudeme mít tu jistotu. Teď už ta možnost není podle nového občanského zákoníku, takže byla možnost dlouhodobý návštěvy, ale ne adopční péče, ale kdybysme do toho tehdy nešli jako bez těch záruk, tak by se to táhlo další měsíce a bylo by to samozřejmě možná úplně špatně. No a vlastně oni nám pak řekli, že dítě dostaneme, takže prostě během odpoledne jsme nakoupili což bylo zajímavý, protože samozřejmě během toho těhotenství mají ty lidi určitou dobu, řeknu minimálně půl roku ideálně, ale tak asi jsme měli představu samozřejmě, že člověk má představu co potřebuje, protože jsme se samozřejmě na to

nějak připravovali. Nicméně byl tam velice pikantní mimo protokol, teda návštěva toho obchodu s těmi všemi dětskými potřebami což bylo v Ústí nad Labem a my jsme věděli, že potřebujeme kočárek a sedačku a tydlencty věci a ta paní prodavačka se nás ptala, na jak starý dítě to potřebujeme, tak jsme jí řekli, že na půl roku a ona se začala ptát kolik měří. Já jsem nebyl schopen jí odpovědět, vlastně na ní bylo vidět, že jako ještě chvílku a bude volat policajtům, že dva nějakí úchylové, kteří chtějí evidentně asi unýst dítě si ted'ka kupujou to vybavení, tak jsme jí teda hned vysvětlili, jako o co se jedná a ona nám poradila a začala nás tam provádět a strašně jako nám byla nápomocná, ale bylo to takový zajímavý, že bylo vidět, že ted'ka neví, jestli na nás má zavolat tu policii, jako co jsme za vagabundy, že teda chceme utrácet peníze pro dítě a nevíme ani, jak pořádně vypadá. To byl jenom takovej moment, že já jsem se zarazil a ona v tu chvíli nějak hned jako nastartovala, nebo by byla asi schopna nastartovat s nějakýma opatřeníma, ale dobře to dopadlo nakonec.

- Bylo něco co vás opravdu překvapilo/zaskočilo a na co jste nebyli připraveni?

Asi ne, my jsme si tak jako spoustu věcí zjistili a nějak jsme nic moc neřešili. Možná jsme na nějaký věci připravený nebyli, ale vždycky to byly věci, který se daly hned dohnat, nebo dokoupit, takže nic, co by znehodnotilo život nám, nebo dětem.

- Udělali byste něco jinak? Litujete nějakých svých kroků?

To ani nešlo, a vlastně, tam na to vlastně není možnost. Tam je jediná možnost, která asi stejně nic neurychlí. Možná se to dá zablokovat tím, když se člověk projeví, jako že je v uvozovkách „magor“, nebo ne, já bych řekl, že tam jediná možnost, jak se to dá ovlivnit normálně taky nějakýj příchod toho očekávaného dítěte, tak nějaké požadavky. My jsme ty požadavky měli řeknu relativně široké, měli jsme tam teda striktně ten zdravotní stav. My jsme preferovali bílý etnikum, nám nevadilo vietnamský etnikum, úplně jsme nechtěli teda romský etnikum, takhle na férovku jsme vlastně souhlasili vesměs s anonymním porodem i s baby boxem, což většina lidí nechce a oni to jenom nechtěli vždycky nejenom z důvodu právní nejistoty, ale měli pocit, že z důvodu jakoby zdravotní nejistoty, což ale jako z mého pohledu je v podstatě blbost, protože tam jako ať už matka byla sledovaná v těhotenství, nebo nebyla a tak dále, tak na tom dítěti se to nějak samozřejmě projeví, ale většinou se to po narození do značné míry pozná jestli to dítě je nějak těžce postižený, nebo naopak nepozná, a pak se to projeví teda sice rychle jako u těch kamarádů, že jo kteří oni si brali hodně malý miminko, ale myslím, že tím že třeba odmítnuli anonymní

porod, nebo baby box, tak tím úplně jakoby tu pravděpodobnost zdravýho dítě to nezvýšilo přesně tak to asi dopadlo. Mně to naopak přišlo, jakože že já jsem se na to koukal prostě z jinýho úhlu pohledu než oni a vlastně nám to vyšlo jakoby, nevím jestli je to náhoda, ale jako vyplatilo se.

- Zda, jak a jak často probíhaly kontroly ze strany sociálních pracovníků? Jaké máte zkušenosti?

Několikrát jo, měli jsme tady štěstí na tu místní vlastně sociální pracovníci, která byla taková, neříkám, formální, měla takový poměrně vlivný přístup. Ona taky jako když přijde a vidí nás, my jsme takový bezelstný vesničtí lidé, že jo, co po nás může chtít, ne. Ale pak to bylo, a jestli to bylo dvakrát, ale to bych řekl, tak maximálně dvakrát, maximálně třikrát, nějaká jakoby kontrola proběhla, ale bylo to způsobem nějakýho povídání, nějaký kouknutí, ale byla to vlastně spíš návštěva, než aby to byla nějaká jako kontrola. Vysloveně s tím vlastně tehdy obtěžovali minimálně. Mnohem víc třeba měli kamarádi nahoře, který jsou pěstouni, tak na ty pěstouny to bylo pořád. Na ty adopční už to fakt asi ne, aspoň za nás to nebejvalo asi tak tak jako drsný.

3) Adaptace do rodiny

- Kolik bylo Vašemu dítěti, když jste si ho přivezli?

Staršímu bylo půl roku a mladšímu tak dva roky a půl.

- Co všechno jste museli mít připravené?

Úplně všechno, pro kluky jsme měli hotový pokojíčky, oblečení, nějaký hračky, a pak se to stejně všechno dokupovalo postupně, protože to nemá cenu, aby člověk měl připraveno milion věcí a pak je nevyužije. Tak nějak jsme věděli co máme mít, tak jsme to měli. Jasně, potom s druhým klukem to bylo lepší, protože už jsme toho hodně měli a už jsme věděli do čeho jdem.

- Jak prožívalo Vaše dítě zjištění, že je adoptované?

Jo, ten starší je opravdu jako hodně chytřej je takovej až jako úchylně načtenej, protože uměl čísla a písmenka ve dvou letech, řekl jsem to až teďko, protože já jsem to nemohl nikde říkat, protože by mě řekli že je autistickej, nebo že ho prostě nějakým způsobem

ovlivňujem. Do školky šel ve třech letech, tak jsem mu to formou pohádky vyprávěl, jsem si tak jako něco napsal a od té doby si to jako pamatuje, ví to a s mladším jsme to pak udělali vlastně velice podobně. Starší syn to prožíval s náma tu adopci toho bráchy, že jo, takže ten si to pamatoval a vždycky to tak nějak s ním probral, jsme to nikdy úplně jakože neřešili. Kluci to přijali perfektně a brali to tak, jak to je. Jediný co se mi stalo, když jsme s tím starším šli do školky a on uviděl ty skříňky vedle sebe, tak začal rvát, tak si asi představil ten dětskej domov, nebo nevím.

- Poradil Vám někdo jak adaptaci usnadnit? Jak pro sebe tak pro dítě?

Nijak zvlášť, nám třeba řekli kolikrát denně se krmí a v jaký čas. Jako bylo to takové, jako nepřímým způsobem, samozřejmě nám řekli nějakou charakteristiku toho dítěte. To nám řekly tamty tety v tom kojeňáku, i ta paní ředitelka. Ty byly hrozně příjemný. On teda syn byl mazlíček, jedna sestra si ho brávala i domů, tak to byla jeho taková fakt jako milovaná a to bylo to miminko mazlíci a mladší byl taky mazlíček a takovej pomocníček. My když jsme ho poprvé viděli, tak tam měl v tý herničce takhle kolem zdi na židličkách plyšáky a chodil tam s hrnečkem a všem jim dával napít a pomáhal těm tetám s přípravou stolu, jako pro jídlo a pro ty malý a tak a on byl taky hrozně oblíbenej. Oni nám tak jako řekli takový ty zvyklosti, ale co se týče té adaptace v domácnosti, tak to jako na to jsme žádný rady ani neměli a zase takhle, co se týče po té stránce jako manipulace s dítětem, tak díky tomu, že je manželka lékařka, tak v zásadě ví, že to dítě se nemá koupat za uši v horký vodě a takovýhle věci (smích) a nějakým způsobem jsme se to jako u obstarávání toho dítěte jako učili přirozeným způsobem, asi jako každý rodič.

- Myslíte si, že adaptace závisí pouze na rodiči/rodině, nebo tam hraje roli i dítě?

Na obou, nemusí si vůbec sednout, kor když si člověk adoptuje už starší dítě. V zásadě je to ale na tom rodiči, aby to ustál a byl tam pro to dítě.

- Věděli jste něco o rodině, z jaké dítě pochází? Hrálo to nějakou roli?

Minimální informace, je to všechno neoficiální, protože oba dva porody byly anonymní.

- Schází se Vaše dítě se svými biologickými rodiči?

Ne to ne, ani nemůže, když nevíme nic.

- Jak vnímalo adopci Vaše okolí (rodina, přátelé)?

Až na nějaké reakce bylo všechno v pořádku, všechno proběhlo většinou velice pozitivně, že jo, včetně dárečků pro miminka. U rodičů manželky to bylo takový trošku jako zpočátku opatrnější, ale nakonec měli kluky hrozně rádi. Oni si moc toho staršího už neužili, hlavně teda děda, ten už si kluky vůbec neužil a babička ještě celkem jo, to byli jako miláckové samozřejmě. Moje maminka žije, vlastně rodiče Dagmar nežijou, ale bylo to jako dobrý u těch přátel to bylo jako úplně normální, přirozený a tady v té vesnické komunitě, kde to samozřejmě všichni ví, že prostě když si najednou přivezeme miminko a nic jako nebylo, tak to bylo až někdy překvapivě hezký. Okolí to vzalo úplně přirozeně a bere to jako něco naprosto normálního, my jsme se s tím se tady netajili. Bylo to úplně normální, jako kdyby se tu narodili a vyrůstali odjakživa.

4) Mateřská škola

- Konzultovali jste nástup Vašeho dítěte do mateřské školy s vedením mateřské školy a třídními učitelkami?

Ne, já jsem totiž usoudil, nebo jako a než jsem si to do dneška, že teď se to určitě nebude psychologům a sociologům líbit, ale já si za takovým názorem stojím a řeknu, takhle každý dítě zlobí a každé dítě je nějaký a musí se na to reagovat podle toho, jak se to dítě chová, jak se projevuje, jaký je a ne podle nějakýho předsudku. Já jsem ze svých zkušeností i z jiných zkušeností moc přesvědčený, že když se to těm učitelům, ať už v tý školce, a nebo v tý škole neřekne, že to je nakonec lepší, protože vím, že malý zlobení je celkem běžný. Pokud ten učitel ví, že to dítě je třeba adoptovaný a teď si představí jaká hrůza to bylo celá ta genetika a tak dále, takže na to dítě kouká přes mikroskop, takže na každý třeba i běžný zlobení, který mají všechny děti může vypadat najednou hrůzostrašně jo a já jsem prostě usoudil, že těm dětem to škodí, když se to takhle tomuhle tomu okolí zbytečně sděluje, takže s učitelkou staršího kluka, tak jsem s ní potom asi po roce mluvil a ona naopak syna zařadila do programu pro nadané děti, protože on se tak projevoval. Jednou jsme seděli v hospodě s tou učitelkou a povídali jsme si a já jsem jí to až po tom roce co byl ve školce řekl tu informaci a ona se tomu hrozně udivila, a pak jsme se zase povídali o všem možném, ale myslím si, že to přijala. Ono totiž tam je to období, že jo, když zlobí. Ted' budu hodně upřímný, jako takhle i já jsem někdy na sobě pocítil ten

předsudek zvláště, když syn byl malej a zlobil a tak jsem časem jako i pocítil, jestli není něco špatně, a tak prostě vím, že a myslím si, že ty ostatní lidi určitě to můžou vnímat takhle podivně. Prostě si myslím, že lidi kteří to mají vědět, že jsou kluci adoptovaní to ví a ostatní tu informaci nepotřebují.

- Dostali jste nějakou radu, jak nástup dítěti usnadnit?

To asi ne, my jsme se ani moc neptali, prostě jsme to udělali, jak jsme si mysleli. Na začátku nám učitelky řekly, co děti potřebují mít ve školce, ale ten nástup s náma moc neřešily.

- Probíhala postupná adaptace?

Úplná adaptace pro ty kluky jako vůbec nebyla, nebo takhle, ten starší musel být hned ve školce dlouho, protože manželka nastupovala do práce. On tam v podstatě musel bejt od půl sedmí asi do čtyřech, takže to bylo docela jako pro něj docela jako náročný, asi tak, zvládnul to. Jako oba si zvykli no, jako bylo to celou dobu docela bez problému.

- Ve školce se dost často probírá téma rodina. nevrátili se kluci někdy s něčím, že by je někdo napadl s tím, že jsou adoptovaní?

No to ne, ale samozřejmě se naši kluci občas ptali, proč je biologický rodiče nechtěli na čemž, my jsme jim prostě řekli, že jako to se nedá říct, že nechtěli, ale že asi z nějakýho důvodu už se nebyli schopný postarat, že prostě život je složitěj a že maminka, nebo ta paní neplánuje miminko a to miminko přijde, a ona nemá ani byt, ani peníze, ani tatínka, že to je prostě strašně těžký a že je někdy prostě lepší to miminko takhle dát lidem, který na něj jako připravený jsou a nějak v takovýmhle smyslu jsme jim to říkali. A v té školce, nemůžu vyloučit, že by se to někdy nestalo, ale nikdy se mi o tom nezmínili. My jsme právě chtěli, aby hned od začátku věděli, že jsou adoptovaní, aby právě pak nenastala situace, že by jim to někdo řekl.

- S jakým přijetím jste se setkali?

Se skvělým, jelikož učitelky ani ředitelka nic nevěděly, tak nás přijaly stejně hezky jako ostatní rodiče. Neříkám, že by tomu tak nebylo, kdybychom jim tu informaci sdělili.

- Setkáváte se s rodinami, které si také adoptovaly dítě?

V tom našem kurzu byli jako lidi, se kterými jsme sdíleli cestu, každopádně u nich sme byli asi před tejdnem, ale jako nejsme v trvalým kontaktu vlastně jo. Byli jsme se u nich podívat a spíš se občas vidíme, ale nejsme na sebe vázaný z toho důvodu, že máme adoptovaný děti. Já když jsem jakoby, když byly děti malý, tak jsem jako koukal docela na takový ty webový stránky a tam jsem na to docela koukal, ale i jednou tam moje žena napsala článek, nebo jako příspěvek, protože mě to pak docela jako rozčilovalo, protože oni asi je pravda, že tam většinou píšou lidi, který nebyli úplně spokojený nějakým způsobem s tím dítětem, prostě si nesesdli, nebo neuměli poradit. Tam byl článek kterej se jmenoval „Existují normální adoptivní děti?“, a tak tam prostě právě psali, jako že ne a tohle a teď tam popisovali ty různý problémy, a tak moje žena právě napsala článek „Existují normální adoptivní rodiče?“

- Jak prožívalo adaptaci Vaše dítě? Připravovali jste se na nástup do mateřské školy?

U toho mladšího to bylo horší, ne snad že by měl strach, že si ho nevyzvedneme, nebo něco v tom, to smysl asi mělo, ale prostě ty tři měsíce ve školce byly takový náročnější, ale učitelka říkala vždycky, že pláče, jako než já odejdu, a pak si už normálně hraje. Jednou se stal významný moment, že jsme jeli asi já jsem dokonce už jako z toho byl špatnej, šel jsem prostě a čekal jsem, že bude zase plakat, ale on se postavil a řekl mi, že už ve školce nebude plakat a od té doby neplakal. Oba dva to ve škole měli strašně rádi a vzpomínají, oni měli skvělý učitele.

- Co byste poradil rodinám, které stojí na začátku, buď před celým procesem adopce, nebo adaptačním procesem?

V podstatě, že jo, tam jde o to nepodceňovat ten proces v tom úředním smyslu, protože tam je potřeba sehnat strašnou spoustu těch papírů, potrvá napsat spoustu papírů a všechno možný. Druhá věc, jakoby rozhodnout se rychle, protože jakmile je to prostě jakoby rozdíl třicet, nebo pětatřicet no, nemluvíme o čtyřiceti letech, tak prostě mimčo je bez šance, protože ty úředníci žijou tou fixní ideou, že věkový rozdíl má být přiměřený, a to oni berou ještě pořád to, co bylo před těma šedesáti lety, že jo, že v 18 jako porodit a podobně, takže my jsme jim to taky trošku vymlouvali, ale že by to rozhodnutí jako bylo rychlejší to ne. Tady asi to řeknu tvrdě, k adopci a o adopci se rozhodují lidé, kteří už

stejně nemají žádnou jinou cestu, existují samozřejmě výjimky a zázraky, ale moc jich není. Ještě další věc, fakt to s nikým zas tolik neřešit. Poslední věc, spousta lidí si myslí, že to co se stane v kojeňáku, se nedá změnit, ale já si myslím, že se to dá.

- Byly Vám nějaké otázky nepříjemné? Chtěl/a byste něco doplnit?

Ne všechno dobrý, my se tím netajíme a nemáme problém o tom mluvit, takže v pořádku.